Πτυχιακή εργασία

Απόψεις εκπαιδευτικών για το φαινόμενο της διγλωσσίας και τη χρήση της διαγλωσσικότητας σε τμήματα ΖΕΠ και ΔΥΕΠ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΜΑΡΙΤΙΝΑ

ΒΟΛΟΣ, 2023

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια

Ρούλα Κίτσιου

Επίκουρη Καθηγήτρια Κοινωνιογλωσσολογίας / Τμήμα Γλωσσικών και Διαπολιτισμικών Σπουδών/ Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Μέλη Τριμελούς Επιτροπής Αξιολόγησης

1ο μέλος

Γιώργος Ανδρουλάκης Καθηγητής/ Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης/ Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

2ο μέλος

Ιωάννης Γαλαντόμος Αναπληρωτής Καθηγητής / Τμήμα Γλωσσικών και Διαπολιτισμικών Σπουδών/ Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Περιεχόμενα

ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΚΙΝΗΤΡΟ ΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑ 5

ΠΕΡΙΛΗΨΗ 5

ΛΕΞΕΙΣ-ΚΛΕΙΔΙΑ:....6

ABSTRACT 6

KEYWORDS: 7

1. ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΗ....7

2. ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ 8

2.1 Αποσαφήνιση όρων «τμήμα υποδοχής και ένταξης προσφύγων», «τμήμα ΔΥΕΠ», «τμήμα ΖΕΠ» 8

2.2 Ο ορισμός της διγλωσσίας....11

2.3 Ο ορισμός της διαγλωσσικότητας....11

2.3.1 Διγλωσσία ή Διαγλωσσικότητα;....12

2.3.2 Προσθετική-Αφαιρετική Διγλωσσία (Ημιγλωσσία)....13

2.4 Διαγλωσσικότητα VS εναλλαγή κωδίκων (code switching) 13

2.5 Διαγλωσσικότητα ως παιδαγωγική πρακτική 14

2.6 Απόψεις εκπαιδευτικών για τη διδακτική πρακτική της διαγλωσσικότητας στο ελληνικό εκπαιδευτικό πλαίσιο 14

3. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ....16

3.1 Σκοπός της έρευνας....16

3.2 Επιλογή μεθόδου....16

3.3 Συμμετέχουσες/οντες....18

3.4 Πορεία έρευνας : Χρονοδιάγραμμα 18

3.5 Διαδικασία ανάλυσης δεδομένων 19

3.6 Περιορισμοί της έρευνας....20

3.7 Αρχές ηθικής και δεοντολογίας 21

4. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ....22

5. ΣΥΖΗΤΗΣΗ.....28

6. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....**Error! Bookmark not defined.**

7. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: Συνεντεύξεις με εκπαιδευτικούς - Απομαγνητοφωνήσεις.....34

ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΚΙΝΗΤΡΟ ΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑ

Όσον αφορά στο ξεκίνημα αυτής της εργασίας-έρευνας, αλλά και προσωπικής εξέλιξης, τα τελευταία χρόνια το ζήτημα του προσφυγικού με απασχολεί και με προβληματίζει ιδιαίτερα. Κατά τη διάρκεια της φοίτησής μου στο τμήμα αυτό, ήρθα σε επαφή με έννοιες όπως η διαπολιτισμικότητα, η διγλωσσία, η διαπολιτισμική εκπαίδευση και ως εκ τούτου μου δημιουργήθηκε η ανάγκη να μάθω περισσότερες πληροφορίες για το πώς λειτουργούν τα τμήματα ΖΕΠ και ΔΥΕΠ και πώς ουσιαστικά εντάσσονται στην εκπαίδευση οι πρόσφυγες και οι μετανάστες. Έπειτα, σκέφτηκα πόσο περιοριστικό και άδικο είναι όχι μόνο να πρέπει να εγκαταλείψεις τη χώρα σου, αλλά και να αποκόπτεσαι από τη μητρική σου γλώσσα, καθώς στο ελληνικό σχολείο θα πρέπει να χρησιμοποιείς μόνο την ελληνική. Κάπως λοιπόν μέσα από αυτές τις σκέψεις οδηγήθηκα στην επιθυμία να ξεκινήσω την εκπόνηση μιας πτυχιακής εργασίας, η οποία θα αφορά στη μελέτη των προαναφερθέντων ζητημάτων και θα μου επέτρεπε να διερευνήσω το θέμα της διαγλωσσικότητας και μέσα από τις συνεντεύξεις να μάθω πώς οι ίδιοι/ες οι εκπαιδευτικοί αντιμετωπίζουν το ζήτημα και ποια είναι η στάση τους στα δίγλωσσα άτομα στην τάξη.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι η εκτενέστερη μελέτη του όρου «διαγλωσσικότητα», καθώς και η διερεύνηση του αν μπορεί να διδάσκεται η μητρική γλώσσα των δίγλωσσων ατόμων παράλληλα με την ελληνική. Η έρευνα αυτή αποτελείται από το θεωρητικό κομμάτι της διαδικασίας, όπου αναλύονται ορισμένοι βασικοί ορισμοί που θα μας απασχολήσουν κατά τη μελέτη του θέματος, όπως οι έννοιες διγλωσσία, διαγλωσσικότητα και εναλλαγή κωδίκων. Ακόμη, θα μελετηθεί το εκπαιδευτικό πλαίσιο στην Ελλάδα ως προς το πώς λειτουργούν τα ΖΕΠ και ΔΥΕΠ σε συνάρτηση πάντα με αντίστοιχες έρευνες που έχουν διεκπεραιωθεί γύρω από τη διαγλωσσικότητα στο εκπαιδευτικό πλαίσιο. Στη συνέχεια της εργασίας, στο στάδιο της μεθοδολογίας, θα αναλυθεί η μέθοδος που επιλέχθηκε για την εκπόνηση της εργασίας, θα αναλυθεί περαιτέρω η έννοια της μεθόδου της χιονοστιβάδας, καθώς επίσης και το πώς

ολοκληρώθηκαν οι συνεντεύξεις με εργαλείο τον οδηγό συνέντευξης για εκπαιδευτικούς. Τέλος, παρατίθενται τα αποτελέσματα της έρευνας και η συζήτηση-συμπεράσματα, όπου θα μπορέσουμε να επανεξετάσουμε το θέμα που μας απασχόλησε και να κρίνουμε την έκβαση της έρευνας, αλλά και την εξέλιξη ή μη εξέλιξη του θέματος μελέτης. Εν προκειμένω, εάν για παράδειγμα με το πέρας των χρόνων διαφοροποιήθηκε η στάση των εκπαιδευτικών ως προς τα δίγλωσσα παιδιά στην τάξη και πιο συγκεκριμένα εάν άλλαξε ο τρόπος διδασκαλίας αυτών των ατόμων, ξεφεύγοντας από την κυριαρχία της μονογλωσσίας, μεταφερόμενοι/ες σταδιακά σε πολύγλωσσες διδακτικές πρακτικές οι οποίες συμβαδίζουν με τα πολυπολιτισμικά πρότυπα ενός σύγχρονου τμήματος υποδοχής προσφύγων και μεταναστών.

ΛΕΞΕΙΣ-ΚΛΕΙΔΙΑ:

Διγλωσσία, διαγλωσσικότητα ,διαπολιτισμική εκπαίδευση, αφαιρετική/προσθετική διγλωσσία

ABSTRACT

The purpose of this research is to conduct a more in-depth study of the term "interculturalism" and to explore whether the mother tongue of bilingual individuals can be taught alongside Greek. This research consists of the theoretical part of the process, where certain key definitions that will be relevant to the study of the subject are analyzed, such as the concepts of bilingualism, interculturalism, and code-switching. Furthermore, the educational framework in Greece will be examined in terms of how ZEP (Living Greek Sources) and DYEP (Teaching Support Units for the Greek Language) operate, always in connection with similar research conducted on interculturalism within the educational framework.

In the methodology stage of the work, the chosen method for conducting the research will be analyzed, and the concept of the snowball method will be further explained, as well as how the interviews with educators were conducted using an interview guide as a tool. Finally, the results of the research and the discussion-conclusions are presented, where we can reconsider the topic that concerned us and assess the outcome of the research, as well as whether the teaching methods for these individuals have evolved away from the dominance of monolingualism, gradually moving towards multilingual teaching practices that align with the multicultural standards of a contemporary refugee and immigrant-receiving department.

KEYWORDS:

bilingualism, translanguanging, intercultural education, subtractive/additive bilingualism

1. ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΗ

Σύμφωνα με στοιχεία του Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου, (Fyi.news.gr, 2022 «πού βρισκόμαστε με το θέμα του μεταναστευτικού;»)108,4 εκατομμύρια άνθρωποι παγκοσμίως ζουν μακριά από τα σπίτια τους, εξαιτίας πολέμων, φτώχειας, καταπάτησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, αλλά και της κλιματικής κρίσης. Πιο συγκεκριμένα, την 1η Ιανουαρίου 2021 οι μετανάστες/τριες και οι πρόσφυγες/σσες στην ΕΕ ήταν 23,7 εκ., σύμφωνα με τη Eurostat, τη στατιστική υπηρεσία της ΕΕ. Αυτό αντιστοιχεί στο 5,3% του πληθυσμού της ΕΕ. Το 52% του συνόλου των προσφύγων/σσών και μεταναστών/τριών για το 2022προέρχονται από τρεις μόνο χώρες , τη Συρία (6,5%), την Ουκρανία(5,7%) και το Αφγανιστάν(5,7%). Λανθασμένα έχει επικρατήσει στον Δυτικό Κόσμο η αντίληψη ότι όλοι οι πρόσφυγες/σσες και μετανάστες/τριες από την Αφρική και την Ασία προσπαθούν να φτάσουν στην Ευρώπη. Ωστόσο, τα στοιχεία του ΟΗΕ δείχνουν ότι το 80% των μεταναστών από την αφρικανική ήπειρο μεταναστεύουν μέσα σε αυτή. (Fyi.news.gr,2022) . Τα παιδιά των προσφύγων μετά τη βίαιη απομάκρυνσή τους από τη χώρα τους, έχουν παραμείνει εκτός σχολείου για διάστημα μεγαλύτερο του ενός έτους. Περιορισμένος αριθμός προσφυγοπαίδων ζουν με την οικογένειά τους σε διαμερίσματα στις πόλεις ή σε χώρους καταλήψεων. Όμως, ο μεγαλύτερος αριθμός των προσφύγων παραμένει στα κέντρα φιλοξενίας και για τους περισσότερους από αυτούς η προοπτική να μετεγκατασταθούν σε άλλη χώρα είναι βασικό ζητούμενο.(iep, n.d).

Μέσα λοιπόν από τα παραπάνω στοιχεία συνειδητοποιούμε ότι η διαπολιτισμικότητα και συνεπώς η πολυγλωσσία, αποτελούν μια σύγχρονη πραγματικότητα η οποία μας αφορά περισσότερο από ποτέ. Επιτακτική ήταν επομένως και η ανάγκη για δημιουργία τμημάτων ΖΕΠ και ΔΥΕΠ τα οποία «στεγάζουν» τις μαθησιακές ανάγκες και ιδιαιτερότητες των μαθητών/τριών και δημιουργήθηκαν με απόφαση του Υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων κο. Νικόλαο Φύλη (minedu.gov.gr,2016) οι οποίες διαφέρουν ανάλογα με το επίπεδο των μαθητών/τριών. Αντίστοιχα σημαντική είναι και η κατάρτιση των εκπαιδευτικών, οι οποίοι/ες καλούνται να στηρίξουν μαθησιακά και όχι μόνο τα παιδιά με το πολυπολιτισμικό τους υπόβαθρο. Η κατάρτιση διαπολιτισμικής επικοινωνίας είναι απίστευτα σημαντική για τη κατάρρευση των

πολιτιστικών φραγμών και την ευαισθητοποίηση των πολιτιστικών κανόνων, καθώς και την ενίσχυση της αυτογνωσίας και των δεξιοτήτων επικοινωνίας. Η πολυπολιτισμική εκπαίδευση είναι μια διαδικασία της οποίας οι στόχοι αποτελούν ιδανικά που πρέπει να επιδιώκουν συνεχώς οι εκπαιδευτικοί. (Γκόβαρης,2001 & Νικολάου, 2005).

2. ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

2.1 Αποσαφήνιση όρων «τμήμα υποδοχής και ένταξης προσφύγων», «τμήμα ΔΥΕΠ», «τμήμα ΖΕΠ»

Προτού λοιπόν ξεκινήσουμε την βαθύτερη μελέτη του όρου της διαγλωσσικότητας σε αυτή την έρευνα είναι σημαντικό να διερευνηθούν ορισμένοι όροι οι οποίοι προκαλούν σύγχυση, καθώς και ορισμένα ποσοστά που αφορούν στη φοίτηση των μαθητών/τριών προσφύγων/γισσών. Σύμφωνα με το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠΑΙΘ) (minedu.gov.gr ,2021) τη σχολική χρονιά 2021-22 υπήρξε το υψηλότερο ποσοστό εγγραφής (έως και 25% - 16.417 μαθητές/τριες) και φοίτησης (75%-12.285 μαθητές/τριες) μαθητών/τριών προσφύγων. Οι σχολικές μονάδες έχουν ενισχυθεί με προσλήψεις 1578 εκπαιδευτικών για τις 110 Δομές Υποδοχής Εκπαίδευσης Προσφύγων (ΔΥΕΠ) και Τάξεις Υποδοχής στην Α/θμια και Β/θμια εκπαίδευση σε όλη την επικράτεια, με τοποθετήσεις 87 εκπαιδευτικών σε θέσεις Συντονιστών Εκπαίδευσης Προσφύγων. Με την εκ νέου ενεργοποίηση του προγράμματος παροχής διερμηνείας στις σχολικές μονάδες. (minedu.gov.gr, 2021)

Στο σύστημα υποδοχής και ένταξης λοιπόν εντάσσονται οι τάξεις υποδοχής, οι οποίες απευθύνονται σε μαθητές/τριες με ελάχιστη ή μηδενική γνώση της ελληνικής γλώσσας. Σε αυτό το πλαίσιο, τα παιδιά δέχονται εντατικό πρόγραμμα εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας, το οποίο αποτελείται από 15 ώρες την εβδομάδα σε ξεχωριστή τάξη, αλλά εντός του σχολείου, παράλληλα οι μαθητές/τριες παρακολουθούν και μαθήματα στην κανονική τους τάξη, όπως Φυσική, Μουσική, Πληροφορική κλπ. Ή άλλο μάθημα σύμφωνα με απόφαση του συλλόγου διδασκόντων. Όσων αφορά στα τμήματα ΔΥΕΠ (Δομή Υποδοχής και Εκπαίδευσης Προσφύγων) , εκείνα εντάσσονται στην τυπική εκπαίδευση και λειτουργούν στα σχολεία, κατά τις απογευματινές ώρες. Οι ΔΥΕΠ αποτελούν ένα προ ενταξιακό σχήμα, που εξυπηρετεί όχι μόνο τις γνωστικές ανάγκες των παιδιών προσφύγων, όπως εκμάθηση της ελληνικής ως δεύτερης ξένης γλώσσας, αλλά και της επαφής με το σχολικό πλαίσιο και τα όριά του, καθώς και την

εκπαιδευτική διαδικασία. Κυρίως όμως στοχεύουν στην ψυχοκοινωνική υποστήριξη των παιδιών, την ενδυνάμωση της ταυτότητάς τους μέσα στο νέο περιβάλλον που ζουν και στην επιστροφή σε μια ήρεμη ρουτίνα, που τα παιδιά έχουν στερηθεί. Σε συνάφεια με τα τμήματα ΖΕΠ (Ζώνη Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας) το Υπουργείο Παιδείας εξέδωσε την παρακάτω εγκύκλιο (minedu.gov.gr,2021) :

« Το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων (Υ.ΠΑΙ.Θ.), στο πλαίσιο των αρχών της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, έχει ως βασική αρχή την προώθηση μέτρων που αποβλέπουν στην άρση των ανισοτήτων και στη διασφάλιση ισότητας ευκαιριών στην εκπαίδευση για όλους τους/τις μαθητές/τριες. Στο πλαίσιο αυτό ο Νόμος 3879/2010 (ΦΕΚ 163Α/21.09.2010) άρθ. 26 παρ. 1α και 1β εισάγει το θεσμό των Ζωνών Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας. «…Στόχος των ΖΕΠ είναι η ισότιμη ένταξη όλων των μαθητών στο εκπαιδευτικό σύστημα μέσω της λειτουργίας υποστηρικτικών δράσεων για τη βελτίωση της μαθησιακής επίδοσης, όπως ιδίως η λειτουργία τάξεων υποδοχής,[…] « Επιπρόσθετα, ρυθμίζονται τα θέματα που αφορούν την οργάνωση και τη λειτουργία των ΖΕΠ, τη στελέχωσή τους με προσωπικό, την απασχόληση εκπαιδευτικών κατ' αναλογία του αριθμού των μαθητών που χρήζουν διαφοροποιημένης διδακτικής παρέμβασης και κάθε σχετικό θέμα σας γνωρίζουμε ότι κατά το σχολικό έτος 2020-2021 δίνεται η δυνατότητα στα δημοτικά σχολεία της χώρας να λειτουργήσουν Τάξεις Υποδοχής Ζ.Ε.Π., μέσω συγχρηματοδοτούμενου έργου από την Ευρωπαϊκή Ένωση – Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, στο πλαίσιο της συνέχισης της Δράσης». (minedu.gov.gr,2021).

Η σχετική Πράξη για το σχολικό έτος 2020-2021 θα αφορά στη μείωση της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου μαθητών/-τριών προερχόμενων από ευάλωτες κοινωνικές ομάδες και μαθητών/-τριών με πολιτισμικές και θρησκευτικές ιδιαιτερότητες, καθώς και στη βελτίωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων, κυρίως στον γραμματισμό αλλά και στον αριθμητισμό και, επιπλέον, σε συμπληρωματικά αντικείμενα, ώστε αυτοί να καταστούν ικανοί να ανταπεξέλθουν στο πρόγραμμα 2 σπουδών τους και να παραμείνουν στο εκπαιδευτικό σύστημα ολοκληρώνοντας τις σπουδές τους. Συνεπώς, η πράξη αποσκοπεί στην ενίσχυση της ισότιμης πρόσβασης και την αποτελεσματική ένταξη των προαναφερόμενων μαθητών/-τριών. Επίσης, η Πράξη θα αποσκοπεί στην εκπαίδευση και την ομαλή προσαρμογή των προσφυγοπαίδων. Στο πλαίσιο αυτό προβλέπεται ο εμπλουτισμός του εκπαιδευτικού δυναμικού όσων δημοτικών σχολείων εμφανίζουν ανάγκη για υποστήριξη της ένταξης των παραπάνω μαθητών/-τριών (οριζόντια παρέμβαση σε όλα τα δημοτικά σχολεία που εμφανίζουν σχετικούς πληθυσμούς μαθητών/-τριών). Ειδικότερα, οι εκπαιδευτικοί που θα απασχοληθούν στο πλαίσιο της Πράξης θα στελεχώσουν τις Τάξεις Υποδοχής με κύριο αντικείμενο την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας αλλά και τη διδακτική στήριξη σε άλλα αντικείμενα, ώστε να διευκολύνεται η ομαλή προσαρμογή και η παραμονή στο εκπαιδευτικό σύστημα των μαθητών/-τριών από ευάλωτες κοινωνικές ομάδες, των μαθητών/-τριών με πολιτισμικές και θρησκευτικές ιδιαιτερότητες, καθώς και των προσφυγοπαίδων. Για την εκπαίδευση των μαθητών/-τριών που δεν έχουν την απαιτούμενη γνώση της ελληνικής γλώσσας (Ρομά, Αλλοδαπών, Παλλινοστούντων, Προσφύγων, Ευάλωτων Κοινωνικών Ομάδων κτλ.) διαμορφώνεται στο πλαίσιο της διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης ένα ευέλικτο σχήμα θεσμικής και διδακτικής παρέμβασης, το οποίο επιτρέπει στη σχολική μονάδα, αφού σταθμίσει τις πραγματικές εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών/-τριών αυτών και τις δυνατότητές της, να επιλέξει εκείνο το σχήμα που μπορεί να τους παρέχει επιπλέον διδακτική υποστήριξη, με σκοπό να τους βοηθήσει να προσαρμοστούν και να ενταχθούν πλήρως στις κανονικές τάξεις στις οποίες είναι εγγεγραμμένοι, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία. Ειδικότερα: Το πρόγραμμα των Τάξεων Υποδοχής ΖΕΠ περιλαμβάνει δύο κύκλους που εντάσσονται μέσα στο ωρολόγιο πρόγραμμα του σχολείου: • Τάξεις Υποδοχής (ΤΥ) Ι ΖΕΠ • Τάξεις Υποδοχής (ΤΥ) ΙΙ ΖΕΠ Α. Στις ΤΥ Ι ΖΕΠ φοιτούν μαθητές/-τριες με ελάχιστη ή μηδενική γνώση της ελληνικής γλώσσας. Εκεί ακολουθείται εντατικό πρόγραμμα εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας. Οι μαθητές/-τριες που φοιτούν σε ΤΥ Ι ΖΕΠ παρακολουθούν μερικά μαθήματα στην κανονική τους τάξη, όπως : Φυσική Αγωγή , Εικαστικά , Μουσική Αγωγή , Ξένη Γλώσσα ή και άλλο μάθημα, σύμφωνα με απόφαση του Συλλόγου Διδασκόντων. Η φοίτηση στην ΤΥ Ι ΖΕΠ διαρκεί ένα διδακτικό έτος με δυνατότητα επέκτασης.

Β. Στις ΤΥ ΙΙ ΖΕΠ φοιτούν μαθητές/-τριες με μέτριο επίπεδο ελληνομάθειας, το οποίο δύναται να δημιουργεί δυσκολίες στην παρακολούθηση των μαθημάτων στην κανονική τάξη. Για τους μαθητές/- τριες που φοιτούν στις ΤΥ ΙΙ ΖΕΠ, πραγματοποιείται υποστήριξη στην ελληνική γλώσσα ή και σε περισσότερα μαθήματα είτε εντός της κανονικής τάξης με παράλληλη διδασκαλία (δεύτερος εκπαιδευτικός στην τάξη) , είτε εκτός κανονικής τάξης. (minedu.gov.gr,2021). Η φοίτηση διαρκεί έως τρία διδακτικά έτη. Μαθητές/-τριες που έχουν ολοκληρώσει τη φοίτηση στις ΤΥ ΙΙ ΖΕΠ, δεν μπορούν να επιστρέψουν σε Τάξεις Υποδοχής ΖΕΠ.

2.2 Ο ορισμός της διγλωσσίας

Σύμφωνα με την προσέγγιση της Ρ. Τσοκαλίδου (2012) «χώρος για δύο-θέματα διγλωσσίας και εκπαίδευσης». «Η διγλωσσία, δηλαδή η χρήση δύο ή περισσότερων γλωσσών για την εκπλήρωση των επικοινωνιακών μας αναγκών, αποτελεί τον κανόνα και όχι την εξαίρεση σε διεθνές επίπεδο. Οι διαρκείς μετακινήσεις των ανθρώπων από χώρα σε χώρα, για λόγους οικονομικούς, πολιτικούς, επαγγελματικούς, μορφωτικούς ή προσωπικούς, οδηγεί πολλές κοινότητες και χώρες σε καταστάσεις γλωσσικής και πολιτισμικής επαφής, συνεπώς αυτή η συνθήκη οδηγεί στη διγλωσσία» (Τσοκαλίδου,2012:20) Θα μπορούσαμε να ταυτίσουμε τον όρο διγλωσσία με τον όρο πολυγλωσσία, καθώς αναφερόμαστε σε περιπτώσεις που έρχονται σε επαφή δύο ή περισσότερες γλώσσες. Πρόκειται δηλαδή για ένα «πλέγμα» γλωσσών , όπου ο/η κάθε ομιλητής/τρια καλείται να χειριστεί , έχοντας κατακτήσει την δεξιότητα της επικοινωνίας σε περιπτώσεις διαπολιτισμικής επικοινωνίας. Υπάρχουν πολλές διαφορετικές προσεγγίσεις στον ορισμό της διγλωσσίας, ωστόσο σύμφωνα με την προσέγγιση του Van Overbeke (1972) , η διγλωσσία είναι ένας είτε υποχρεωτικός ή προαιρετικός τρόπος επικοινωνίας μεταξύ διαφορετικών κόσμων και γλωσσικών συστημάτων. Σύμφωνα με αυτή τη προσέγγιση λοιπόν, δεν δίνεται έμφαση στη γλωσσική ικανότητα και τη γλωσσική χρήση, αντίθετα επικεντρώνεται στη συνύπαρξη των διαφορετικών κόσμων που έρχονται σε επαφή. Τα δίγλωσσα άτομα σχηματίζουν τη δική τους γλωσσική ταυτότητα, καθώς σύμφωνα με τη Heller (1995) δεν χρειάζεται να επιλέξουν ανάμεσα σε γλώσσες και κουλτούρες. Δεν πρόκειται επομένως για το άθροισμα δύο μονόγλωσσων συστημάτων.

2.3 Ο ορισμός της διαγλωσσικότητας

Σύμφωνα με τη Ρ. Τσοκαλίδου (2021) « η έννοια της διαγλωσσικότητας προσεγγίστηκε για πρώτη φορά τη δεκαετία του ’80 από έναν Ουαλό εκπαιδευτικό που εφάρμοζε εκπαιδευτικές

πρακτικές χρησιμοποιώντας δύο γλώσσες «trawsieithu» ή «translinguifing» ». (Τσοκαλίδου,2021: 41). Σύμφωνα με τον Williams (1980) πρόκειται για μια ενεργητική εκπαιδευτική διαδικασία, μέσω της οποίας η χρήση της μια γλώσσας ενισχύει την άλλη. Έχει ως στόχο την κατανόηση, ώστε να εξελιχθούν οι ικανότητες των μαθητών/τριών και στις δύο γλώσσες. Φυσικά κάνοντας λόγο για την διαγλωσσικότητα δεν θα μπορούσαμε να μην αναφέρουμε την «μητέρα» της διαγλωσσικότητας Ofelia García, διδακτόρισσα στο Πανεπιστήμιο της Emerita και στο Πανεπιστήμιο CUNY Graduate Center, η οποία έχει εντρυφήσει σε ζητήματα διγλωσσίας, διαγλωσσικότητας, γλωσσικής πολιτικής, κοινωνιογλωσσολογίας και κοινωνιολογία της γλώσσας. Σύμφωνα λοιπόν με την O. García (2017) η διαγλωσσικότητα αναφέρεται στη χρήση ολόκληρου του γλωσσικού ρεπερτορίου από τους/τις μαθητές/τριες, χωρίς ιδιαίτερη προσκόλληση σε κοινωνικοπολιτικά σύνορα, όπως αυτά τα ορίζουν οι «ονοματισμένες» γλώσσες. Μέσω της χρήσης της κατορθώνουμε να διαταράξουμε και να αμφισβητήσουμε την εξουσία των «κυρίαρχων» γλωσσών έναντι των «μειονοτικών». Πρόκειται για ένα μείγμα από κουλτούρες και οπτικές γωνίες. Επιπλέον, αποτελεί μια πρακτική και εκπαιδευτική διαδικασία, η οποία συμβάλλει στη γλωσσική δημιουργικότητα μέσω της σύνθεσης γλωσσικών και πολιτισμικών πολυτροπικών στοιχείων. Αφορά τόσο στον προφορικό λόγο, όσο και στον γραπτό.

2.3.1 Διγλωσσία ή Διαγλωσσικότητα;

Έχοντας λοιπόν αποσαφηνίσει και τους δύο αυτούς όρους, εύλογα προκύπτει το ερώτημα για τον αν αυτοί οι δύο ορισμοί μοιάζουν ή ακόμα και αν ταυτίζονται και αν ταυτίζονται με ποιο τρόπο και σε ποια σημεία. Αν προσεγγίσουμε χρονικά αυτούς τους ορισμούς θα διαπιστώσουμε ύστερα από σχετική βιβλιογραφική μελέτη ότι πρώτα έγινε αναφορά στον ορισμό της διγλωσσίας και έπειτα στον ορισμό της διαγλωσσικότητας. Καθώς πρώτα υπάρχει ως δεδομένο η διγλωσσία και «μέσω» της διαγλωσσικότητας προβαίνουν τα δίγλωσσα άτομα στις επικοινωνιακές πράξεις. Ωστόσο μπορούμε να υποθέσουμε ότι όπου υπάρχει διγλωσσία υπάρχει και διαγλωσσικότητα .Έστω ότι αυτοί οι δύο όροι είναι συνοδοιπόροι, συνοδεύουν ο ένας τον άλλον. Θα μπορούσαμε επομένως να αναφέρουμε ότι έχοντας τη διγλωσσία, άρα και τη πολυγλωσσία ως τα δεδομένα μας, με βοηθητικό μέσο τη διαγλωσσικότητα, τα δίγλωσσα άτομα μπορούν επικοινωνήσουν σε δύο ή περισσότερες γλώσσες, να εκφράσουν τις σκέψεις τους, τα συναισθήματά τους, τα όνειρά τους σε περισσότερες από μια γλώσσες και άρα να μην βιώνουν έναν γλωσσικό περιορισμό, μια ανελευθερία. Μέσα στο χώρο της διαγλωσσικότητας, το άτομο

δημιουργεί ένα safe place, ένα translanguanging space (Li, 2017), έναν χώρο όπου εκφράζεται χωρίς τον φόβο του στιγματισμού λόγω της χρήσης της μειονοτικής γλώσσας.

2.3.2 Προσθετική-Αφαιρετική Διγλωσσία (Ημιγλωσσία)

Σε περιπτώσεις δίγλωσσων ατόμων μπορούμε να εντοπίσουμε καταστάσεις όπου τα άτομα μαθαίνουν παράλληλα τη μητρική τους, καθώς και τη γλώσσα υποδοχής, αλλά και καταστάσεις όπου τα άτομα σταματούν να μαθαίνουν και να χρησιμοποιούν τη μητρική τους, επενδύοντας μόνο στη γλώσσα της χώρας υποδοχής. Έτσι λοιπόν, προκύπτουν οι όροι προσθετική και αντίθετα αφαιρετική διγλωσσία. Στην περίπτωση της προσθετικής διγλωσσίας, περιγράφεται μια κατάσταση όπου η δεύτερη γλώσσα προστίθεται στο γλωσσικό ρεπερτόριο του ατόμου, χωρίς καμία επιβάρυνση στην ανάπτυξη της πρώτης τους γλώσσας. Χωρίς δηλαδή να τη περιορίζει ή να την αντικαθιστά. Επιτυγχάνεται επομένως ένα υψηλό επίπεδο επάρκειας και στις δύο γλώσσες, οι οποίες καλλιεργούνται παράλληλα. Επιπλέον, η προσθετική διγλωσσία διευρύνει τη συνολική γλωσσική ικανότητα του παιδιού, εμπλουτίζει τις νοητικές τους δυνατότητες, ενισχύει τη γνωστική του εξέλιξη και τέλος, συμβάλλει στην απόκτηση συναισθηματικών και κοινωνικών δεξιοτήτων. Αντίθετα, όσων αφορά στην αφαιρετική διγλωσσία (ημιγλωσσία), το άτομο αποκόπτεται απότομα από την πρώτη του γλώσσα και αναγκάζεται, κάτω από συνθήκες πίεσης να προσαρμοστεί στις ανάγκες μιας δεύτερης γλώσσας που κυριαρχεί στο ευρύτερο περιβάλλον του. Η μη αξιοποίηση του ήδη υπάρχοντος γλωσσικού και γνωστικού κεφαλαίου του δίγλωσσου ατόμου έχει ως αποτέλεσμα, αφενός τη συρρίκνωση της γλωσσικής του ικανότητας και αφετέρου την επιβράδυνση της γνωστικής του ανάπτυξης. (Τσοκαλίδου, 2012). Ακόμη, μπορεί να υπάρξουν αρνητικές ψυχολογικές συνέπειες για το άτομο, αν αυτό στερηθεί τη δυνατότητα να επικοινωνεί με την ομάδα στην οποία ανήκει.

2.4 Διαγλωσσικότητα VS εναλλαγή κωδίκων (code switching)

Αναφερόμενοι/ες σε όρους διγλωσσίας είναι σημαντικό να διαχωρίσουμε τους ορισμούς διαγλωσσικότητα και εναλλαγή κωδίκων, καθώς ενδέχεται κανείς/καμία να μπερδευτεί συγχέοντάς τους. Ας ξεκινήσουμε λοιπόν έχοντας ως δεδομένο τη διγλωσσία, το άτομο επομένως είναι χρήστης/τρια δυο ή περισσότερων γλωσσών. Σύμφωνα με τον ορισμό την εναλλαγής κωδίκων, το άτομο «πηδά» από τη μια γλώσσα στην άλλη κατά τη διάρκεια του προφορικού λόγου.(Τσοκαλίδου,2017). Υπάρχει μια κυρίαρχη γλώσσα και μια γλώσσα που «υστερεί». Για παράδειγμα ας υποθέσουμε ότι υπάρχει ένα δίγλωσσο άτομο, το οποίο έχει ως μητρική τα αλβανικά και ζει στην Ελλάδα, στην προσπάθεια επικοινωνίας με ένα μέλος της

οικογένειάς του, τον ρωτούν κάτι στα αλβανικά και εκείνος απαντά στα ελληνικά. Ή διαφορετικά θα μπορούσαμε να αναφερθούμε σε περιπτώσεις που τα άτομα δεν είναι εκ γενετής δίγλωσσα, ωστόσο γνωρίζουν δυο ή περισσότερες γλώσσες και κατά τη διάρκεια της προφορικής ή της γραπτής επικοινωνίας ξεκινούν μια πρόταση για παράδειγμα στα κινεζικά, ξεχνούν μια λέξη, την αντικαθιστούν στα αγγλικά και ούτω καθεξής. Σε αντίθεση λοιπόν με την εναλλαγή κωδίκων, η διαγλωσσικότητα αφορά σε εκ γενετής δίγλωσσα άτομα, τα οποία στην προσπάθεια της επικοινωνίας μη σκόπιμα χρησιμοποιούν δυο ή περισσότερες γλώσσες στον γραπτό ή προφορικό λόγο, «μπλέκουν» θα μπορούσαμε να πούμε τις γλώσσες μεταξύ τους και ως αποτέλεσμα προκύπτει μια μίξη γλωσσών, κουλτουρών και κωδίκων επικοινωνίας.

2.5 Διαγλωσσικότητα ως παιδαγωγική πρακτική

Θα μπορούσαμε να χαρακτηρίσουμε τη διαγλωσσικότητα ως μια παιδαγωγική στρατηγική, η οποία συνδυάζει δυο ή περισσότερες γλώσσες. Στο πλαίσιο της εκπαίδευσης, η διαγλωσσικότητα συσχετίζεται με τις διαφορετικές γλωσσικές πρακτικές που ακολουθούνται κατά τη μαθησιακή διαδικασία, όπως η μετάφραση, η εναλλαγή κωδίκων, η παράλληλη χρήση γλωσσών, καθώς και η μεταφορά στοιχείων ανάμεσα στις γλώσσες. Είναι σημαντικό ωστόσο να διαφοροποιήσουμε τη ΔΓ από άλλες γλωσσικές πρακτικές, καθώς η πρώτη κάνει λόγο για τη γλωσσική διαδικασία αυτή καθαυτή (García,2011). Σύμφωνα με τους Lasagabaster και García (2014) , η διαγλωσσικότητα ενισχύει την δυναμική και ενωτική χρήση των γλωσσών στους/στις δίγλωσσους/ες μαθητές/τριες. Όχι μόνο προωθεί την βαθύτερη κατανόηση του περιεχομένου που διδάσκεται, αλλά επίσης ενισχύει και την αδύναμη γλώσσα. Χάρη στη διαγλωσσικότητα ενισχύεται η ταυτότητα των μαθητών/τριών και επιτυγχάνεται η ρήξη της απόλυτης κυριαρχίας των ονοματισμένων γλωσσών επί των μειονοτικών. Επιπλέον, πρόκειται για μια πρακτική εξαιρετικά προσοδοφόρα για τους/τις μαθητές/τριες, καθώς βοηθά στην κατασκευή νοήματος, στην ανάπτυξη της κριτικής σκέψης, αλλά και στην εσωτερίκευση νοημάτων. (Τσοκαλίδου, 2017). Οι μαθητές/τριες που κάνουν χρήση δυο ή περισσότερων γλωσσών, μέσω της διαγλωσσικότητας νιώθουν ικανοί/ες και χρήσιμοι/ες (Τσιπλάκου, 2016).

2.6 Απόψεις εκπαιδευτικών για τη διδακτική πρακτική της διαγλωσσικότητας στο ελληνικό εκπαιδευτικό πλαίσιο

Σύμφωνα με την έρευνα της Ε.Σάλτη (2022) για τις αντιλήψεις των εκπαιδευτικών σχετικά με τη διγλωσσία στην Ελλάδα, η διαχείριση της εκπαιδευτικής διαδικασίας στις πολυγλωσσικές τάξεις συνιστά ένα απαιτητικό εγχείρημα, καθώς τόσο η σχολική επίδοση των μαθητών, όσο και

η γενικότερη ανάπτυξη και εξέλιξη της προσωπικότητάς τους, εξαρτώνται από τις θετικές ή αρνητικές αντιλήψεις των εκπαιδευτικών σχετικά με τη διγλωσσία και την αποδοχή της «άλλης» γλώσσας ως προβλήματος, δικαιώματος ή πηγής. Στη πλειοψηφία των ερευνών παρατηρείται ότι οι εκπαιδευτικοί δεν είναι «εξοπλισμένοι» με τα απαραίτητα εφόδια, ώστε να ανταποκριθούν σε μια πολυπολιτισμική τάξη, θεωρούν τη μητρική/πρώτη γλώσσα των παιδιών «πρόβλημα» και «εμπόδιο» για την κοινωνική τους ένταξη. Επιπλέον σύμφωνα με έρευνα που διεξήχθη από την Επιστημονική Επιτροπή για τη Στήριξη των παιδιών των Προσφύγων το 2017, οι εκπαιδευτικοί δεν προσλήφθηκαν από τον γενικό πίνακα αναπληρωτών με βάση ειδικά προσόντα. Συνεπώς, οι εκπαιδευτικοί των ΔΥΕΠ τυχαίνει να μην έχουν ούτε επαρκή επιμόρφωση στην διαπολιτισμική εκπαίδευση, ούτε επαρκή εμπειρία και γνώσεις σχετικές με αυτό το δύσκολο εκπαιδευτικό έργο. (Επιστημονική Επιτροπή για τη Στήριξη των Παιδιών των Προσφύγων, 2017). Επιπλέον, σύμφωνα με έρευνα των Τσοκαλίδου και Κουτούλη (2015) , « οι διαγλωσσικές εκπαιδευτικές πρακτικές μπορούν να λειτουργήσουν ως «όχημα» επίτευξης γλωσσικών και γνωστικών στόχων στην εκπαιδευτική πράξη, εφόσον αυτές λάβουν υπόψη το κοινωνικό-ιστορικό πλαίσιο, προσδιορίσουν τις πολιτιστικές αξίες μεταξύ των γλωσσών και επενδύουν στην συνολική εμπλοκή κάθε κοινότητας». (Ρ. Τσοκαλίδου & Κ. Κουτούλης, 2015 : 177). Τέλος, σύμφωνα με την ίδια έρευνα η διαγλωσσικότητα στην εκπαιδευτική πράξη μπορεί να αποτελέσει παράλληλα ένα μέσο διασφάλισης της κοινωνικής δικαιοσύνης, εξασφάλιση ισότιμης εκπαιδευτικής πρόσβασης, ισόνομης γλωσσικής πολιτικής και ένα μέτρο εξισορρόπησης των πολλαπλών εκπαιδευτικών και κοινωνικών ανισορροπιών.

3. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

3.1 Σκοπός της έρευνας

Σκοπός αυτής της έρευνας είναι να μελετηθεί αρχικά ο ορισμός της διαγλωσσικότητας σε βάθος και ύστερα να διερευνηθεί το αν είναι εφικτό να εφαρμοστεί η διαγλωσσικότητα ως παιδαγωγική πρακτική σε τμήματα ένταξης προσφύγων.

Ερευνητικά ερωτήματα

Κεντρικό ερευνητικό ερώτημα :

Θα ήταν αποτελεσματικό για τα δίγλωσσα παιδιά να διδάσκονται την ελληνική παράλληλα με τη μητρική τους ;

Επιμέρους ερωτήματα :

α) Θα αποτελεί η χρήση δύο ή περισσότερων γλωσσών στην τάξη μια αποτελεσματική διδακτική μέθοδο για τα παιδιά ;

β) Με ποιόν τρόπο θα ανταποκριθούν οι εκπαιδευτικοί στην πρόκληση που αφορά στη χρήση παραπάνω από μια γλώσσας στην τάξη ;

Συνειδητοποιεί λοιπόν κανείς/καμία ότι προκύπτουν αρκετά ερωτήματα-προβληματισμοί, οι οποίοι ενδέχεται να δυσκολέψουν το έργο του/της εκπαιδευτικού, ο/η οποίος/α καλείται να πάρει ορισμένες αποφάσεις σχετικά με τη δομή του μαθήματος, το οποίο εξ αρχής πρέπει να βασιστεί σε μια πιο αυστηρή οργάνωση από την οποία ο/η εκπαιδευτικός είναι δύσκολο να «ξεφύγει».

3.2 Επιλογή μεθόδου

Η παρούσα ερευνητική εργασία κατατάσσεται στην ποιοτική έρευνα. Πρόκειται δηλαδή για ένα σύνολο διαδικασιών που χρησιμοποιούνται σε ένα γεγονός ή μια κατάσταση, αξιοποιώντας τα ποιοτικά δεδομένα, τα οποία εκμαιεύονται από τον/την ερευνητή/τρια μέσα από το υποκείμενο της έρευνας.(Κέντρο Ανάπτυξης Εκπαιδευτικής Πολιτικής ,n.d). Αφορά σε μια ερευνητική δραστηριότητα, η οποία χρησιμοποιεί ένα σύνολο ερευνητικών και υλικών πρακτικών, όπως παρατηρήσεις, σημειώσεις, συνεντεύξεις, συνομιλίες, φωτογραφίες, μαγνητοφωνήσεις, καταγραφή ημερολογίου κ.λπ. Σύμφωνα λοιπόν με το Κέντρο Ανάπτυξης Εκπαιδευτικής

Πολιτικής, η ποιοτική έρευνα δίνει τη δυνατότητα να φωτιστούν όλες οι πτυχές του υπό μελέτη ζητήματος και να γίνει μια πιο σε βάθος μελέτη, η οποία θα δώσει τη δυνατότητα να αναδειχθούν τυχόν ζητήματα που δεν είχαμε προβλέψει και τα οποία θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν σαν ποσοτική. Εν προκειμένω, η ερευνητική μέθοδος είναι οι συνεντεύξεις και το ερευνητικό εργαλείο είναι ο οδηγός συνέντευξης εκπαιδευτικών. Πιο συγκεκριμένα, πρόκειται για ημιδομημένες συνεντεύξεις, καθώς αφενός οι ερωτήσεις είναι προκαθορισμένες, αφετέρου όμως η διάταξή τους μπορεί να διαφοροποιηθεί ανάλογα με την αντίληψη του/της συνεντεύκτη/τριας , σχετικά με το τι είναι πιο κατάλληλο. Όσον αφορά στις συνεντεύξεις και έπειτα στην ανάλυση αυτών, εφαρμόστηκε η θεματική ανάλυση, η οποία αποτελεί μια μέθοδο για τον εντοπισμό και την ανάλυση μοτίβων (θεμάτων) μέσα στα ποιοτικά δεδομένα (Braun & Clarke, 2006) και αποτελεί μία μορφή αναγνώρισης προτύπων από δεδομένα (Fereday & Muir- Cochrane, 2006). Η θεματική ανάλυση παρέχει μια ερμηνεία για τα νοήματά τους (Crowe et al., 2015). Σε αυτή την έρευνα λοιπόν, αφού είχαν προηγηθεί οι συνεντεύξεις και έπειτα οι απομαγνητοφωνήσεις αυτών, εφαρμόστηκε η θεματική ανάλυση, ώστε να ομαδοποιηθούν οι απαντήσεις των εκπαιδευτικών και να χωριστούν σε μικρότερες θεματικές, οι οποίες βοηθούν στην κατηγοριοποίηση και ευκολότερη διεξαγωγή των αποτελεσμάτων. Έτσι, δημιούργησα με τη βοήθεια της επιβλέπουσας μου ορισμένες θεματικές, στις οποίες κατέταξα τις απαντήσεις των εκπαιδευτικών.

Δομή συνέντευξης

Για την εκπόνηση των ερωτήσεων του ερευνητικού εργαλείου, ο οδηγός συνέντευξης απευθύνεται σε δέκα εκπαιδευτικούς (άντρες και γυναίκες) οι οποίοι/ες, εργάζονται είτε σε τμήματα ΖΕΠ, είτε σε ΔΥΕΠ και ασχολούνται με παιδιά που έχουν μεταναστευτικό και προσφυγικό προφίλ. Ο οδηγός συνέντευξης αποτελείται επομένως από δέκα ερωτήσεις απευθυνόμενες στους/στις εκπαιδευτικούς, οι οποίες αφορούν τόσο στους/στις ίδιους/ες, όσο και στον τρόπο διεξαγωγής του μαθήματος. Πιο συγκεκριμένα, δίνεται έμφαση στο πώς διεξάγεται η επικοινωνία, στο αν τα παιδιά χρησιμοποιούν τις μητρικές τους γλώσσες εντός και εκτός του πλαισίου της τάξης και εν γένει στο πώς οι εκπαιδευτικοί διαχειρίζονται τα δίγλωσσα παιδιά, αν για εκείνους/νες η διγλωσσία αποτελεί πρόβλημα στην τάξη ή επικοινωνιακό εργαλείο.

Πριν το ξεκίνημα της συνέντευξης, γίνεται μια μη ηχογραφημένη σύντομη συζήτηση με τους/τις εκπαιδευτικούς σχετικά με το δικό τους προφίλ. Για παράδειγμα οι συμμετέχοντες/ουσες ερωτώνται για το πόσα χρόνια εργάζονται ως εκπαιδευτικοί γενικότερα και σε τμήματα

ΖΕΠ/ΔΥΕΠ ειδικότερα και τέλος τους/τις ζητώ να μου μιλήσουν για το ποιες άλλες γλώσσες γνωρίζουν εκτός από τα ελληνικά. Επιπλέον, σε ορισμένες περιπτώσεις τέθηκε και το ερώτημα αν οι εκπαιδευτικοί έχουν παρακολουθήσει κάποιο σεμινάριο διαπολιτισμικότητας, το οποίο δεν υπάρχει στο «σπάσιμο του πάγου» ως ερώτημα, ωστόσο συχνά ανάλογα με τις απαντήσεις του/της εκπαιδευτικού, αναρωτήθηκα για το αν τα άτομα έχουν λάβει κάποια σχετική επιμόρφωση, καθώς ένιωθα ότι οι απαντήσεις διέφεραν από άλλες ή ήταν πιο κοντά στη δική μου βιβλιογραφική μελέτη.

3.3 Συμμετέχουσες/οντες

Οι συνεντεύξεις εκπονήθηκαν χάρη στη συμμετοχή 10 στο σύνολο εκπαιδευτικών (εννέα γυναίκες και ένας άνδρας) .Πρόκειται λοιπόν για πέντε εκπαιδευτικούς από το Βόλο και πέντε από τις Σέρρες, οι οποίες/οι εργάζονται η πλειοψηφία σε τμήματα ΖΕΠ και ορισμένες από αυτές σε ΔΥΕΠ. Ουσιαστικά, θα μπορούσαμε να πούμε ότι πρόκειται για μια έρευνα που διεξάγεται σε ένα ευρύ φάσμα εκπαιδευτικών, το οποίο αποτελείται από δασκάλες/ους, καθηγήτριες/τες , καθώς και μια νηπιαγωγό. Ιδιομορφία παρουσιάζει μια συνέντευξη, η οποία εκπονήθηκε με μια μουσικό σε τμήμα ΔΥΕΠ, αποτελώντας ως υλικό την «εξαίρεση» στον κανόνα των δασκάλων και καθηγητών/τριών. Αξίζει ακόμη να αναφερθεί ότι δύο μόνο από τις/τους εκπαιδευτικούς έχουν παρακολουθήσει σεμινάρια διαπολιτισμικότητας, τα οποία αποτελούν όχι μόνο σημαντικό εργαλείο για την κατάρτιση των εκπαιδευτικών ,αλλά και γέφυρα για τη θεμελίωση του χάσματος μεταξύ των δίγλωσσων μαθητών/τριών και των εκπαιδευτικών. Σύμφωνα λοιπόν με την Πατσιαρίκα (2014:68) το μάθημα σε μια διαπολιτισμική τάξη είναι απαιτητικό από την πλευρά του εκπαιδευτή καθώς ο ίδιος πρέπει να αποκτήσει ευαισθησίες και στρατηγικές που να συμβάλλουν στη συμβίωση διαφορετικών πολιτισμικών ομάδων και να ενισχύουν την ισότιμη συμμετοχή όλων των εκπαιδευομένων.

3.4 Πορεία έρευνας : Χρονοδιάγραμμα

Οσον αφορά στις μεθόδους δειγματοληψίας, είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι χρησιμοποιήθηκε η «δειγματοληψία της χιονοστιβάδας», όπου (David E.Gray, 2017) «ο/η ερευνητής/τρια εντοπίζει έναν μικρό αριθμό υποκειμένων, τα οποία με τη σειρά τους εντοπίζουν άλλα άτομα μέσα στον πληθυσμό». Η συγκεκριμένη μέθοδος δειγματοληψίας, είναι ιδιαίτερα κατάλληλη για περιπτώσεις μελετών που αφορούν σε ευαίσθητα θέματα, επομένως απαιτείται εκ των έσω γνώση για να βρεθούν οι απαραίτητοι/ες συμμετέχοντες/ουσες. Σύμφωνα με τους Biernacki και Waldorf (1981), η δειγματοληψία με την μέθοδο της χιονοστιβάδας, απαιτεί από τον/την

ερευνητή/τρια την άμεση εμπλοκή του/της σε όλες τις φάσεις της αναζήτησης δείγματος, τόσο στην ανάπτυξη, όσο και στον τερματισμό της διαδικασίας.

Όλα ξεκίνησαν λοιπόν τον Φεβρουάριο του 2023 από την πιλοτική έρευνα, κατά το στάδιο της οποίας πήρα συνέντευξη από ένα πρόσωπο που εκτιμώ και αγαπώ τόσο ως εκπαιδευτικό, όσο και ως άνθρωπο .Έχοντας λοιπόν τη συναίνεση και συγκατάθεση της, θα αναφερθώ ονομαστικά στην κα. Μαρία Μαυρίδου, η οποία με βοήθησε σε αυτό το στάδιο και πραγματοποιήσαμε μαζί την πιλοτική συνέντευξη, η οποία εξελίχθηκε έπειτα σε μια πολύ ενδιαφέρουσα συζήτηση για τη διαγλωσσικότητα τόσο στο πλαίσιο της τάξης, όσο και σε κοινωνικοπολιτικό επίπεδο.

Στη συνέχεια, εκείνη μου συνέστησε κάποιο άλλο άτομο, το οποίο εργάζεται ως Συντονιστής στη Δομή προσφύγων στις Σέρρες και εκείνος με τη σειρά του μου έδωσε κάποια τηλέφωνα εκπαιδευτικών που εργάζονται σε ΔΥΕΠ και σε ΖΕΠ στις Σέρρες. Οφείλω να ομολογήσω ότι η εύρεση ατόμων στην περιοχή του Βόλου, παρότι κατοικώ εδώ μου ήταν πιο δύσκολη, καθώς δεν γνώριζα ούτε ένα άτομο το οποίο να εργάζεται σε αντίστοιχο τμήμα. Έτσι, χρειάστηκε να αναζητήσω σχολεία στη πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση που λειτουργούν ως ΖΕΠ, να επικοινωνήσω με τον/την εκάστοτε διευθυντή/τρια, ο/η οποίος/α ύστερα με παρέπεμπε στον/στην ίδιο/α εκπαιδευτικό, δίνοντάς μου τον αριθμό τους, ώστε να επικοινωνήσω προσωπικά με τους/τις ίδιους/ες. Έπειτα λοιπόν από την προσωπική επικοινωνία με το εκάστοτε άτομο μέσω τηλεφώνου, κανονίζαμε την ημέρα και ώρα διεξαγωγής των συνεντεύξεων, οι οποίες σε όλες τις περιπτώσεις, εκτός από μία στον Βόλο, έγιναν εξ αποστάσεως, μέσω Skype ή βιντεοκλήσης στο Facebook. Η αναζήτηση εκπαιδευτικών ξεκίνησε τον Φεβρουάριο του 2023 και μέχρι και τον Μάιο του ίδιου έτους βρισκόμουν σε διαρκή διαδικασία συνεντεύξεων και απομαγνητοφωνήσεων. Ύστερα από προφορική ενημέρωση και συναίνεση των ατόμων, προέβαινα στην ηχογράφησή τους μέσω του κινητού τηλεφώνου και έπειτα απομαγνητοφωνώντας τη συνέντευξη τη περνούσα σε ένα αρχείο word. Δεν υπήρξε επομένως κάποιο έντυπο συναίνεσης, καθώς όλες/όλοι οι εκπαιδευτικοί μου έδωσαν τη συγκατάθεσή τους προτού προηγηθεί η ηχογράφηση της συνέντευξης.

3.5 Διαδικασία ανάλυσης δεδομένων

Στην παρούσα έρευνα εφαρμόστηκε η επαγωγική μέθοδος ανάλυσης δεδομένων, σύμφωνα με την οποία τα δεδομένα αναλύονται χωρίς να υπάρχει ένα προκαθορισμένο θεωρητικό πλαίσιο ή αυτό υπάρχει σε περιορισμένο βαθμό. Στην περίπτωση αυτή, τα εμπειρικά δεδομένα που συλλέγονται από τους/τις συμμετέχοντες/ουσες καθοδηγούν τους/τις ερευνητές/τριες και την

ανάλυση. (Π.Γαλάνης.2018). Όπως αναφέρθηκε και πιο πάνω το ερευνητικό εργαλείο που χρησιμοποιήθηκε για την διεξαγωγή αυτής της έρευνας ήταν οι ημιδομημένες συνεντεύξεις. Εφόσον λοιπόν συλλέχθηκαν τα απαραίτητα δεδομένα από τους/τις εκπαιδευτικούς που συμμετείχαν στην έρευνα, στη συνέχεια προχώρησα στο στάδιο της μετεγγραφής και μεταφοράς των δεδομένων σε έντυπη μορφή. Τα δεδομένα αυτά χρησιμοποιήθηκαν ως βασικός πυλώνας για να συνεχιστεί η έρευνα και μέσα από τη μελέτη τους να διεξαχθούν τα συμπεράσματα. Στο πλαίσιο λοιπόν μιας πλήρους απομαγνητοφώνησης, μεταφέρονται τα λόγια του/της πληροφορητή/τριας και του/της ερευνητή/τριας όπως ειπώθηκαν : γραμματικά και συντακτικά λάθη, επαναλήψεις, ιδιωματισμοί, σιωπές, δισταγμοί…κ.λπ.(«το μετά της συνέντευξης», n.d oralhistorygroups.gr, 2016). Εν προκειμένω, οι συνεντεύξεις που βρίσκονταν αρχικά στην συσκευή του κινητού τηλεφώνου σε μορφή ηχογράφησης, μεταφέρθηκαν στον υπολογιστή, όπου σε κάθε συνέντευξη άνοιγα ένα αρχείο word στο οποίο έδινα το όνομα του/της συνεντευξιαζόμενου/νης και ξεκινούσα τη διαδικασία της απομαγνητοφώνησης. Συχνά σταματούσα την ηχογράφηση για να μπορέσω να μεταφέρω αυτούσια τα λόγια των συμμετεχόντων/χουσών, χωρίς να παραλείψω κάποια πληροφορία. Αρκετά σημεία χρειάστηκε να τα ακούσω παραπάνω από δύο φορές, καθώς δεν ήταν εύκολο να διακρίνω τα λόγια των ατόμων, είτε λόγω ταχύτητας, είτε λόγω κακής ποιότητας στη σύνδεση.

3.6 Περιορισμοί της έρευνας

Ξεκινώντας λοιπόν από τον βασικό περιορισμό που κλήθηκα να αντιμετωπίσω κατά την διάρκεια διεξαγωγής αυτής της έρευνας, η επαφή με παιδιά πρόσφυγες και προσφύγισσες. Πιο συγκεκριμένα, η αρχική ιδέα περιλάμβανε συνεντεύξεις από τους/τις ίδιους/ες τους/τις πρόσφυγες/γισσες , με έναν οδηγό συνέντευξης δέκα στο σύνολο ερωτήσεων συμπεριλαμβανομένων και ορισμένων δραστηριοτήτων, που θα καλούνταν οι μαθητές/τριες να απαντήσουν. Ωστόσο στη συνέχεια η εύρεση αραβόφωνων προσφύγων στην περιοχή του Βόλου, αλλά και έπειτα η επαφή και διεξαγωγή συνέντευξης μαζί τους κατέστη ανέφικτη, καθώς όντας τα παιδιά ανήλικα το σχετικό πλαίσιο ήταν ιδιαίτερα αυστηρό. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα, την αναπροσαρμογή της έρευνας και εν τέλει τη διεξαγωγή συνεντεύξεων μόνο με εκπαιδευτικούς, όπου η πρόσβαση ήταν αρκετά πιο άμεση. Η αναζήτηση προσφύγων/γισσών χωρίς κάποιο αποτέλεσμα οδήγησε σε σημαντική αργοπορία την έρευνα, καθώς χάθηκε αρκετός χρόνος κατά τη διάρκεια της αναζήτησης.

Ένας ακόμη περιορισμός που έπαιξε σημαντικό ρόλο στην ανάλυση των δεδομένων, ήταν η απώλεια μιας από τις συνεντεύξεις λόγω τεχνικής βλάβης της συσκευής, προτού προλάβω ακόμη να προβώ στην διαδικασία της μετεγγραφής των δεδομένων. Το μόνο που απέμεινε ήταν ορισμένες σημειώσεις που κράτησα για την συμμετέχουσα και ορισμένα λόγια που είπε που μου φάνηκαν ενδιαφέροντα να τα σημειώσω. Επιπλέον, λόγω του γεγονότος ότι όλες οι συνεντεύξεις εκτός από μία έγιναν διαδικτυακά, συχνά καλούμασταν να αντιμετωπίσουμε τεχνικά προβλήματα, όπως κακή σύνδεση στο διαδίκτυο ή διακοπές της σύνδεσης. Ως έναν ακόμη σημαντικό περιορισμό οφείλω να αναφέρω επίσης ότι κατά τη διάρκεια της μεταφοράς των συνεντεύξεων στο αρχείο της πτυχιακής. Χάθηκαν ορισμένα κομμάτια από τις συνεντεύξεις καθώς και παρατηρείται και η απουσία ορισμένων συνεντεύξεων. Χωρίς αυτό ωστόσο να επηρεάσει την έκβαση των αποτελεσμάτων.

3.7 Αρχές ηθικής και δεοντολογίας

Η έρευνα αποτελεί μια παρέμβαση στην ανθρώπινη ιστορία και άρα θα πρέπει να αντιστοιχεί στις αξίες, τις αρχές και τους κανόνες του πολιτισμού. (eclass.edc.uoc.gr,2011). Η παρούσα έρευνα λοιπόν τηρεί τις βασικές αρχές δεοντολογίας της έρευνας, καθώς η ερευνήτρια πληροί τις προϋποθέσεις όσον αφορά στην πληροφορημένη συγκατάθεση στην έρευνα, την ανωνυμία και εμπιστευτικότητα, αλλά και την προστασία από ενδεχόμενη βλάβη. (Φ. Ίσαρη & Μ. Πουρκός, 2015) Πιο συγκεκριμένα, στην παρούσα έρευνα οι εκπαιδευτικοί ενημερώθηκαν εκ των προτέρων για την ηχογράφησή τους και για τη χρήση της συνέντευξης αποκλειστικά για τον σκοπό της έρευνας. Επιπλέον, έχει τηρηθεί και η ανωνυμία των εκπαιδευτικών, καθώς τα ονόματά τους έχουν αντικατασταθεί με τους κωδικούς Σ1,Σ2 κλπ. Όπου Σ , η λέξη συμμετέχων και συμμετέχουσα.

4. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Παρακάτω αναπαρίστανται τα δημογραφικά στοιχεία των εκπαιδευτικών που έλαβαν μέρος στις συνεντεύξεις :

Συμμετέχοντες/ουσες	Φύλο	Πόλη	Ειδικότητα	Γλωσσικό ρεπερτόριο
Σ1	γυναίκα	Βόλος	ΠΕ70 ΖΕΠ	Αγγλικά
Σ2	γυναίκα	Βόλος	ΠΕ02 ΖΕΠ	Αγγλικά, Γαλλικά, Ισπανικά
Σ3	γυναίκα	Βόλος	ΠΕ70 ΖΕΠ	Αγγλικά
Σ4	γυναίκα	Βόλος	ΠΕ02 ΖΕΠ	Αγγλικά
Σ5	γυναίκα	Βόλος	ΠΕ70 ΖΕΠ	Αγγλικά
Σ6	γυναίκα	Σέρρες	ΠΕ60 ΔΥΕΠ	Αγγλικά, Γαλλικά, Ιταλικά
Σ7	άνδρας	Σέρρες	ΠΕ02 ΖΕΠ	Αγγλικά
Σ8	γυναίκα	Σέρρες	ΠΕ02 ΖΕΠ	Αγγλικά
Σ9	γυναίκα	Σέρρες	ΠΕ70 ΔΥΕΠ	Αγγλικά, Ιταλικά, Ισπανικά
Σ10	γυναίκα	Σέρρες	ΠΕ79 ΔΥΕΠ	Αγγλικά

Οι απαντήσεις των εκπαιδευτικών απομαγνητοφωνήθηκαν, χωρίστηκαν σε θεματικές και παρατίθενται παρακάτω. Το βασικό ερευνητικό ερώτημα της έρευνας ήταν η διαγλωσσικότητα στα τμήματα ένταξης προσφύγων και μεταναστών, αν είναι εφικτή δηλαδή η παράλληλη διδακτική της μητρικής και της ελληνικής γλώσσας των δίγλωσσων μαθητών/τριών.

Στο πρώτο ερώτημα το οποίο αφορά στον ορισμό του ΖΕΠ/ΔΥΕΠ & τον ρόλο των εκπαιδευτικών, η πλειοψηφία φάνηκε να γνωρίζει ακριβώς τον όρο και ήταν σε θέση να τον εξηγήσει, με εξαίρεση την περίπτωση μιας εκπαιδευτικού η οποία φάνηκε να μη γνωρίζει τόσο καλά τις διαφορές ανάμεσα σε ΖΕΠ/ΔΥΕΠ. Ως προς τον ρόλο του/της εκπαιδευτικού στην τάξη οι περισσότεροι/ες εκπαιδευτικοί αναγνώρισαν τον πολυδιάστατο ρόλο που καλούνται να λάβουν στην αίθουσα, καθώς πρόκειται για μια πιο ιδιόμορφη περίπτωση, αναφέροντας μάλιστα οι περισσότεροι/ες την ανάγκη για εμψύχωση υποστήριξη των παιδιών σε όλα τα επίπεδα. Φαίνεται επομένως πως και οι ίδιοι/ες νιώθουν έντονα το αίσθημα της ευθύνης και του καθήκοντος που φέρουν καλούμενοι/ες να ανταποκριθούν στις μαθησιακές και επικοινωνιακές προκλήσεις των τμημάτων τους.

[παράδειγμα 1]

Μερικά από τα λόγια ορισμένων από τις/τους εκπαιδευτικούς σχετικά με τις παραπάνω ερωτήσεις :

Σ2 « Σκοπός δεν είναι μόνο τα παιδιά να μάθουν τη γλώσσα, αλλά κατά βάση θα έλεγα είναι να νιώσουν όμορφα, να νιώσουν οικεία».

Σ7 « Δεν μπορώ να απαντήσω μονολεκτικά είναι οι ρόλοι. Για μένα το κυριότερο είναι να αισθανθούν ότι υπάρχουν άνθρωποι που τους αγκαλιάζουν, εν πάση περιπτώσει προσπαθούμε όσο μπορούμε να τους δώσουμε μια δεύτερη ευκαιρία, για μένα αυτό είναι το πιο σημαντικό».

Σ9 «Εγώ προσωπικά βλέπω τον εαυτό μου ως παιδαγωγό και ως φροντιστή αυτών των παιδιών, προσφέρω απλόχερα ό,τι μου ζητήσουν, δηλαδή αγάπη, ρούχα και φυσικά να μάθουμε κάποια βασικά πράγματα, ώστε να μπορούν να επικοινωνούν στη χώρα που βρίσκονται».

Ένα ακόμη ερώτημα-ζήτημα που κλήθηκαν να απαντήσουν οι εκπαιδευτικοί ήταν οι προκλήσεις με τις οποίες ήρθαν αντιμέτωποι/ες και πώς τις διαχειρίστηκαν. Εδώ προβλεπόμενα όλες/οι οι εκπαιδευτικοί απάντησαν πως το κομμάτι της επικοινωνίας ήταν η μεγαλύτερη δυσκολία, καθώς ιδιαίτερα στα ΔΥΕΠ τα παιδιά δεν γνωρίζουν σχεδόν καθόλου ελληνικά, ένα μικρό ποσοστό

γνωρίζει αγγλικά και οι εκπαιδευτικοί από τη πλευρά τους δεν γνωρίζουν τις μητρικές των παιδιών, οι οποίες μάλιστα ποικίλλουν ανάλογα το τμήμα και τη διάλεκτο ή καταγωγή των παιδιών. Για παράδειγμα μπορεί ένα τμήμα ΔΥΕΠ να αποτελείται από πέντε παιδιά εκ των οποίων τα τέσσερα να μιλούν την κουρδική διάλεκτο κουρμάντζι και το ένα να ομιλεί ουκρανικά.

Σ5 «Όταν αναλαμβάνεις μαθητή που δεν έχει ξαναέρθει στην Ελλάδα και δεν έχει έρθει σε έκθεση με τη γλώσσα είναι πάρα πολύ δύσκολο και αν στο σπίτι δεν μιλάει κανείς τη γλώσσα την οποία καλείται να μάθει στο σχολικό περιβάλλον, είναι ακόμα πιο δύσκολο».

Σ2 «Μία πρόκληση είναι ότι υπάρχει πρόβλημα επικοινωνίας, οπότε για αρχή πρέπει να λύσεις αυτό το πρόβλημα».

Σ1« Βασικές προκλήσεις είναι να καταφέρεις να προσεγγίσεις και να καταλάβεις αυτά τα παιδιά. Αρχικά, να έχεις μια επικοινωνία όχι μόνο στη γλώσσα, είναι σημαντικό να γνωρίζεις τα παιδιά, την κουλτούρα τους και όσο περνάει ο καιρός να καταλάβεις περισσότερο τις ανάγκες τους και πώς μπορείς να τα προσεγγίσεις καλύτερα».

Στη συνέχεια οι εκπαιδευτικοί κλήθηκαν να απαντήσουν στο ερώτημα για το πώς γίνεται η επικοινωνία με τους/τις μαθητές/τριες τους. Η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών ανέφερε ότι η επικοινωνία με τα παιδιά γίνεται κυρίως στα αγγλικά, με τη βοήθεια της νοηματικής και τη χρήση εικόνων και σε ορισμένες περιπτώσεις πιο ιδιόμορφες, όπου τα παιδιά δεν γνωρίζουν αγγλικά, γίνεται προσπάθεια μέσω της διαμεσολάβησης ενός παιδιού, το οποίο λειτουργεί ως μεταφραστής/τρια και ακούει στα αγγλικά μεταφέροντας τα λόγια στη μητρική των υπολοίπων. Επιπλέον, αρκετοί ήταν και οι εκπαιδευτικοί που ανέφεραν ότι χρησιμοποιούν το google translate ή άλλες σχετικές εφαρμογές για να μπορέσουν τόσο να επικοινωνήσουν με τα παιδιά, όσο να μάθουν και λέξεις στις μητρικές τους. Πιο συγκεκριμένα οι εκπαιδευτικοί για το θέμα της επικοινωνίας ανέφεραν :

[παράδειγμα 2]

Σ8 «Χρησιμοποιείς και τα αγγλικά ναι γιατί τα παιδιά μετά από δύο-τρεις μήνες και στο σχολείο κάνουν αγγλικά.»

Σ9 «Αρχικά δεν υπήρχε καμία επικοινωνία, μετά με μεταφραστή κινητού, όπου γίνονταν πολλά λάθη. Αν υπήρχε κάποιο παιδί που να γνώριζε λίγα αγγλικά ή γαλλικά, ώστε να βρεθεί κοινό

σημείο. Συνεννοούμασταν με ένα παιδί που γνώριζε αγγλικά και αυτός μετέφραζε στα κουρμάντζι.

Σ7 « Η επικοινωνία όταν μέσα στη τάξη βρίσκονται παιδιά που μιλούν αγγλικά γίνεται μέσω αυτών. Συνδυαστικά και με το google translate το παιδί που γνωρίζει αγγλικά κάνει τη μετάφραση και στους υπόλοιπους. Επίσης χρησιμοποιείται πολύ και η γλώσσα του σώματος όταν θέλουμε να τους μάθουμε κάποιο αντικείμενο, το περιγράφουμε ή το δείχνουμε μέσα στη τάξη».

Καίριο ερώτημα, το οποίο αποτελεί και συνδετικό κρίκο με το ερευνητικό ερώτημα αποτελεί η χρήση της μητρικής των παιδιών εντός και εκτός της τάξης, καθώς και πώς πιστεύουν οι εκπαιδευτικοί ότι αυτή μπορεί να ενισχυθεί μέσα στην τάξη. Οι περισσότερες/οι εκπαιδευτικοί δήλωσαν ότι τα παιδιά χρησιμοποιούν κατά κόρον τις μητρικές τους τόσο μέσα στην τάξη, όσο και έξω από αυτή. Μάλιστα, στις περιπτώσεις των ΔΥΕΠ , τα παιδιά λόγω της μη γνώσης των ελληνικών και συχνά και των αγγλικών επιλέγουν ως μόνη λύση και έμφυτη ανάγκη να επικοινωνήσουν χρησιμοποιώντας τη μητρική τους. Μία μόνο ήταν η περίπτωση που αναφέρθηκε από εκπαιδευτικό ότι τα παιδιά δεν χρησιμοποιούν τη μητρική τους σχεδόν ποτέ, καθώς μεταξύ τους επικοινωνούν στα αγγλικά, αλλά και με την ίδια την εκπαιδευτικό συχνά επικοινωνούν στα αγγλικά ως βοηθητική γλώσσα και συνδετικό κρίκο εκπαιδευτικού και μαθητών.

[παράδειγμα 3]

Όσον αφορά στην ενίσχυση της μητρικής γλώσσας των παιδιών μέσα στην τάξη οι εκπαιδευτικοί ανέφεραν :

Σ1 «Κάποιες φορές θα ρωτήσω πώς λέγεται αυτό στη γλώσσα τους και ενδεχομένως ανταλλάσσουμε κάποιες λεξούλες για να νιώσουν πιο οικεία, αλλά επειδή έχουν τα Αγγλικά τόσο στη ζωή τους δεν ξέρω αν υπάρχει όντως ανάγκη επειδή από μικρά μιλάνε στα αγγλικά».

Σ3«Θεωρώ ότι πρέπει να ενισχύεται και η ταυτότητα και η μητρική γλώσσα των παιδιών και πιστεύω το ότι μιλάνε στο σπίτι τη μητρική αυτό το ενισχύει. Εγώ θα μπορούσα να εξηγήσω κάτι στη μητρική τους αν είχα αυτή τη δυνατότητα, ωστόσο η αλήθεια είναι ότι χρησιμοποιούσα μόνο τα αγγλικά και ελάχιστες φορές το google translate. Θα μπορούσα να είχα ίσως μια τέτοια προσέγγιση.

Σ9«Θα μπορούσε κάλλιστα να υπάρχει κάποιος διερμηνέας που να είναι εκπαιδευτικός από τη δική τους πλευρά και συνεργατικά να κάνουμε το μάθημα με τέτοιο τρόπο ώστε να συνυπάρξει η μετάβαση και η αντιστοιχία και στις δύο γλώσσες, νομίζω αυτό θα ήταν το καλύτερο δυνατό και για εμένα».

[παράδειγμα 4]

Σε μια ακόμη ερώτηση που κλήθηκαν να απαντήσουν οι εκπαιδευτικοί είναι η στάση τους ως προς τη χρήση άλλων γλωσσών όταν διδάσκουν ελληνικά σε δίγλωσσα άτομα. Και σε αυτή την ερώτηση η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών ανέφερε ότι τα αγγλικά είναι η γλώσσα που επιλέγουν, είτε για λόγους χρηστικότητας, καθώς τα αγγλικά αποτελούν τη μόνη συνδετική γλώσσα μεταξύ εκπαιδευτικών και μαθητών, είτε γιατί τα αγγλικά είναι η γλώσσα που όπως δήλωσαν θα τους χρησιμεύσει και σε άλλες χώρες σταθμούς εκτός της Ελλάδας. Ωστόσο, ανάλογα την ιδεολογία και το υπόβαθρο του/της κάθε εκπαιδευτικού ο καθένας και η καθεμία επέλεξε να απαντήσει διαφορετικά σε αυτή την ερώτηση. Για παράδειγμα αρκετοί εκπαιδευτικοί ανέφεραν ότι αν ήταν εφικτό θα επέλεγαν να μάθουν τη γλώσσα των παιδιών για να επικοινωνούν μαζί τους, ή θα επέλεγαν την γλώσσα της χώρας που ενδεχομένως θα μετακινηθούν έπειτα. Εν γένει οι εκπαιδευτικοί φάνηκε πως δεν έδειξαν ιδιαίτερη προσκόλληση στην ελληνική, ωστόσο κυρίως για πρακτικούς λόγους επέλεξαν την αγγλική γλώσσα. Βασικό κριτήριο επομένως αποτέλεσε ο σκοπός της επικοινωνίας.

Σ5 «Η βασική δεύτερη γλώσσα που ξέρουν τα παιδιά είναι τα αγγλικά, επομένως θα επέλεγα τα αγγλικά. Αλλά δεν θα είχα θέμα να μάθω και τη γλώσσα τους για να διευκολύνω τη μαθησιακή διαδικασία».

Σ9 «Το βρίσκω απαραίτητο! Όταν πρόκειται για πολύγλωσσο τμήμα δεν μπορούμε να μιλάμε για μια γλώσσα. Δεν πάμε να ακυρώσουμε τη γλώσσα των αλλοεθνών, πάμε να τους δώσουμε μια μετάβαση στη νέα γλώσσα».

Σ6 «Ούτως ή άλλως διδάσκονται και αγγλικά, πέρα από αυτά ξέρουν αραβικά, κουρμάντζι, νομίζω θα ήταν υπερβολή και κάτι άλλο. Η παραμονή τους στη χώρα είναι μικρή, νομίζω ότι θα μπερδεύονταν».

[παράδειγμα 5]

Τέλος, οι εκπαιδευτικοί κλήθηκαν να απαντήσουν στο ερώτημα τι είναι ένταξη, πώς τη βιώνουν αυτοί στην τάξη και πώς την οραματίζονται προσωπικά. Και σε αυτή την ερώτηση οι απαντήσεις ποικίλουν ανάλογα τις αντιλήψεις και τις προσωπικές πεποιθήσεις της/του κάθε εκπαιδευτικού, την οποιαδήποτε περαιτέρω εκπαίδευση πάνω σε ζητήματα διαπολιτισμικότητας και πολυγλωσσίας και την ευαισθητοποίηση που έχει ή διατίθεται να έχει πάνω στο ζήτημα. Υπήρξαν εκπαιδευτικοί που διαχώρισαν την ένταξη από την διαπολιτισμικότητα και ανέφεραν ότι πλέον μας ενδιαφέρει η αλληλεπίδραση γλωσσών και κουλτουρών και όχι η αφομοίωση αυτών των ανθρώπων. Προσθέτοντας ότι είναι σημαντικό τα άτομα να διατηρούν τα γλωσσικά και πολιτισμικά τους στοιχεία. Μία μόνο συμμετέχουσα ανέφερε προς το τέλος της συνέντευξης ότι εφόσον τα άτομα βρίσκονται στην Ελλάδα, πρέπει να μάθουν την ελληνική γλώσσα, καθώς αυτή ομιλούμε, δείχνοντας ίσως έτσι μια μεγαλύτερη προσκόλληση στο μονόγλωσσο εκπαιδευτικό σύστημα και στις παραδοσιακές μεθόδους προσέγγισης δίγλωσσων μαθητών. Αναφέρθηκε μάλιστα από εκπαιδευτικό και περιστατικό ρατσισμού όπου χρησιμοποιήθηκε βία σε πρόσφυγα μαθητή από εξωτερικό παράγοντα. Ποικίλες είναι βέβαια και οι αντιδράσεις των κηδεμόνων των παιδιών, οι οποίοι/ες εξέφρασαν την έντονη δυσαρέσκειά τους ως προς τους/τις αλλοεθνείς μαθητές/τριες και επιθυμώντας τον διωγμό τους από το σχολείο για την «ασφάλεια» των παιδιών τους. Ακόμη, έγινε αναφορά στην σημασία του να νιώθουν τα παιδιά αποδεκτά, οικεία και άνετα να εκφραστούν σε όποια γλώσσα θέλουν, καθώς και να μοιραστούν στοιχεία από τον πολιτισμό και την κουλτούρα τους με τις/τους εκπαιδευτικούς.

Σ3 «Ένταξη είναι να νιώθουν οι άλλοι ότι τους αποδέχεσαι, ότι δεν τους βλέπεις σαν ξένο σώμα, ότι αποδέχονται τα ρούχα του, τη θρησκεία του, τις απόψεις του, ότι δεν τον απομονώνουν. Να μην γυρνάς να κοιτάς κάποιον στον δρόμο που ακούει αραβική μουσική, να ξέρει ο άλλος ότι μπορεί να βγει για έναν καφέ μαζί σου, ακόμη και να του ανοίξεις το σπίτι σου».

Σ5 «Κοίταξε τώρα ένταξη στο σχολείο με την έννοια ότι θα βγουν όλοι μαζί στο διάλλειμα και θα κάνουν παρέα δεν υπάρχει. Οπότε προσπαθούμε μέσω διαφόρων δράσεων να έρθουν τα παιδιά σε επαφή. Επίσης σημαντικό είναι να μάθουν και τη γλώσσα, γιατί αν δεν γνωρίζουν ότι ελληνικά, ούτε αγγλικά δεν πρόκειται να ενταχθούν».

Σ2«Ένταξη, συμπερίληψη ας πούμε. Να νιώθουν όλα τα παιδιά οικεία στο περιβάλλον, να μη νιώθουν ανώτερα ή κατώτερα, να νιώθουν ότι είναι σε ένα ευχάριστο περιβάλλον, μπορούν να συνεννοηθούν, έχουν ίδια δικαιώματα με όλους, έτσι θα την όριζα εγώ την ένταξη».

5. ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Στην παρούσα έρευνα μελετήθηκε το πλαίσιο της διαγλωσσικότητας σε τάξεις ΖΕΠ και ΔΥΕΠ των Σερρών και του Βόλου. Πιο συγκεκριμένα, διερευνήθηκε η γενικότερη στάση των εκπαιδευτικών ως προς τους/τις δίγλωσσους/σες μαθητές/τριες, πώς οι ίδιοι/ες αντιλαμβάνονται την έννοια της διαγλωσσικότητας στην τάξη και πώς πραγματοποιείται η επικοινωνιακή πράξη με τα παιδιά τα οποία είτε μιλούν την ελληνική γλώσσα σε ένα αρκετά καλό επίπεδο σε ορισμένες περιπτώσεις σε τάξεις ΖΕΠ, είτε δεν γνωρίζουν καθόλου τα ελληνικά (σε τάξεις ΔΥΕΠ) και οι εκπαιδευτικοί καλούνται με όσα εργαλεία και γνώσεις έχουν στη διάθεσή τους να μάθουν τη γλώσσα στα προσφυγόπουλα.

Τα αποτελέσματα λοιπόν παρουσίασαν ορισμένες διαφορές οι οποίες βασίζονται κυρίως στο εκπαιδευτικό υπόβαθρο των δασκάλων ή καθηγητών, στις αντιλήψεις τους και στα μέσα τα οποία κατέχει ο κάθε ένας και η κάθε μια εκπαιδευτικός. Ωστόσο, εν γένει υπάρχουν ορισμένες αντικειμενικές δυσκολίες στις οποίες καλούνται όλες/όλοι οι εκπαιδευτικοί να ανταποκριθούν όπως είναι η επικοινωνιακή δυσκολία καθώς αρκετά παιδιά δεν γνωρίζουν αγγλικά, ούτε φυσικά ελληνικά, αλλά και οι ίδιοι/ες εκπαιδευτικοί δεν γνωρίζουν τις μητρικές των παιδιών. Επομένως γίνεται αντιληπτό ότι οι εκπαιδευτικοί καλούνται να αξιοποιήσουν άλλα μέσα, όπως τη γλώσσα του σώματος, εικόνες και τεχνολογικά μέσα για τη βοήθεια της μαθησιακής διαδικασίας. Η «διαπολιτισμική ετοιμότητα» και η «διαπολιτισμική επάρκεια» του/της εκπαιδευτικού αποτελούν λέξεις-κλειδιά για τη διαχείριση των προσφύγων μαθητών/τριών (Banks,2004).

Οι όροι αυτοί περιγράφουν την ικανότητα του/της εκπαιδευτικού να ανταποκρίνεται στις ιδιαίτερες απαιτήσεις που επιβάλλει η σύνθεση του μαθητικού δυναμικού μιας τάξης μέσα στην οποία φοιτούν μαθητές/τριες με διαφορετικά γλωσσικά και κοινωνικό-πολιτισμικά χαρακτηριστικά από εκείνα των γηγενών μαθητών/τριών. Για πολλούς εκπαιδευτικούς η γλώσσα των προσφύγων και μεταναστών αποτελεί «πρόβλημα» καθώς δεν μπορεί να υπάρξει λεκτική επικοινωνία και αλληλοκατανόηση (Maligkoudi, Tolakidou & Chiona, 2018).Επιπλέον, αρκετοί/ες συμμετέχοντες/ουσες ανέφεραν ότι οι ελλείψεις σε υλικοτεχνικές υποδομές δυσχεραίνουν τη προσπάθεια των εκπαιδευτικών, ενώ αναφέρθηκε ακόμη και η ελλιπής ενημέρωση τόσο των μαθητών, όσο και εκπαιδευτικών σε σχολεία που λειτουργούν τάξεις υποδοχής (ΖΕΠ) και πρόκειται να δεχτούν μετανάστες και πρόσφυγες που δεν γνωρίζουν τόσο καλά τη γλώσσα. Στην πλειοψηφία τους λοιπόν οι εκπαιδευτικοί φάνηκε να είναι θετικοί ως προς τη χρήση της μητρικής γλώσσας από την μεριά των παιδιών . Οι εκπαιδευτικοί με διαπολιτισμική

ενσυναίσθηση υποστηρίζουν την ένταξη των δίγλωσσων μαθητών/τριών στο εθνικό εκπαιδευτικό σύστημα και αναπτύσσουν θετική στάση και συμπεριφορά βασιζόμενοι/ες στην κατανόηση των ιστορικο-οικονομικών, πολιτισμικών και κοινωνικών διαφορών των διαπολιτισμικών αυτών ομάδων. (Χατζησωτηρίου & Ξενοφώντος, 2014, Στεργίου, 2014, Καρακατσάνη & Τσούνη, 2015).

Ωστόσο, παρόλη τη θετική στάση υπήρξαν ορισμένοι/ες εκπαιδευτικοί οι οποίοι/ες φάνηκαν λιγότερο πρόθυμοι/ες ως προς τη διδακτική της μητρικής παράλληλα με την ελληνική, αυτό αφήνει λιγότερα έως και καθόλου περιθώρια στους/στις μαθητές/τριες να αξιοποιήσουν τον γλωσσικό πλούτο που φέρουν. Στην περίπτωση της εκπαίδευσης προσφύγων και μεταναστών μαθητών/τριών, εκπαιδευτικοί που αγνοούν το γλωσσικό ρεπερτόριο των μαθητών/τριών που προέρχονται από πολύγλωσσες οικογένειες και που θεωρούν τις επιδόσεις τους στο σχολείο ως «προβληματικές», δημιουργούν σχέσεις ανισότητας ανάμεσα στους/στις μαθητές/τριες. (Moyer & Roho, 2007). Είναι λοιπόν ιδιαίτερα σημαντική η αποδοχή του διγλωσσικού υπόβαθρου που φέρουν τα παιδιά, καθώς και η εφαρμογή της διαγλωσσικότητας ως διδακτική πρακτική, διότι όπως αναφέρουν και οι García & Wei (2014 :21) η εφαρμογή της διαγλωσσικότητας αναμένεται να δημιουργήσει έναν κοινωνικό χώρο για πολύγλωσσους/σσες ομιλητές/τριες, μέσα από την αλληλεπίδραση των προσωπικών τους ιστοριών (βιογραφιών), των εμπειριών τους, καθώς και των στάσεων και πεποιθήσεών τους. Επιπλέον, σύμφωνα με την Τσοκαλίδου (2017 : 306), η διαγλωσσικότητα αποτελεί έναν ισχυρό μηχανισμό ή μια στρατηγική γλωσσική επιλογή που κάνουν τα δίγλωσσα άτομα για να εκφράσουν τις εμπειρίες τους, να αποδώσουν νόημα και να ερμηνεύσουν τον διγλωσσικό τους κόσμο μέσα από την καθημερινή χρήση των δυο γλωσσών τους. Έτσι, επιτυγχάνεται η κατανόηση, χτίζονται νοήματα, εκφράζονται ποικίλες οπτικές και πραγματοποιείται η διαμεσολάβηση των νοημάτων ανάμεσα στις γλωσσικές ομάδες.

Οι στάσεις των εκπαιδευτικών επηρεάζουν τις πρακτικές και τις προσδοκίες που έχουν από τους/τις μαθητές/τριες και έχουν αντίκτυπο στην επίδοση και στη γενικότερη μάθηση των δίγλωσσων ατόμων (Young,2014).

Συμπερασματικά λοιπόν, καταλήγουμε στο γεγονός ότι οι εκπαιδευτικοί σχεδόν στην πλειοψηφία τους είναι ανοικτοί/ες σε νέες προσεγγίσεις όσον αφορά στις διδακτικές μεθόδους στην τάξη, προσπαθούν να διδάξουν την ελληνική σεβόμενοι/ες τις μητρικές γλώσσες των παιδιών, χωρίς ωστόσο να είναι σε θέση να συνδυάσουν αυτές με την ελληνική, τόσο γιατί δεν τις γνωρίζουν, όσο και γιατί είναι αμφίβολη η αποτελεσματικότητα αυτής της διδακτικής

πρακτικής, της πρακτικής της διαγλωσσικότητας δηλαδή. Για τους/τις δίγλωσσους/σες πρόσφυγες/γισσες η διαγλωσσικότητα είναι μονόδρομος, καθώς τα παιδιά δεν γνωρίζουν σχεδόν καθόλου την ελληνική, επομένως η ανάγκη για χρήση των μητρικών τους κρίνεται απαραίτητη και ιδιαιτέρως σημαντική για τη διαδικασία εκμάθησης και ύπαρξης των παιδιών σε μια τάξη. Από την πλευρά τους οι εκπαιδευτικοί αποδέχονται τη διαγλωσσικότητα είτε συμφωνούν με αυτή, είτε όχι , καθώς παρατηρούν ότι προκύπτει φυσικά μέσα από την διαδικασία παραγωγής λόγου των παιδιών. Ωστόσο, δεν παρατηρείται κάποια ιδιαίτερη προσπάθεια ενίσχυσης της μητρικής των παιδιών, κυρίως λόγω πρακτικών δυσκολιών, όπως ανέφεραν οι συμμετέχουσες/οντες.

Βιβλιογραφία
Ελληνική

Γαλάνης, Π. (2018). *Ανάλυση δεδομένων στην ποιοτική έρευνα θεματική ανάλυση*. Εφαρμοσμένη Ιατρική Έρευνα. Ανακτήθηκε από :

https://www.researchgate.net/publication/325796174_Data_analysis_in_qualitative_research_Thematic_analysis

Γκουντρουμπή, Σ. (2020). *Διγλωσσία και Δίγλωσση εκπαίδευση-Διαπολιτισμική εκπαίδευση μια βιβλιογραφική μελέτη.*(Μεταπτυχιακή εργασία). Διαθέσιμη σε: Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Ίσαρη, Φ., & Πουρκός, Μ. (2015). *Ποιοτική Μεθοδολογία Έρευνας.* Αθήνα: Ελληνικά Ακαδημαϊκά Συγγράμματα και Βοηθήματα.

Μάμμου, Π., (2020). *Διαγλωσσικές εκπαιδευτικές πρακτικές ως μετασχηματιστική παιδαγωγική στην μη τυπική εκπαίδευση: Έρευνα δράσης σε μια τάξη ασυνόδευτων ανηλίκων που διδάσκονται την ελληνική ως 2η ξένη*. (Μεταπτυχιακή εργασία). Διαθέσιμη σε: https://apothesis.eap.gr/archive/item/71309

Μαλιγκούδη, Χ., & Τσαουσίδης, Α. (2020). Στάσεις εκπαιδευτικών που διδάσκουν σε Δομές Υποδοχής και Εκπαίδευσης Προσφύγων (ΔΥΕΠ) απέναντι στην εκπαίδευση προσφύγων μαθητών. *Έρευνα στην Εκπαίδευση*, *9*(1), 22–34.

Παπαστεφανάκη-Παππά, Σ. (2006). *Ενδοεπιχειρησιακή εκπαίδευση: Η περίπτωση των τραπεζών* (Διδακτορική διατριβή). Διαθέσιμη σε: Εθνικό Αρχείο Διδακτορικών.

Σάλτη, Ε. (2022). *Διγλωσσία και διαπολιτισμικότητα : Διερεύνηση των αντιλήψεων εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης στο πλαίσιο της διδασκαλίας δίγλωσσων μαθητών/τριών* (Διδακτορική διατριβή). Διαθέσιμη σε: Ελληνικό Ανοιχτό Πανεπιστήμιο.

Σκούρτου, Ε., & Βρατσάλης, Κ. (Επιμ). (2005).*Οι εκπαιδευτικοί και οι δίγλωσσοι μαθητές τους.* Διδακτική Εμπειρία και Παιδαγωγική Θεωρία. Αθήνα: Νήσος.

Τσιπλάκου, Σ. (2020). *Πολυγλωσσία, γλωσσικά ρεπερτόρια & διαγλωσσικότητα στην εκπαίδευση*. Ανακτήθηκε από: *https://socialpolicy.gr/2020/09/%CF%80%CE%BF%CE%BB%CF%85%CE%B3%CE%BB%CF%89%CF%83%CF%83%CE%AF%CE%B1-%CE%B3%CE%BB%CF%89%CF%83%CF%83%CE%B9%CE%BA%CE%AC-%CF%81%CE%B5%CF%80%CE%B5%CF%81%CF%84%CF%8C%CF%81%CE%B9%CE%B1-%CE%B4%CE%B9%CE%B1.html*

Τσοκαλίδου, Ρ. (2017). *SíDaYes: Πέρα από τη διγλωσσία στη διαγλωσσικότητα.* Αθήνα: Εκδόσεις Gutenberg.

Τσοκαλίδου, Ρ.(2012). *Χώρος για δύο: Θέματα διγλωσσίας και εκπαίδευσης*. Αθήνα: Εκδόσεις Ζυγός. Τσοκαλίδου- Κουτούλης, Κ. (2015). *Η διαγλωσσικότητα στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα: Μια πρώτη διερεύνηση (Μεταπτυχιακή εργασία).* Διαθέσιμο από: Πανεπιστήμιο Κρήτης *Επιστήμες Αγωγής.*

Χατζηδάκη, Α (2007). Δίγλωσσοι μαθητές στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα. Ανακτήθηκε από: https://docplayer.gr/72350987-A08-01-ak-etos-hatzidaki-aspasia-diglossoi-mathites-sto-elliniko-ekpaideytiko-systima.html

Χρυσικός, Χ.(2020). *Οι απόψεις των Διευθυντών Α/θμιας Εκπαίδευσης , σχετικά με την ενσωμάτωση των προσφύγων στο Ελληνικό Εκπαιδευτικό Σύστημα* (Μεταπτυχιακή εργασία). Διαθέσιμη σε: Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας Παιδαγωγική Σχολή Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης.

Ξενόγλωσση

Banks, J. A. (2004). Multicultural Education: Historical Development, Dimensions, and Practice. In J. A. Banks, & C. A. M. Banks (Eds.), *Handbook of Research on Multicultural Education* (2nd ed., pp. 3-29). San Francisco, CA: Jossey-Bass.

Bahrick, H. P. (1979). Maintenance of knowledge: Questions about memory we forgot to ask. *Journal of Experimental Psychology, 108,* 296–308.

Biernacki, P., & Waldorf, D. (1981). Snowball Sampling - Problems and Techniques of Chain Referral Sampling. *Sociological Methods & Research, 10,* 141-163.

Braun, V. & Clarke, V. (2006). *Η ερευνητική μεθοδολογία στον πραγματικό κόσμο* (Π. Δέλιας, Μετ.). Αθήνα: Τζιόλας.

Cochrane, E. M., & Fereday, J (2006). *Η ερευνητική μεθοδολογία στον πραγματικό κόσμο* (Π. Δέλιας, Μετ.). Αθήνα: Τζιόλας.

Crowe, C. (2015). *Η ερευνητική μεθοδολογία στον πραγματικό κόσμο* (Π. Δέλιας, Μετ.). Αθήνα: Τζιόλας.

Fereday, J., & Muir-Cochrane, E. (2006). Demonstrating Rigor Using Thematic Analysis: A Hybrid Approach of Inductive and Deductive Coding and Theme Development. *International Journal of Qualitative Methods, 5,* 1-11.

Gray, D. E. (2018). *Η ερευνητική μεθοδολογία στον πραγματικό κόσμο*. (Π. Δέλιας, Μετ.). Αθήνα Τζιόλας.

Garcia, O., & Wei, L. (2014). *Translanguanging: Language, Bilingualism, and Education.* New York, NY: Palgrave MacMillan.

Gavrielatou, M. (2020). *Refugee children's' attitudes towards first language maintenance* (Μεταπτυχιακή εργασία). Διαθέσιμη σε: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.

Heller, M. (1995). *Language, Minority Education and Gender Linking Social Justice and Power*. Ανακτήθηκε από: https://anthrosource.onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1525/jlin.1995.5.1.105

Melissa, G., & Luisa M. R. (2007). Language Migration and Citizenship: New Challenges in the Regulation of Bilingualism. In M. Heller (ed.) *Bilingualism: Social Approaches* (pp. 137-160). New York: Palgrave-MacMillan.

Overbeke, V. (1972). *Introduction au probleme du bilingue*. Bruxelles: Labor.

Wei, L. (2017). Translanguanging as a practical theory of language. *Applied Linguistics*, 39,(*1*), 9–30.

Young, M. (2014). *What is a curriculum and what can it do?*. Ανακτήθηκε από: https://bera-journals.onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1080/09585176.2014.902526

Διαδικτυακές Πηγές

https://www.minedu.gov.gr/

https://eclass.edc.uoc.gr/

ep.edu.gr/el/

https://fyi.news/

https://www.kanep-gsee.gr/

http://oralhistorygroups.gr/

7. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: Συνεντεύξεις με εκπαιδευτικούς - Απομαγνητοφωνήσεις

(06/04/2023)

Συνέντευξη με Σ1 : εκπαιδευτικός σε τμήμα υποδοχής (ΖΕΠ) στο 5ο Δημοτικό Σχολείο Βόλου , απόφοιτος του Παιδαγωγικού Δημοτικής Εκπαίδευσης, εργάζεται πρώτη χρονιά ως εκπαιδευτικός γενικότερα και πρώτη φορά σε τάξη υποδοχής. Το τμήμα περιλαμβάνει κυρίως μετανάστες/τριες από το Κονγκό, τη Σιέρα Λεόνε και έναν Ουκρανό πρόσφυγα, από Ά μέχρι ΄ΣΤ Δημοτικού. Το τμήμα λειτουργεί μόνο το πρωί ως παράλληλη στήριξη για τα παιδιά. Η κα Γιατζή δεν έχει παρακολουθήσει κάποιο σεμινάριο διαπολιτισμικότητας στο παρελθόν, μόνο όσα διδάχθηκαν στη σχολή. Γνωρίζει Αγγλικά.

Εγώ : Πώς θα ορίζατε ένα τμήμα ΖΕΠ και πώς αναλάβατε να διδάξετε σε αυτό ;

Σ1 : Δηλαδή είναι τα τμήματα που λειτουργούν υποστηρικτικά προς τα παιδιά που είναι αλλόγλωσσα ,που έρχονται στην χώρα να γνωρίζουν την γλώσσα και ουσιαστικός σκοπός είναι να τα στηρίξουμε μαθησιακά ως προς τη γλώσσα για να μπορέσουν να παρακολουθήσουν το βασικό πρόγραμμα που είναι το πρόγραμμα των τάξεων τους ,την τάξη την οποία ανήκει το καθένα. Το τμήμα ΖΕΠ πέρα από το γνωστικό και μαθησιακό κομμάτι έχει να διδάξει και συμπεριφορές, τρόπο επικοινωνίας, επεκτείνεται και σε άλλα πράγματα πέραν του μαθήματος σαν αντικείμενο διδακτικό είναι τα ελληνικά και τα μαθηματικά που υποστηρίζονται τα παιδιά. Ορίστηκα να διδάξω σε αυτό, δεν ήταν επιλογή να διδάξω σε αυτό δηλαδή και να ήθελα να διδάξω δεν μπορούσα να πω φέρτε μου ένα τμήμα ΖΕΠ. Δεν ήμουν ούτε θετική ούτε αρνητική γιατί δεν το γνώριζα, ήταν δύσκολο αλλά όσο περνάει ο καιρός βρίσκεις το πρόγραμμα , συνηθίζεις, γνωρίζεις τα παιδιά, γνωρίζουν αυτά εσένα και μετά όλα δουλεύουν καλύτερα ,τα βασικά προβλήματα είναι διαφορετική γλώσσα και κουλτούρα.

Εγώ : Ποιος θεωρείτε ότι είναι ο ρόλος μιας εκπαιδευτικού που εργάζεται σε ένα τμήμα ΖΕΠ ;

Σ1 : Ο ρόλος είναι να υποστηρίξει τα παιδιά σε όλα τα κομμάτια και μαθησιακά. Για τα παιδιά αυτά η εκπαιδευτικός στο τμήμα ΖΕΠ είναι και ο σύνδεσμος επικοινωνίας με το υπόλοιπο σχολείο, δηλαδή έχουν πιο άμεση επικοινωνία και πιο ευκολία να προσεγγίσουν εμένα να μου ζητήσουν κάτι ,με θεωρούν πιο δικό τους άνθρωπο το να επικοινωνήσουμε με το σχολείο να μου

μεταφράζουν κάποιο παράπονο, κάποια ανάγκη ή οτιδήποτε άλλο. Οπότε είναι λίγο πιο υποστηρικτικός γενικά και μαθησιακά και σε άλλες ανάγκες τους, Εμείς με την οικογένεια ωστόσο δεν έχουμε επικοινωνία, επικοινωνούμε μέσω των ανθρώπων που έχουν οριστεί ως υπεύθυνοι από τη δομή που επικοινωνούμε εμείς με τους ανθρώπους αυτούς και αυτοί μετά με τις οικογένειές, δεν έχουμε απευθείας σχέση.

Εγώ : Ποιες πιστεύεις ότι είναι οι προκλήσεις διδασκαλίας τόσο από τη μεριά του εκπαιδευτικού όσο και από τη μεριά των παιδιών?

Σ1 : Οι βασικές προκλήσεις είναι να καταφέρεις να προσεγγίσεις και να καταλάβεις αυτά τα παιδιά. Αρχικά, να έχεις μία επικοινωνία όχι μόνο στη γλώσσα. Θα πείτε κάποια βασικά πράγματα αλλά πώς θα καταλάβεις αυτά τα παιδιά. Είναι σημαντικό να γνωρίζεις τα παιδιά, να γνωρίζεις την κουλτούρα τους και μετά όσο περνάει ο καιρός να μπορείς να καταλάβεις περισσότερο τις ανάγκες τους και πώς μπορείς να τα προσεγγίσεις καλύτερα. Είναι αυτό το να μπορέσεις να αναπτύξεις μία σχέση αρχικά με τα παιδιά, να σε εμπιστευτούν γιατί είναι λίγο ξένα σε όλο αυτό το περιβάλλον το νιώθουν αυτό, οπότε σε βλέπουν σταδιακά έτσι αναπτύσσεται μία σχέση σε βλέπουν σαν ποιο δικό τους άνθρωπο και μετά σταδιακά πρέπει να τους πείσεις ότι το να μάθουν ελληνικά είναι σημαντικό και χρήσιμο για αυτά. Είναι μία άλλη δυσκολία που πρέπει να αντιμετωπιστεί το να νιώσουν αυτά τα παιδιά ότι εδώ πέρα πρέπει να συμμετέχουν με τη θέλησή τους γιατί αυτό είναι χρήσιμο για αυτά γιατί έρχονται λίγο αναγκαστικά. Όταν τα στέλνουν από το σπίτι δηλαδή και τους λένε θα πάτε σχολείο αλλά δεν μπορούν να καταλάβουν ότι θα έρθουν και ότι είναι χρήσιμο να συμμετέχουν ενεργά και όχι απλά να παραβρίσκονται. Εκείνα δεν είναι πολύ θετικά δεν ήταν πολύ θετικά από την αρχή ,προσπαθούμε τουλάχιστον να νιώσουν ότι αυτό πρέπει να το κάνουν αφού έρχονται εδώ τα περισσότερα παιδιά έχουν στο μυαλό τους ότι είναι προσωρινή η κατάσταση θέλουν να φύγουν από την Ελλάδα ,δεν είναι ένας στόχος που θέλουν να μείνουν ώστε να έχουν ένα ισχυρό κίνητρο να μάθουν τη γλώσσα το βρίσκουν ως μεταβατικό στάδιο για να φτάσουν σε άλλες χώρες που θέλουν .Οπότε για αυτά και για τις οικογένειές τους δεν έχει τόσο μεγάλο νόημα να μάθουν τα ελληνικά γιατί θα φύγουν σύντομα. Επιπλέον δυσκολεύει και το γεγονός ότι δεν έχουν υποστήριξη από το σπίτι, δηλαδή δεν είναι όπως εδώ στην Ελλάδα που θα γυρίσει το παιδί από το σχολείο ,ότι θα έχει τον μπαμπά και τη μαμά να τα βοηθήσει με τις εργασίες και να τα ρωτήσει τι έκαναν στο σχολείο. Οπότε κάπως ξεκινάει και τελειώνει όλο εδώ πέρα. Ως προς τα παιδάκια από την Αφρική εκείνα γνωρίζουν τα αγγλικά μόνο στο να γράφουν όμως, δηλαδή δεν γνωρίζουν να διαβάζουν τη γλώσσα οπότε γνωρίζοντας και εγώ αγγλικά μπορούμε να επικοινωνούμε τουλάχιστον στα

αγγλικά μεγαλύτερα προβλήματα αντιμετωπίζουμε με το παιδάκι από την Ουκρανία που δεν ξέρει καθόλου Αγγλικά δεν ξέρει Ελληνικά εγώ δεν ξέρω ουκρανικά Οπότε εκεί δουλεύουμε λίγο με Google translate για να μπορέσουμε να επικοινωνήσουμε Αυτό έχει επιπτώσεις και στη διδασκαλία τι δυσκολεύει Φαντάσου τώρα να προσπαθώ να εξηγήσω κάτι Με νοήματα είναι δύσκολο ,Τα υπόλοιπα παιδιά το γεγονός ότι γνωρίζουν τα αγγλικά διευκολύνει την διαδικασία της διδασκαλίας Και της επικοινωνίας γενικότερα. Τα παιδιά από την Αφρική είχαν περάσει πριν από δομές στις οποίες τους μάθαιναν τα αγγλικά.

Εγώ: Με ποιον τρόπο ανταποκρίνεστε εσείς σε αυτές τις προκλήσεις ;

Σ1 : Εγώ ανταποκρίνομαι σε αυτές τις δυσκολίες με τη βοήθεια των τεχνολογικών μέσων, δηλαδή και με τα παιδάκια από τη Συρία που είχα πριν που δεν γνώριζαν και αυτά τα αγγλικά για να μπορέσουμε να επικοινωνήσουμε δουλέψαμε πολύ με το Google translate. Μέσα από την τεχνολογία δηλαδή για την εκμάθηση και προσπαθούμε να επικεντρωθούμε σε εικόνες δηλαδή διδασκαλία βασίζεται αρχικά στο να βλέπουν εικόνες και να ονοματίζουν με τα αντικείμενα και σταδιακά αλλάζει και η δομή της διδασκαλίας ξεκινάει από αλλού. Το μάθημα δηλαδή γίνεται εξολοκλήρου στα Αγγλικά και με τον καιρό μπορώ να μιλάω περισσότερο τα ελληνικά και να με καταλαβαίνουν.

Μερικές φορές χρησιμοποιείται και η νοηματική δηλαδή όταν θέλω να μιλήσω για κάτι το δείχνω. Ωστόσο, η επικοινωνία είναι δύσκολη όταν δεν υπάρχει κοινή γλώσσα επικοινωνίας ,όταν μπορείς ακόμα και με τα Αγγλικά να σου κάνουν ερωτήσεις είναι πολύ βοηθητικό , προφορικά χρησιμοποιούνται τα αγγλικά γραπτά όχι γιατί δεν γνωρίζουν αγγλικά ούτε να διαβάσουν ούτε να γράψουν μόνο προφορικά γνωρίζουν τη γλώσσα.

Εγώ: Θα μπορούσατε να περιγράψετε σύντομα το προφίλ των παιδιών της τάξης σας ;

Σ1: Τα παιδιά έχουν κοινό υπόβαθρο θα σου μιλήσω τώρα για τα παιδιά από Αφρική ήρθαν ως μετανάστες από εκείνες τις χώρες ,ζουν στη δομή στη Μόζα. Είναι παιδιά που όπως σου είπα θεωρούν ότι είναι προσωρινά εδώ ,θέλουν να προωθηθούν σε άλλες χώρες ,θέλουν να πάρουν βίζα για διαμονή εδώ δύσκολα παίρνουν ως μετανάστες. Είναι παιδιά που τα λίγο μεγαλύτερα έχουν πάει σχολείο στις χώρες τους οπότε έχουν μία εικόνα για το σχολείο, τα υπόλοιπα παιδιά δεν ξέρουν τι είναι σχολείο ήρθαν κατευθείαν εδώ εντάχθηκαν κάπου, οπότε αντιλαμβάνεσαι πόσες δυσκολίες υπάρχουν σε αυτό μέχρι να κατανοήσουν τι γίνεται. Το μεγαλύτερο παιδί από την Ουκρανία ήρθε πρόσφατα λόγω του πολέμου ως πρόσφυγας. Το παιδάκι αυτό έχει αρκετές

διαφορές από τα υπόλοιπα παιδιά που έφυγαν από τις χώρες τους. Αυτό αναγκάστηκε να φύγει είχε μία πιο στρωμένη ζωή δεν είχε άλλο λόγο για να φύγει από κει, οι γονείς του είχαν καλές δουλειές είχε ένα καλό βιοτικό επίπεδο, μία φυσιολογική ζωή, οπότε για αυτό ήταν αρκετά πιο δύσκολο το να αποδεχτεί ότι είναι εδώ πέρα, ενώ τα παιδιά από την Αφρική πριν φτάσουν εδώ ξεκίνησαν ένα μεγάλο ταξίδι ,έζησαν στην Τουρκία. Εδώ είναι άλλος ένας σταθμός για αυτά για εκείνο το παιδί είναι πιο δύσκολο να αποδεχτεί ότι έφυγε από τη χώρα του και είναι εδώ. Γενικά ήταν πολύ αρνητικός είναι και παιδί της έκτης δημοτικού, οπότε όπως καταλαβαίνεις είναι σε προεφηβικό στάδιο. Είχε αρκετή άρνηση στην αρχή να εγκλιματιστεί στο περιβάλλον δεν ήθελε και ακόμα δεν θέλει έρχεται με βαριά καρδιά. Στόχος και στις δύο ομάδες είναι να νιώσουν αρχικά λίγο ασφάλεια και οι μεν και οι δε έχουν βιώσει και έχουν δει πολύ άσχημα πράγματα και στο ταξίδι στη διαδρομή αλλά και από τις χώρες τους οι περιγραφές τους είναι αντιλαμβάνεσαι ότι έχουν ζήσει δύσκολα. Ένας βασικός στόχος είναι να νιώσουν και λίγο ασφάλεια ,είναι ένα ευαίσθητο θέμα εγώ αποφεύγω να ρωτάω για αυτό γιατί τους φέρνει σε δύσκολη θέση και αμέσως αλλάζει η ψυχολογία τους και για αυτό δεν θέλω να ρωτάω τους φέρνει μνήμες άσχημες όποτε θέλουν ουσιαστικά να ξεχάσουν, να προχωρήσουν **Εγώ: Ποιες είναι οι μητρικές γλώσσες των παιδιών ; Τις χρησιμοποιούν τα παιδιά εντός και εκτός τάξης ;**

Σ1: Τα παιδιά από το Κονγκό μιλάνε γαλλικά αγγλικά το παιδί από τη Σιέρα Λεόνε μιλάνε και μία δική τους γλώσσα τα παιδιά από την Αφρική μία τοπική αλλά ουσιαστικά έρχονται μιλώντας κυρίως στα αγγλικά Τα παιδιά σπάνια χρησιμοποιούν τη μητρική τους γλώσσα και μεταξύ τους επικοινωνούν στα αγγλικά

Εγώ: Πώς πιστεύετε ότι θα μπορούσε να ενισχυθεί η μητρική γλώσσα των παιδιών ;

Σ1 : Εννοείς πως μπορεί να ενισχυθεί η γλώσσα του κάθε παιδιού η γλώσσα η επίσημη που μιλάνε στο σχολείο για παράδειγμα τα Αγγλικά και τα γαλλικά Κοίτα εγώ κάποιες φορές θα ρωτήσω πώς λέγεται αυτό για παράδειγμα στη γλώσσα σας και ενδεχομένως ανταλλάσσουμε κάποιες τέτοιες λεξούλες στην καθημερινότητα Έτσι για να νιώσουν και αυτά πιο οικεία αλλά επειδή έχουν τόσο πολύ στη ζωή του στα αγγλικά και στην επικοινωνία τους Δεν ξέρω αν υπάρχει και όντως ανάγκη επειδή από μικρά έμαθα με τα Αγγλικά μιλάνε και μεταξύ τους αλλά όχι σε μεγάλο βαθμό δηλαδή σου λέω το μεταξύ τους επιλέγουν τα αγγλικά οι νέοι επικοινωνούν με τα γαλλικά ήδη και για αυτά είναι δύσκολο λόγω συνθηκών γιατί και μέσα στις δομές και στα

ταξίδια επικοινωνούν σε αυτές τις γλώσσες τώρα στο σπίτι τους δεν γνωρίζω Τι γλώσσα μιλάνε να μιλάνε τη δική τους γλώσσα

Εγώ: Αν σας έλεγαν ότι είναι σημαντικό να χρησιμοποιείτε περισσότερες από μια γλώσσες όταν διδάσκετε ελληνικά σε δίγλωσσα άτομα πώς θα σας φαινόταν ; Τι θα απαντούσατε και ποιες γλώσσες θα διαλέγατε ;

Σ1 : Για μένα βασικός σκοπός της κάθε γλώσσας είναι η επικοινωνία εάν υπάρχει επικοινωνία μπορεί να γίνει σε όποια γλώσσα χρειαστεί μου αρκεί και μία Εμένα προσωπικά σκοπός είναι να καλύπτονται οι επικοινωνιακές ανάγκες μεταξύ των δύο συνομιλητών να επιλέξω Δηλαδή αν ήξερα και Γαλλικά Δεν ξέρω αν με καλύπτει μία γλώσσα στο να επικοινωνήσω με τα παιδιά ουσιαστικά δεν θα ένιωθα ότι υπάρχει ανάγκη υπάρχει ανάγκη για περισσότερη δηλώσεις όταν δεν Αρκεί μία αν θα ήταν για μένα Τώρα χρήσιμο να γνωρίζω ας πούμε και ουκρανικά Ναι θα ήταν γιατί θα μου έλυνε ένα μεγάλο πρόβλημα επικοινωνίας αλλά μεταξύ εμού και του συνομιλητή μου αρκεί μία γλώσσα δεν νιώθω την ανάγκη ότι χρειάζονται περισσότερες αν μπορούμε να επικοινωνήσουμε σε ένα σημείο

Εγώ: Τι ορίζετε ως ένταξη, πώς τη βιώνετε εσείς στο σχολείο σας και πώς την οραματίζεστε εσείς προσωπικά ;

Σ1 : Εντάξει έτσι με ρωτάς για ένταξη θα σου πω ότι ήταν λίγο ο προηγούμενος στόχος των προηγούμενων δεκαετιών θέλαμε δηλαδή να πάρουμε τα παιδιά αυτά και να τα και να τα εντάξουμε στην κουλτούρα μας τώρα μάλλον μιλάμε περισσότερο για διαπολιτισμικότητα δηλαδή με υπάρχει μία αλληλεπίδραση πολιτισμών Όχι απλά να τα πάρουμε και να τα εντάξουμε στην δική μας κουλτούρα τώρα η νέα τάση είναι περισσότερο να μιλάμε για διαπολιτισμικότητα για να μπορέσουμε όχι μόνο να έρθουν να μάθουν τη δική μας κουλτούρα και να μπουν στο δικό μας Πλαίσιο αλλά να φέρουν και αυτοί τα στοιχεία τους να τα ανταλλάξουν με τους υπόλοιπους

μαθητές να γίνει μία μίξη των πολιτισμών μία επικοινωνία των πολιτισμών μεταξύ τους Και να έχουν όλοι ένα όφελος από αυτό να μην είναι αυστηρό το ότι ήρθαν έμαθαν τη γλώσσα μας Μπήκαν στην κοινωνία μας εντάχθηκαν σκοπός είναι τώρα πια να δώσουν και αυτοί να ανταλλάξουμε τα στοιχεία μας.

Σ2, Βόλος ΖΕΠ (γυμνάσιο)

(πρώτη φορά ΖΕΠ, 2η χρονιά ως αναπληρώτρια, Αγγλικά, Γαλλικά, Ισπανικά, πρόσφυγες από Ιράν, Αφγανιστάν, Συρία - φιλόλογος- μεταπτυχιακό στην ειδική αγωγή, «μ αρέσει πολύ που είμαι σε ΖΕΠ , μ 'αρέσουν πολύ οι ξένες γλώσσες»

Εγώ: πως θα ορίζατε ένα τμήμα ΖΕΠ και πως αναλάβατε να διδάξετε σε αυτό?

Σ2: πως ανέλαβα τι εννοείς...με διόρισαν δεν το επιλέγεις. Εε πως θα το όριζα είναι ένα τμήμα προσφύγων δεν θα το πω ένταξης γιατί δεν προσπαθούν να ενταχθούν. Το θέμα είναι να συμμετέχουν μαζί με τα υπόλοιπα παιδιά. Βέβαια είναι δύσκολο να συμμετέχουν στην κανονική τάξη. Εε πρώτη επαφή ήταν και εμένα στην αρχή θεώρησα ότι θα ήταν δύσκολη η επικοινωνία γιατί σκέψου ότι τα περισσότερα δεν μιλάνε τη γλώσσα ούτε αγγλικά. Εε Εντάξει πάλι καλά υπάρχουν κάποιοι που μιλάνε αγγλικά και κάνουν τη μετάφραση. Αλλά δεν το επιλέγεις δεν επιλέγεις το ΖΕΠ

Εγώ: ποιος θεωρείτε ότι είναι ο ρόλος μιας εκπαιδευτικού που διδάσκει σε ΖΕΠ ?

Σ2: καταρχάς να έρθει σε επαφή με τα παιδιά να τα γνωρίσει. Είναι παιδιά ταλαιπωρημένα που έχουν βιώσει διάφορα. Και σε δεύτερο επίπεδο να μάθουν τη γλώσσα. Εμείς γλώσσα τώρα τους μαθαίνουμε έτσι. Βέβαια εκτός από τη γλώσσα προσπαθούμε να συμμετέχουν και σε άλλες δραστηριότητες του σχολείο ώστε να κοινωνικοποιηθούν και να γνωρίσουν και άλλα παιδιά. Μετά πολλοί άλλοι ρολοι ανάλογα τα θέματα που δημιουργούνται μέσα στη τάξη. Επειδή έχω μιλήσει με άλλους συναδέλφους έχει τύχει να μαθαίνουν διάφορα από τα παιδιά εμένα είναι σε καλό επίπεδο και οι οικογένειές τους. Εμένα ζούσαν για χρόνια στη Τουρκία, στο Ιράν.

Εγώ: ποιες πιστεύετε ότι είναι οι προκλήσεις τόσο από τη μεριά της εκπαιδευτικού όσο και από τη μεριά των παιδιών?

Σ2: Προκλήσεις...ωραία ερώτηση (γέλιο). Από τη μικρή μου εμπειρία μια πρόκληση είναι ότι υπάρχει πρόβλημα επικοινωνίας, οπότε για αρχή πρέπει να λύσεις αυτό το πρόβλημα. Η προηγούμενη κοπέλα που ήταν πριν από εμένα δεν γνώριζε ούτε αγγλικά ήξερε μόνο γαλλικά οπότε ήταν πολύ δύσκολο. Σε θεωρητικό επίπεδο μπορείς πολλά να βρεις εγώ σου μιλάω τώρα σε πρακτικό επίπεδο. Εε γιατί νταξει όταν μπαίνεις μέσα σε μια τάξη στις σχολές αλλιώς μαθαίνεις κάποια πράγματα, αλλιώς τα βλέπεις μετά από κοντά βλέπεις ότι υπάρχουν πολλές δυσκολίες. Τώρα μετά εσύ θα θέσεις τον πήχη πόσο ψηλά θες να φτάσουν τα παιδιά σε επίπεδο γνώσεων και γλώσσας. Επίσης είναι το να προσπαθείς να τα φέρεις και στο σχολείο γιατί πολλά βαριούνται να έρθουν. Οπότε εκτός των μαθημάτων αυτών πρέπει να τους δώσεις και άλλα κινητά για να μπορέσεις να τα προσελκύσεις στο σχολείο. Είναι και αυτό μια μεγάλη πρόκληση. Τώρα από τη μεριά των παιδιών δεν μπορώ να το απαντήσω αυτό. Κυρίως πρακτικά προβλήματα είχαμε δεν μπορούσαν να σηκωθούν το πρωί για να έρθουν. Εμένα έρχονται και από τη Μακρινίτσα οπότε ήταν δύσκολο να έρθουν. Για αυτά πρόκληση είναι να μάθουν τη γλώσσα, να κοινωνικοποιηθούν γιατί θέλουν να μάθουν τη γλώσσα να γίνουν μια ομάδα. Θέλουν να φαίνονται μέρος του υπολοίπου σχολείου. Πρόκληση είναι να μπορέσεις να τα κάνεις μέρος του κοινωνικού συνόλου και να μην νιώθουν αποκλεισμένα.

Εγώ: εσείς με ποιο τρόπο ανταποκρίνεστε στις προκλήσεις αυτές?

Σ2: πφφ...κοίταξε τώρα στα πρακτικά προβλήματα προσπαθούμε να τα λύσουμε. Όπως σου είπα για το ωράριο αυτό ήταν ένα πρακτικό πρόβλημα. Προσπαθείς να βρεις τρόπο για να...τώρα πάλι ως προς τη κοινωνικοποίηση προσπαθείς να βρεις και μέσα από τη δομή εκπαιδευτικούς για να βρείτε ένα πλαίσιο καλύτερης επικοινωνίας. Αυτά σε γενικές γραμμές.

Εγώ: με ποιο γίνεται η επικοινωνία με τ@ς μαθητές/τριες σας ?

Σ2: με τα παιδιά που γνωρίζουν αγγλικά μιλάμε στα αγγλικά. Τα παιδιά που δεν γνωρίζουν Google translate, μετά τους δείχνω εγώ φωτογραφίες όταν δεν γνωρίζουν μια λέξη στα αγγλικά ή δεν τη καταλαβαίνουν όταν τη περιγράφω. Εε επίσης τα παιδιά έχουν μια πολύ καλή εφαρμογή

την οποία δεν την ήξερα τώρα την ανακάλυψα όπου σκαναρουν το κείμενο και τους το βγάζει στη γλώσσα τους.

Εγώ: πολύ βοηθητικό αυτό. Χρησιμοποιούνται άλλες γλώσσες στην τάξη είτε γραπτά είτε προφορικά?

Σ2: μεταξύ τους που μιλάνε στη γλώσσα τους. Προσπαθούν παράλληλα να με μάθουν και εμένα. Κυρίως αγγλικά όμως δεν γνωρίζουν και τα παιδιά άλλη γλώσσα. Πλέον τα μισά γνωρίζουν αγγλικά και μετά με λίγο νοηματική ξέρεις [γέλιο].

Εγώ: μπορείτε σύντομα να περιγράψετε το προφίλ των παιδιών?

Σ2: εμένα είναι γύρω στα 15 τα παιδιά εκτός από έναν που είναι 17. Τα παιδάκια που είναι από Συρία γνώριζαν αγγλικά ζούσαν χρόνια στη Τουρκία οπότε πήγαιναν σχολείο εκεί. Όλα είναι παιδιά πολυτέκνων οικογενειών. Οι περισσότεροι είναι σε καλό επίπεδο έχουν και καλούς τρόπους μπορούν να μιλήσουν. Τώρα τα παιδιά που δεν μπορούν να μιλήσουν είναι περιορισμένη και η επικοινωνία μας δεν μπορούν να πουν πολλά πράγματα. Δεν μπορώ να τα ρωτήσω και πολλά και ούτε αυτά συμμετέχουν γιατί δυσκολεύονται στην καθημερινή επικοινωνία. Εε γενικά όρεξη για μάθηση και να έρθουν στο σχολείο έχουν λίγα. Τα μισά θα έλεγα από τα 8 έρχονται συστηματικά οι 3. Κάπως έτσι. Αυτοί το ενδιαφέρον τους είναι πότε θα βρεθούν να παίξουν ποδόσφαιρο για να κοινωνικοποιηθούν. Γενικά ευγενικοί είναι φαίνεται ότι έχουν κάποια μόρφωση.

Εγώ: οι μητρικές τους ποιες είναι?

Σ2: Τα παιδιά που είναι από το Αφγανιστάν και τη Συρία μιλάνε Φαρσί.

Εγώ : τις χρησιμοποιούν μέσα στην τάξη?

Σ2: ναι με αυτές επικοινωνούν.

Εγώ: αν σας έλεγαν ότι είναι δυνατόν να χρησιμοποιείτε περισσότερες από μία γλώσσες όταν διδάσκετε ελληνικά σε δίγλωσσα παιδιά ποιες θα διαλέγατε και πως θα σας φαινόταν?

Σ2: όπως σου είπα εμένα μου αρέσουν οι ξένες γλώσσες. Ήθελα να ξεκινήσω και τουρκικά και τώρα λέω γιατί να μην ήξερα να μιλάω με τα παιδιά

Εγώ: σας το εύχομαι!

Σ2: εε νταξει αγγλικά σίγουρα. Τώρα νταξει είναι λίγο θεωρητική αυτή η ερώτηση γιατί αν τα παιδιά δεν γνωρίζουν κάποια άλλη γλώσσα. Θα σου έλεγα τα τουρκικά.

Εγώ: τι θα λέγατε ότι είναι γενικότερα η ένταξη για εσάς πως τη βιώνετε στο σχολείο και πως την οραματίζεστε εσείς προσωπικά?

Σ2: μάλιστα (αναστεναγμός) κοίταξε τώρα στο σχολείο ένταξη.. με την έννοια ότι θα βγουν όλοι μαζί στο διάλειμμα και θα κάνουν παρέα δεν υπάρχει. Οπότε προσπαθούμε σου λέω με διάφορες δράσεις ή μέσω της γυμναστικής να έρθουν σε επαφή τα παιδιά. Κάποια στιγμή είχε έρθει και ένας εκπαιδευτικός από τη δομή και είχαμε κάνει κάποια παιχνίδια. Είχε φτιάξει ένα Τζέγκα στο οποίο είχε γράψει διάφορες έννοιες όπως αγάπη οικογένεια φιλιά ξέρεις τέτοιες και παίζαμε αντίστροφα. Έπρεπε να πεις γιατί διάλεξες το τουβλάκι υπήρχαν διάφορες ιστορίες από τα παιδιά τα γνώριζες καλύτερα. Έλληνες και πρόσφυγες έπαιζαν μαζί. Διάλεγε πχ ένας την οικογένεια επειδή ήταν η γιορτή της μητέρας και του έλειπε η μαμά του ή είχε πεθάνει. Μπορούσες με αυτό τον τρόπο να τους εκμαιεύσεις κάποια πράγματα και να κάνουν και παρέα μεταξύ τους. Γιατί δεν μπορείς να τους πεις κάντε παρέα στο διάλειμμα. Ε μετά με τη γυμναστική με διάφορες δράσεις. Επίσης σημαντικό είναι να μάθουν και τη γλώσσα γιατί αν δεν γνωρίζουν ούτε ελληνικά ούτε αγγλικά δεν πρόκειται να ενταχθούν ποτέ οπότε σημαντικό είναι να δημιουργηθεί ένα επίπεδο στη γλώσσα. Εγώ ας πούμε τώρα που κάνω μάθημα στα παιδιά κάνω και στα ελληνικά και στα αγγλικά ό,τι γράφω στα ελληνικά το γράφω και στα αγγλικά και για να καταλαβαίνουν αυτοί που ξέρουν αγγλικά αλλά και για να μάθουν αγγλικά. Γιατί τα περισσότερα παιδιά δεν θέλουν να μείνουν στην Ελλάδα κακά τα ψέματα θέλουν να περάσουν στις βόρειες χώρες Ολλανδία Γερμανία κλπ. Οι άλλοι σου λένε εγώ γιατί να μάθω ελληνικά δεν πρόκειται να μείνω εδώ. Τώρα και εγώ ακόμα το ψάχνω είναι λίγος ο καιρός από τον Ιανουάριο που είμαι πειραματίζομαι και εγώ δεν είναι ότι το έχω τελειοποιήσει. Αυτά σε γενικές γραμμές.

Σ3, ΖΕΠ Βόλος

(δύο προηγούμενα χρόνια σε ΖΕΠ, πρόσφυγες/μετανάστες από Αφγανιστάν, Συρία, Σομαλία, Ιράν, «οι άνθρωποι δεν έχουν κίνητρο να μάθουν τα ελληνικά».)

Εγώ: πως θα ορίζατε ένα τμήμα ΖΕΠ και πως αναλάβατε να διδάξετε σε αυτό?

Σ3: εε είναι ένα τμήμα διαφορετικό που αποτελείται από άτομα που θέλουν να μάθουν την ελληνική ως δεύτερη. Και φέρουν χαρακτηριστικά όπως έτσι όπως το βλέπω εκ των υστέρων ότι δεν έχει μονιμότητα. Ήθελα πολύ να διδάξω σε ΖΕΠ με οδήγησαν εκεί. Όμως είχα δουλέψει και πριν με πρόσφυγες μέσω ενός προγράμματος είχα διδάξει δυο χρόνια σε γονείς πρόσφυγες παιδιών που πήγαιναν σε ελληνικό σχολείο. Μέσω του προγράμματος "εστία". Μ' άρεσε πάρα πολύ η επαφή με τους ανθρώπους αυτούς και ένιωθα άνετα να το κάνω και σε έφηβους.

Εγώ: ποιος θεωρείς ότι είναι ο ρόλος μια εκπαιδευτικού;

Σ3: ο ρόλος του εμψυχωτή κατά κύριο λόγο που θα τους αποδεχτεί θα τους κάνει να νιώθουν αποδεχτοί. Δευτερευόντως το να μάθουν την ελληνική γλώσσα. Γιατί αυτό που είδα είναι ότι δεν τους ενδιέφερε καθόλου να μάθουν την ελληνική γλώσσα. Έρχονταν εκεί κυρίως για να φύγουν από το καμπ είτε επειδή τους ανάγκαζαν οι γονείς τους. Το μυαλό ήταν στο πως θα φύγουν από τη χώρα. Επομένως έρχονται στο σχολείο για άλλους λόγους κοινωνικούς.

Εγώ: ενδιαφέρον! Ποιες πιστεύεις ότι είναι οι προκλήσεις διδασκαλίας τόσο από τη μεριά του εκπαιδευτικού όσο και από τη μεριά των παιδιών;

Σ3: τα τμήματα είναι ετερογενή δεν έχουν ομοιογένεια. Είναι παιδιά από πολλές διαφορετικές χώρες που έχουν βιώσει κοινά πράγματα αλλά διαφορετικά. Ας πούμε το ταξίδι που έκαναν για να φτάσουν εδώ πέρα διαφέρει ανάλογα με την εθνικότητα των παιδιών, επομένως μια πρόκληση είναι το να τους κάνεις ομάδα καταρχήν. Και δεύτερη πρόκληση είναι να τους κάνεις εκπαιδευτική ομάδα να βάλεις όρους εκπαιδευτικούς σε αυτό. Να γίνεις αποδεκτός εσύ ως εκπαιδευτικός , να σε αναγνωρίζουν. Να γίνεις αποδεκτός ή μάλλον ΑΠΟΔΕΚΤΗ(τονίζει τη λέξη) ως εκπαιδευτικός γυναίκα σε ένα τμήμα που κυρίως είναι αγόρια με μαμάδες που δεν βγαίνουν από το σπίτι και είσαι εσύ εδώ και θα μου επιβάλεις τους κανόνες. Αυτό επίσης είναι ένα στοίχημα και μια πρόκληση. Να τους κάνεις να σε εμπιστευτούν να ανοιχτούν για να ξεκινήσουν τα μαθήματα της γλώσσας. Το δέσιμο, η προετοιμασία είναι πιο σημαντική από την ίδια τη γλώσσα. Γιατί μιλούν παντού αγγλικά η γλώσσα δεν θα τους χρειαστεί.

Εγώ: εσύ με ποιο τρόπο ανταποκρίθηκες σε αυτές τις προκλήσεις;

Σ3: με υπομονή, προετοιμασία με χαμόγελο και σίγουρα δεν θέλει να είσαι σκυθρωπός στη τάξη θέλει να αφήνεις τα πάντα έξω από αυτή. Με χαμόγελο και ανοιχτά αυτιά. Θέλει να ακούς ό,τι

τους αρέσει, να μάθω κομμάτια από τη κουλτούρα τους για να τους κάνω να μάθουν και πράγματα από τη δικιά μας κουλτούρα.

Εγώ: πως γίνεται η επικοινωνία με τ@ς μαθητές/τριες?

Σ3: στα αγγλικά και με τις χειρονομίες με τις εκφράσεις. Με τη γλώσσα του σώματος ναι έτσι.

Εγώ: χρησιμοποιούνται άλλες γλώσσες στη τάξη εκτός από τα ελληνικά είτε γραπτά είτε προφορικά?

Σ3: τα αγγλικά. Επίσης υπήρχαν άτομα που δεν γνώριζαν αγγλικά και σε αυτό βοήθησαν οι συμμαθητές. Διερμηνέας δεν υπήρχε στη τάξη οπότε έπαιζαν αυτό τον ρόλο.

Εγώ: θα μπορούσες σύντομα να περιγράψεις το προφίλ των παιδιών της τάξης?

Σ3: λοιπόν είναι περίπου 17 παιδιά και λέω περίπου γιατί δεν έρχονται κάθε μέρα όλα τα παιδιά μπορεί να ήταν 11 ,12 , 17. Η πλειοψηφία των παιδιών ήταν από το Αφγανιστάν. Υπήρχαν κάποια παιδιά λίγα από τη Συρία και παιδιά από διάφορες χώρες της Αφρικής σκόρπια όμως από τη Σομαλία. Επίσης παιδιά από το Ιράν και συνέβαινε το εξής στοιχείο που μου πήρε καιρό να το καταλάβω. Έλεγαν τα παιδιά ότι ήταν από το Αφγανιστάν αλλά δεν είχαν ζήσει ποτέ εκεί. Η καταγωγή τους ήταν αφγανική, οι γονείς τους είχαν φύγει από εκεί γιατί ένιωθα ξένοι και έτσι πήραν το νοματιόν τους και έφυγαν.

Εγώ: επομένως φαντάζομαι ότι οι μητρικές είναι πολλές και μπλέκονται. Μπορείς σύντομα αν μπορείς να μου κάνεις μια σύνοψη;

Σ3: αραβικά Ουρντού και δεν θυμάμαι πως λέγονται οι άλλες διάλεκτοι.

Εγώ: τα παιδιά τις χρησιμοποιούσαν είτε εντός είτε εκτός τάξης;

Σ3: τις χρησιμοποιούσαν πάρα πολύ ,πάρα πολύ ναι. Τα αφγανάκια τη χρησιμοποιούσαν για να με κοροϊδεύουν στη τάξη, για να με σχολιάζουν, επίσης τη χρησιμοποιούσαν για να μαλώνουν τα κορίτσια της τάξης. Δηλαδή παίζονταν περιστατικά που δεν τα έπαιρνα χαμπάρι με βρισιές. Γιατί δεν το έδειχναν κιόλας. Έλεγαν χωρίς να κάνουν χειρονομίες και όταν το πήρα χαμπάρι ρώτησα τα κορίτσια. Τα οποία μου είπαν ότι παιζόταν ένα παιχνίδι βίαιο το οποίο τα οδήγησε

στο να φύγουν από το σχολείο. Έλεγαν πως τολμούν τα κορίτσια να πάνε στο σχολείο με τα βλέμματα των Ελλήνων. Ήταν στοχοποιημένες και οι οικογένειές τους επειδή δεν φορούσαν μαντήλα. Πάλι καλά είχα καλή επικοινωνία με τον υπεύθυνο στο καμπ και μπόρεσα να αντλησω δεδομένα.

Εγώ: πως το διαχειρίστηκες επέστρεψαν τα κορίτσια αυτά στην τάξη?

Σ3: επέστρεψαν μόνο τα κορίτσια που θα έμεναν καιρό στη Λάρισα γιατί αυτά που ήταν να φύγουν δεν επέστρεψαν ποτέ. Παίχτηκαν και σκηνικά στο καμπ και τα κορίτσια αυτά απομονώθηκαν και προσπαθήσαμε πάρα πολύ με το σχολείο. Είχα σχέσεις μαζί τους τις οποίες και κράτησα. Προσπάθησε και η Διεύθυνση του σχολείου πολύ με ψυχολόγο και τα λοιπά. Αλλά οι γονείς των κοριτσιών ήταν ανένδοτοι.

Εγώ: οι γονείς δηλαδή δεν ήθελαν για προστατευτικούς λόγους?

Σ3: ναι ναι για προστατευτικούς λόγους γιατί μετά στοχοποιήθηκαν.

Εγώ: πως πιστεύεις ότι θα μπορούσε να ενισχύει η μητρική των παιδιών?

Σ3: νομίζω αυτό με την κουλτούρα δηλαδή να φέρνουν τα τραγούδια τους να ακούμε να κάνουμε προτζεκτ να παρουσιάσουν μνημεία του τόπου τους. Και μετά αυτό μπορείς να το κάνεις μετάφραση στα αγγλικά. Απλά ο καθένας να φέρνει στοιχεία από τον τόπο του και να τα μοιράζεται με τους άλλους.

Εγώ: αν σου έλεγαν ότι είναι σημαντικό να χρησιμοποιείς περισσότερες από μία γλώσσες όταν διδάσκεις ελληνικά ποιες θα διάλεγες και πως θα σου φαινόταν ;

Σ3: καλό θα μου φαινόταν αλλά θα ήξερα εγώ να χρησιμοποιώ τις γλώσσες αυτές θα είχα εκπαίδευση σε αυτές?

Εγώ: σωστό ναι [γέλιο]

Σ3: θα μπορούσε να είναι μια γλώσσα των μαθητών μου, μια γλώσσα της χώρας που θέλουν να ταξιδέψουν πχ γερμανικά γαλλικά. Πολύ ωραίο μου φαίνεται αλλά πολύ δύσκολο. Θα μπορούσε να είναι η τουρκική την οποία γνωρίζουν πολλοί από αυτούς και για εμάς δεν θα ήταν κάτι πολύ δύσκολο να μάθουμε. Πολύ δύσκολο μου φαίνεται αυτό και έτσι όπως λειτουργούν τα ΖΕΠ που

μπαίνουμε βγαίνουμε σε αυτά είναι δύσκολο να επενδύσει κάνεις. Γιατί θεωρώ ότι τα αγγλικά είναι δεδομένα. Εννοείται ότι χρησιμοποιούνται μιλάμε για κάτι πέρα από τα αγγλικά.

Εγώ: τι θα έλεγες ότι είναι γενικότερα η ένταξη για εσένα πως τη βιώνεις και πως την οραματίζεσαι?

Σ3: μμ ένταξη...ένταξη να νιώθουν οι άλλοι ότι τους αποδέχεσαι, ότι δεν τους βλέπεις σαν ξένο σώμα, ότι αποδέχονται τα ρούχα του , τη θρησκεία του τις απόψεις του ότι δεν τον απομονώνουν. Να μην γυρνάς να κοιτάς κάποιον στον δρόμο που ακούει αραβική μουσική ας πούμε. Αυτό θεωρώ ένταξη να ξέρει ο άλλος ότι μπορείς να βγεις μαζί του για έναν καφέ ότι ακόμη και να του ανοίξεις το σπίτι σου. Στην εκπαίδευση νομίζω ότι υπάρχει ένα πολύ μεγάλο ζήτημα στο πως λειτουργούν τα ΖΕΠ. Τα παιδιά έρχονται με πολλή μεγάλη όρεξη για τις χώρες που λειτουργούν τα ΖΕΠ εκεί αλλά τις ώρες που είναι να παρακολουθήσουν τα μαθήματα στην τάξη την κανονική δεν μπαίνουν ή κρύβονται για να μην μπουν άρα δεν νιώθουν αποδεκτοί. Για μένα το ΖΕΠ δεν έχει καμία μα καμία σημασία αν σταματά και ξεκινά στις ώρες του ΖΕΠ γιατί δεν μπορούν να ενσωματωθούν τα παιδιά έτσι όπως λειτουργεί. Θέλει πολλή δουλειά για να ενσωματωθούν. Δηλαδή είναι δυνατόν τα παιδιά να παρακολουθούν σε μια τάξη που δεν γνωρίζουν τη γλώσσα και δεν καταλαβαίνουν? Είναι εγκλωβιστικό αυτό. Είναι σαν να κοροιδευόμαστε για να πούμε ότι κάνουμε κάτι. Ο ρυθμός διδασκαλίας είναι τόσο γρήγορος που αποτρέπει τα παιδιά από το να μάθουν τη γλώσσα δεν γίνεται να προσαρμοστούν.

Σ9, Σέρρες , ΔΥΕΠ (γυμνάσιο)

(1η χρονιά ΖΕΠ, 2 χρόνια ΔΥΕΠ, πρόσφυγες από Ιράκ, Αφγανιστάν ,Ουκρανία, μιλάει Αγγλικά, Γαλλικά. Ιταλικά, σεμινάρια διαπολιτισμικότητας, μεταπτυχιακό ειδικής αγωγής)

Εγώ :πώς θα ορίζατε ένα τμήμα ΖΕΠ και πως αναλάβατε να διδάξετε σε αυτό;

Σ9 : Δηλαδή δεν κατάλαβα την ερώτηση. Τι πώς θα το όριζα ;

Εγώ: Ας πούμε για παράδειγμα ότι εγώ δεν ξέρω και σας ρωτάω τι είναι ένα τμήμα ΔΥΕΠ τι θα μου λέγατε ;

Εγώ: ναι είναι το στοιχείου του "ξενου" ένιωσαν περίεργα.

Σ9: δεν ξέρω αν ένιωσαν τα παιδιά περίεργα ή οι γονείς τους και τους το μετέφεραν. Σε κάποια σχολεία υπήρξε έντονα το πρόβλημα του ρατσισμού. Δηλαδή εμείς ήμασταν μας έλεγαν οι διευθυντές να προσέχετε στα διαλείμματα να είστε πάντα μαζί τους για να μην έχουμε πρόβλημα

Εγώ: με ποιον τρόπο ανταποκρίνεστε εσείς σε αυτές τις προκλήσεις?

Σ9 : λοιπόν υπάρχει ένα βιβλίο το "γειά σας" το οποίο μας είπαν να μην το χρησιμοποιήσουμε και δεν το χρησιμοποιήσαμε. Λοιπόν εγώ προσωπικά στις αρχές χρησιμοποιούσα πολύ Google translate ή αν κάποιο παιδί γνώριζε αγγλικά συνεννοούμουν μαζί του και αυτό τους τα μετέφραζε. Χρησιμοποιούσα πολλές εικόνες για να πούμε τις λέξεις για παράδειγμα εε τα χρώματα, τους αριθμούς στα ελληνικά, τα ζώα εε και μετά και σε λαπτοπ κάποια παιχνίδια κάποια τραγούδια ελληνικά που τους έβαζα. Η επικοινωνία η δια ταύτα εκείνη τη στιγμή μπορεί..ξεκινούσε συνήθως μέσα στη τάξη. Δηλαδή πήγαινα στο παράθυρο και τους έλεγα ΠΑΡΑΘΥΡΟ , π α ρ... φυσικά τα γράμματα πόρτα μετά δηλαδή. Χρησιμοποιούσα πολύ πράγματα που έβλεπαν σχολείο κουδούνι ό,τι βλέπαμε αυτό τους εξηγούσα. Ή αλλά πράγματα που με ρωτούσαν τα ίδια τα παιδιά.

Εγώ: κατάλαβα ναι.

Σ9: έρχονται με τρύπια παπούτσια και ρούχα στην ουσία πρώτα κοιτάμε να καλύψουμε αυτές τις ανάγκες και αν χρειάζονται κάτι άλλο και μετά να τους βάλουμε σε ένα κλίμα σχολείου και κανόνων. Είναι πολύ δύσκολο να ακολουθήσουν κάποιους κανόνες γιατί κάποια από αυτά δεν έχουν πάει και ποτέ σχολείο. Επίσης μου έκανε εντύπωση που τους έλεγα 2 -2 στο θρανίο και κάθονταν 5-5 και όπως να'ναι. Και μετά όταν είχα δει ένα ντοκιμαντέρ για τους Γιεζιντι και τη

κατάσταση εκεί μετά τον πόλεμο, το σχολείο ας πούμε ήταν σε ένα θρανίο μπορεί να κάθονταν και 7 παιδιά. Κάποια πράγματα που σε εμάς μπορεί να αυτονόητα αλλά δεν είναι παντού έτσι. Ούτε το κουδούνι, έπρεπε να τους εξηγήσουμε το διάλειμμα, το οποίο δεν καταλάβαιναν ,έπρεπε να τους εξηγήσουμε ότι εδώ είναι σχολείο. Η νοοτροπια είναι τελείως διαφορετικη , έπρεπε να τους εξηγήσουμε ότι δεν σηκωνομαστε όποτε θέλουμε. Μπορεί έφευγαν όποτε ήθελαν τελείως άλλη κουλτούρα άλλοι κανόνες. Επίσης εγώ νόμιζα ότι ήξεραν τα παιδιά αυτά ,ότι τα μαθηματικά είναι κοινά, δεν έχουμε τίποτα κοινό, έχουν άλλους αριθμούς, γράφουν από την αντίθετη πλευρά, έχουμε πάρα πολλές διαφορές στη κουλτούρα τον πολιτισμό. Πρέπει τα παιδιά αυτά να τα προσεγγίσουμε με έναν τελείως διαφορετικό τρόπο και να μη θεωρούμε δεδομένα κάποια πράγματα.

Εγώ: μάλιστα. Ποιες πισυευετε ότι είναι οι προκλήσεις της διδασκαλίας τόσο από την πλευρά της εκπαιδευτικου όσο και για τα ίδια τα παιδιά?

Σ9: λοιπόν τα τμήματα εκτός από τις δυσκολίες τις οποίες ανέφερα είναι ανομοιογενη. Δηλαδή κάποια παιδιά ξέρουν κάποια παραπάνω, το γνωστικό επίπεδο είναι πιο υψηλό από κάποια άλλα, κάποια είναι από πολύ φτωχές οικογένειες δεν ξέρω αν πήγαιναν σχολείο. Κάποια ήξεραν και αγγλικά. Άρα υπάρχει αυτή η ανομοιογενεια ,πέραν τις δυσκολίες στην επικοινωνία. Και να ξεκινήσεις εσύ να λες κάτι δεν θα καταλάβουν τίποτα δηλαδή εγώ πολλές φορές χρησιμοποίησα Google translate, εικόνες, τα χέρια μου το λαπτοπ ο,τι μπορούσα για να επικοινωνήσω σε αρχικό επίπεδο. Άπαξ και βρήκαμε λίγο μια έτσι ένα κοινό σημείο επικοινωνίας μετά αρχίσαμε κάναμε και τα υπόλοιπα, αλφαβήτα, λεξούλες, προτάσεις τέτοια πράγματα. Εε και τα παιδιά νομίζω το ίδιο πράγμα δεν μας καταλάβαιναν. Η επικοινωνία δηλαδή είναι πολυ βασική. Και αναρωτιομουν εμείς χρειαζόμαστε εδώ μεταφραστή πως θα γίνει. Εεε αρα η επικοινωνία είναι πολυ βασική. Οποία προβλήματα έχει να αντιμετωπίσει ο εκαπιδευτικος τα ίδια φαντάζομαι έχει και ο μαθητής από την πλευρά του. Επίσης δεν ξέρω αν μας έβλεπαν και διστακτικά ότι τώρα τι αυτοί είναι εδώ για να μας βοηθήσουν γιατί είναι ? Λίγο στα χαμένα τα παιδιά. Δηλαδή η εμπιστοσύνη κάπως κερδίζεται προς το τέλος γιατί είναι παιδιά λίγο πριν φύγουν. Επίσης υπάρχει θέμα και με το υπόλοιπο σχολείο κάποιοι τους αντιμετωπιζουν σαν εισβολείς σαν ξένους εε κάποιοι τους λυπούνται πάντως σαν ίσους μαθητές δεν τους αντιμετωπιζουν. Και συνήθως αυτά τα παιδιά είναι μόνα τους απομονωμένα δηλαδή αυτά και οι άλλοι.

Εγώ: ναι κατάλαβα. Οπότε φαντάζομαι η ένταξη το να γίνουν ένα σχολείο θα είναι πολύ δύσκολη.

Σ9: ναι είναι πολύ δύσκολη. Και πρακτικά αλλά και λόγω άγνοιας. Δηλαδή έγιναν κάποιες δράσεις αλλά προς το τέλος. Στη Β τάξη γυμνασιου του τυπικού σχολείο έγινε ένα παουερ ποιντ για τους Γιεζιντοι τι είναι γιατί είναι εδώ πως έχουν διωχθεί. Νομίζω αυτά έπρεπε εξ αρχής να τα παρουσιάσουν στους μαθητές του τοπικού σχολείου για να ξέρουν τι είναι αυτά τα παιδιά γιατί πραγματικά δεν ξέρουν και άρχισαν να λένε τι είναι αυτοί τι κάνουν αυτοί εδώ γιατί δεν πάνε αλλού.

Εγώ: πως γίνεται η επικοινωνία με τ@ς μαθητες/τριες σας ?

Σ9: η επικοινωνία γίνεται με τον τρόπο που μόλις ανέφερα. Δηλαδή αρχικά δεν υπήρχε καμία επικοινωνία. Μετά με μεταφραστή κινητού ο οποίος φυσικά δεν μεταφράζει σωστά ποτέ πάντα αναφέραμε στον συντονιστή ότι δεν μπορούμε να συνεννοηθούμε. Αν υπήρχε κάποιο παιδί που να γνωριζε λίγα αγγλικά λίγα γαλλικά ώστε να βρεθεί κοινό σημείο. Συνεννοουμασταν με ένα παιδί που γνωριζε αγγλικά και αυτός μετά μετέφραζε στα κουρμάτζι. Τα κουρματζι που μιλάνε οι Γιεζιντοι είναι μια διάλεκτος δεν υπήρχε στο Google translate.

Εγώ: χρησιμοποιούνται άλλες γλώσσες είτε γραπτά είτε προφορικά στην τάξη?

Σ9: αν μιλάμε άλλες γλώσσες? Ναι το παν είναι να επικοινωνησουμε με όποιον τρόπο αν επικοινωνησουμε και λίγο με καταλάβουν και τους καταλάβω μετά μπορούμε να προχωρήσουμε και στα ελληνικά.Αλλα πρέπει πρώτα να επικοινωνήσουμε, πως θα επικοινωνησουμε? Εγώ δεν ξέρω αραβικά, δεν ξέρω κουρμάτζι αυτοί δεν ξέρουν καθόλου ελληνικά και είναι δύσκολα τα

πράγματα. Μαθαίνουμε και εμείς στη πορεία λίγα δικά τους μαθαίνουν αυτοί λίγα δικά μας. Επίσης επειδή η χώρα είναι σταθμός δεν προχωρούμε σε πολλές λεπτομέρειες γραμματικές συντακτικές κλπ. Δηλαδή κυρίως λεξιλογιο και επικοινωνία.

Εγώ: τα παιδιά χρησιμοποιούν τις μητρικές τους είτε εντός είτε εκτός τάξης?

Σ9: ναι βέβαια! Μα τα περισσότερα δεν ξέρουν και άλλη. Εε κατά κόρον τη μητρική τους γλώσσα μεταξύ τους στο διάλειμμα. Ακόμα και σε εμάς τους ρωτάω με κοιτάνε δεν καταλαβαίνουν απαντά στη δική τους γλώσσα. Υπάρχει μεγάλο θέμα επικοινωνίας.

Εγώ: πως πιστεύετε ότι θα μπορούσε να ενισχυθεί η μητρική γλώσσα των παιδιών?

Σ9: να ενισχυθεί? Λοιπόν εε (παύση). Επειδή η γλώσσα τους είναι γλώσσα παράδοσης όπως μας έχουν πει δεν υπάρχουν γραπτά τα γραπτά έχουν καεί. Και είναι από στόμα σε στόμα όπως και τα έθιμα τους και είναι πολύ σημαντικό να την ακούν και να τη μιλάνε μεταξύ τους. Επίσης και να την επικοινωνούν δεν είναι κακό δηλαδή. Έτσι θα μπορούσε να ενισχυθεί. Επίσης κάποιες φορές επειδή αυτοί έχουν πολύ έντονο το στοιχείο του χορού τους αρέσει να χορεύουν. Μιρανι λέγεται ο χορός τους κάπως έτσι πολλές φορές έβρισκα τη μουσική τους και τα χορεύαμε. Με αυτό γινόταν αλλα παιδιά μας αισθάνονταν δικούς τους από εκεί ξεκινούσε η εμπιστοσύνη και η επικοινωνία. Αυτό πιστεύω δηλαδή να πάμε λίγο προς αυτούς και μετά να έρθουν και αυτοί προς εμάς. Και μετά σαν σχολείο κάποια σχολεία κάνουν κάποιες δράσεις. Στις γιορτές και να παρουσιάσουν κάτι και αυτοί έστω ένα χορό αυτό πιστεύω θα τους βοηθούσε να τους δυνάμωνε κάπως

Εγώ: αν σας έλεγαν να χρησιμοποιείτε περισσότερες από μία γλώσσες όταν διδάσκετε ελληνικά σε δίγλωσσα παιδιά πως θα σας φαινόταν και τι θα διαλέγατε?

Σ9: ούτως ή άλλως διδάσκονται και αγγλικά εεε τώρα από κει και πέρα αυτά τα παιδιά ξέρουν αραβικά ,κουρμάντζι, κάποια ξέρουν κουρδικά κάποια ξέρουν αγγλικά και γαλλικά νομίζω θα ήταν υπερβολή και κάτι άλλο στην Ελλάδα. Η παραμονή τους είναι πολύ μικρή στη χώρα μας. Νομίζω ότι θα μπερδεύονταν. Το γλωσσικό ρεπερτόριο που έχει ο καθένας το χρησιμοποιούμε. Βρίσκουμε κοινά σημεία πχ τους αρέσει το ποδόσφαιρο. Εγώ προσωπικά προσπαθώ να αξιοποιώ τα πάντα για να επικοινωνώ. Νομίζω πρέπει να αφουγκράζεσαι εεε δεν ξέρω αν το κάνω σωστά προσπαθώ όμως. Γιατί νομίζω ότι κάποιοι ενώ έχουν τη θέληση και είναι πάρα πολύ εργατικοί δεν μπορούν να αφουγκραστούν. Δηλαδή θυμάμαι μια περίπτωση μιας κοπέλας που τους έκανε τους αριθμούς και της λέω μετά ξέρεις αυτοί έχουν άλλους αριθμούς. Είχε ετοιμάσει ένα μεγάλο χαρτόνι κλπ και μου λέει α ναι ? Οι αριθμοί τους είναι οι αραβικοί και γράφονται από τα δεξιά προς τα αριστερά. Γιαυτό εγώ δίνω βάση στην επικοινωνία οποιουδήποτε είδους και μετά στην εκμάθηση των ελληνικών. Το να μπεις να κάνεις ένα ξερό μάθημα δεν θα βοηθήσει κάποιον.

Εγώ: τι θα λέγατε ότι είναι γενικότερα η ένταξη για εσάς αν τη βιώνετε στο σχολείο και πώς την οραματίζεστε εσείς προσωπικά?

Σ9: η ένταξη των παιδιών στο σχολείο ή στη χώρα ?

Εγώ: στο πλαισίου του σχολείου ας πούμε για αρχή.

Σ9: εεε λοιπόν καταρχάς είναι αναλόγως το σχολείο. Κάποια σχολεία αγκαλιάζουν διαφορετικά αυτά τα παιδιά, οι διευθυντές, τα παιδιά οι καθηγητές. Κάποια διοργανώνουν δράσεις με τα παιδιά θέλουν και συμπεριλαμβάνουν τα παιδιά στις γιορτές τους κάποια δεν το κάνουν. Γιαυτό καλό θα ήταν να σταματήσει η άγνοια και αυτή η ενημέρωση για το τι είναι αυτά τα παιδιά να γίνεται στην αρχή. Ώστε να υπάρξει συνειδητοποίηση γιατί είναι εδώ αυτά τα παιδιά και σε ποιο πλαίσιο είναι εδώ. Δεν μπορούν να τους κοροϊδεύουν για τα τρύπια ρούχα και τα τρύπια

παπούτσια. Εφόσον δεν ξέρουν ούτε οι καθηγητές ότι αυτά τα παιδιά ήρθαν εδώ μόνα τους χωρίς γονείς και χωρίς βαλίτσα.

Χρειάζεται μια γνώση και από τη πλευρά των καθηγητών και των διευθυντών. Γιατί οι μαθητές Εντάξει είναι μαθητές. Αλλά το σχολείο σαν σχολείο θα μπορούσε να ενημερωθεί περαιτέρω για τα παιδιά που φιλοξενεί.

Εγώ: επομένως οι διευθυντές δεν έχουν γνώση της κατάστασης?

Σ9: Εγώ είμαι σε δυο σχολεία φέτος δεν είναι όλοι οι διευθυντές έτσι κάποιοι ενδιαφέρονται. Μας λένε κοιτάξτε να περάσουν καλά αυτά τα παιδιά εδώ. Τους δίνουν παζλ γιατί κάποια δεν έχουν παίξει και ποτέ φέρτε τους μπάλες να παίξουν να ζωγραφίζουν. Είναι αναλόγως. Επίσης κάποιοι καθηγητές δεν ξέρουν καν αν αυτά τα παιδιά είναι ασυνόδευτα εε για ποιο λόγο είναι εδώ. Καλό θα ήταν μερικά απλά πράγματα να τα γνωρίζει το δυναμικό το σχολείου για να υπάρχει και ανάλογη συμπεριφορά. Και δεύτερο επίπεδο ενημέρωση των παιδιών για αυτά τα παιδιά. Είναι το άλφα και το ωμέγα η ενημέρωση γιατί αλλιώς τα παιδιά θα είναι απομονωμένα. Με τους ουρανούς είναι διαφορετικά από ότι με τους Γιεζιντοι το βιοτικό τους επίπεδο και γνωστικό ήταν θεωρώ πολύ καλύτερο από το δικό μας. Και μέσα στη τάξη ήξεραν πολλές ξένες γλώσσες και κανόνες συμπεριφοράς. Άλλο πράγμα εκείνα τα παιδιά. Εκείνα τα παιδιά μπορεί να ήταν και σνομπ (γέλιο) απέναντι στο ελληνικό σχολείο. Και όλοι αυτοί συνυπήρχαν. Δεν ξέρουν από δυτικό πολιτισμό οι Γιεζιντοι εμείς δεν ξέρουμε από αραβικό πολιτισμό και δεν υπήρχε σημείο. Να πεις θα πιαστώ από έναν τραγουδιστή έναν ηθοποιό. Τους έλεγα πχ Μαντονα δεν ήξερα. Στον Ουκρανό έλεγα πύργος του Άιφελ ήξεραν που είναι. Επίσης είχαμε να αντιμετωπίσουμε και ένα άλλο θέμα οι εκπαιδευτικοί τους ήταν κυρίως άντρες οπότε αναρωτηθήκαμε μήπως η απειθαρχία στη τάξη οφειλόταν σε αυτό επειδή εμείς ήμασταν γυναίκες. Επίσης όταν κάνανε φασαρία τους ρωτούσαμε γιατί το κάνετε αυτό στο Ιράν έτσι κάνατε και μου απάντησε ένας " it's an easy school " μετά από ψάξιμο είδαμε ότι εκεί υπήρχε και βία προς τα παιδιά όπως στην Ελλάδα παλαιότερα. Άρα επειδή εμείς δεν χειροδικούμε αυτά μπορούνε να κάνουν σκανταλιές και ζαβολιές.

Σ4, ΖΕΠ Βόλος (Αργαλαστή)- Δημοτικό σχολείο

Εργάζεται ως εκπαιδευτικός από το 2016, πρώτη χρονιά ΖΕΠ "έχεις τη δυνατότητα να κάνεις ό,τι θες, θα διάλεγα ΖΕΠ ξανά και ξανά ". Είναι καθαρά επικοινωνιακό, μετανάστες οικονομικοί Αλβανία Κεντρική Ευρώπη (Γερμανία, Βέλγιο) αγγλικά.

Εγώ: Πώς θα όριζες ένα τμήμα ΖΕΠ και πώς ανέλαβες να διδάξεις σε αυτό ;

Σ4: Θα ξεκινήσω να σου πω για το πώς ανέλαβα, Τοποθετήθηκα με τις φετινές προσλήψεις εκπαιδευτικών Μέσω του ΕΣΠΑ προσλήφθηκα εγώ Σε τμήμα ΖΕΠ, εμείς δεν επιλέγουμε τα τμήματα ΖΕΠ. Δηλαδή οι πε70 οι δάσκαλοι Δεν επιλέγουν τα ΖΕΠ δεν επιλέγουν τα ΖΕΠ είναι ανάλογα τι θα σου τύχει . Είτε θα σου τύχει πρόσληψη τακτικού Όπου θα κληθείς να καλύψεις ένα λειτουργικό κενό Δηλαδή οποιαδήποτε τάξη σου ανατεθεί είτε θα καλύψεις ...αυτά λέγονται νομίζωω πρόγραμμα ...των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων ενίσχυσης μέσω ΕΣΠΑ και φέτος έγινε η πρόσληψή μου έτσι. Για μένα τώρα να σου πω το ΖΕΠ δεν είναι μόνοο μια προσέγγιση διαφορετική, λίγο πιο σωστή για ταα... τους μαθητές με δίγλωσσο υπόβαθρο, είναι για μένα αυτό που δηλώνει Ζώνη Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας. Θεωρώ ότι πρέπει να φοιτούν όσοι μαθητές δεν έχουν τη δυνατότητα να βρίσκονται για παράδειγμα σε τμήμα ένταξης. Αν στο σχολείο δε λειτουργεί τμήμα ένταξης, ακριβώς το τμήμα ΖΕΠ μπορεί και οφείλει να αναλάβει. Έχεις λίγο την ελευθερία και ευελιξία του ωρολογίου προγράμματος και μπορείς να να πεις Ότι ξέρεις τα συγκεντρωθώ Και θα βοηθήσω και ένα μαθητή που έχει δεπυ Άμα δεν υπάρχει τμήμα ένταξης Τώρα αν λειτουργεί τμήμα ένταξης στο σχολείο Θεωρώ ότι είναι εκείνος ο Σωτήρας ο δάσκαλος Που θα βοηθήσει το παιδί Θα το κατευθύνει Να κατανοήσει τη γλώσσα την οποία είναι αναγκασμένο να μιλήσει

μέχρι οι συνθήκες να το φέρουν αλλιώς.

Εγώ: Ποιός θεωρείς ότι Είναι ο ρόλος μιας εκπαιδευτικού που εργάζεται σε ένα τμήμα ζεπ ;

Σ4: Ο ρόλος είναι τώρα να προσεγγίσει κάθε παιδί σύμφωνα με τις ανάγκες , να ενισχύσει αρχικά Την ταυτότητά του Το ότι είμαστε σε ελληνικό τμήμα ΖΕΠ δεν σημαίνει ότι πρέπει να ξεχάσουμε και από πού είμαστε να ενισχυθεί δηλαδή και η ομιλία της μητρικής γλώσσας να μην αποτρέψουμε το παιδί όταν πάει στο σπίτι του να μιλάει τη μητρική γλώσσα γιατί είσαι… είναι νομίζω… Εσύ θα το ξέρεις και καλύτερα Ότι οι άνθρωποι που μιλούν πολλές γλώσσες, οι πολύγλωσσοι , Έχουν κι άλλες δυνατότητες. Να προσεγγίσει κάθε παιδί και να το βοηθήσει να μπορεί να ενσωματωθεί. Εμείς , το τονίζω στην Αργαλαστή γιατί δεν είναι σχολείο του Βόλου, η Αργαλαστή έχει πολλά παιδιά που έρχονται πρώτη φορά στην Ελλάδα, δεν μιλάνε καθόλου ελληνικά. Ένας δάσκαλος, ένας τέτοιος εκπαιδευτικός που υπηρετεί στα ΖΕΠ, πρέπει να βοηθήσει το παιδί να μπορεί να επιβιώσει από το να πάει στο σούπερ μάρκετ, να πάει στη παιδική χαρά, να παίξει στην αυλή του σχολείου. Σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να επενδύει αποκλειστικά στο να μάθει ορθή γραμματική και συντακτικό. Πρέπει να βοηθήσει το παιδί να επιτελεί σωστά τις επικοινωνιακές του ανάγκες, να μπορεί να ικανοποιεί τις επικοινωνιακές του ανάγκες. Αυτά. Δεν είναι μόνο το να γίνει ένας καλός μαθητής στη γλώσσα, τη γραμματική και το συντακτικό.

Εγώ: Ναι...είναι πολλές οι πτυχές που έχετε να προσεγγίσετε ως εκπαιδευτικοί.

Εγώ : Ποιες πιστεύεις ότι είναι οι προκλήσεις στη διδασκαλία τόσο από τη μεριά των εκπαιδευτικών όσο και από την μεριά των παιδιών ;

Σ4: Ωχ...(αναστεναγμός) Λοιπόν... Όταν αναλαμβάνεις μαθητή που δεν έχει ξαναέρθει στην Ελλάδα και δεν έχει έρθει σε έκθεση με τη γλώσσα, από τον παιδικό, το νηπιαγωγείο, και γενικότερα τη γειτονιά είναι πάρα πολύ δύσκολο. Και αν στο σπίτι δεν μιλάει κανείς τη γλώσσα την οποία το παιδί καλείται να μάθει στο σχολικό περιβάλλον εκεί είναι κλάφτα Χαράλαμπε, είναι πάρα πολύ δύσκολο γιατί παλεύεις μόνος σου. Αν το παιδί Επίσης δεν θέλει γιατί έχουν και ισχυρή την ταυτότητά τους και αυτό δεν είναι απαραίτητα κακό Μπορεί να έχουν άρνηση στο να μάθουν, εεε...αα αυτό έχει να κάνει με το τι έκθεση έχει στη γλώσσα το παιδί, αν έχει μηδενικό βαθμό κατοχής είναι δύσκολο, αν γνωρίζει το παιδί οκει χτίζεις απο κει. Εε πολύ μεγάλο πρόβλημα είναι η αντιμετώπιση από τις υπόλοιπες συναδέλφους και την υπόλοιπη ομάδα και τους γονείς του σχολείου γιατί θεωρούν οτι εντάξει δεν κάνεις κάτι, δεν είσαι δάσκαλος, ενώ δάσκαλοι είμαστε , δεν κάνουμε κάτι διαφορετικό. Εε και είναι πάρα πολύ δύσκολο όταν εσύ προσπαθείς να παλέψεις για τον μαθητή που έχεις στο ΖΕΠ με τον υπεύθυνο εκπαιδευτικό της τάξης που παρακολουθεί το παιδί και προσπαθείς να αποδείξεις οτι δεν είσαι ελέφαντας και το παιδί ΠΡΕΠΕΙ να έρχεται στη τάξη μου. Δηλαδή έχουμε και τέτοια ζητήματα, και όλοι οι εκπαιδευτικοί στα ΖΕΠ τα αντιμετωπίζουν αυτά θεωρώ. Το ότι έχεις ελεύθερο το πρόγραμμά σου Από άποψη εγχειριδίων είναι και δεν είναι καλό Δηλαδή φέτος μέχρι να φτάσει γενάρης ήμουν κάπως χαρούμενη στο ότι πρέπει να κάνω κάθε μέρα Δηλαδή το ότι δεν έχεις ένα μπούσουλα ένα καλό εγχειρίδιο να δουλεύεις Δεν είναι τόσο καλό Σε γενικές γραμμές αυτά.

Εγώ: Με ποιον τρόπο ανταποκρίνεσαι εσύ σε αυτές τις προκλήσεις;

Σ4: Εεχ...(γέλιο) με πολύ υπομονή από πλευράς συναδέλφων και πολύ προσπάθεια

να τους εξηγήσω γιατί είναι σημαντικός ο εκπαιδευτικός σε ένα τμήμα ΖΕΠ του σχολείου. Με πολύ κουβέντα στους γονείς, γιατί τα παιδιά τους πρέπει να μάθουν και να μάθουν να μιλάνε σωστά ελληνικα. Όχι απαραίτητα να είναι οι άριστοι του σχολείου, αλλά να έχουν τη δυνατότητα να γίνουν και γιατί πρέπει να ενισχυθεί όλο αυτό το πράγμα, να ενισχύσεις δηλαδή την αγάπη του παιδιού για το σχολείο, γιατί το παιδί στο πλαίσιο του σχολείου θα μιλάει αυτή τη γλώσσα. Και στο κομμάτι της έλλειψης εγχειριδίων με πάρα πολύ ευρηματικότητα, ψάξιμο και μελέτη. Γιατί δεν μπορείς να πας έτσι απροετοίμαστος πιστεύω, απο την εμπειρία τη φετινή τουλάχιστον, αν ήμουν σε ένα άλλο σχολείο στο κέντρο του Βόλου που τα πράγματα είναι πολύ πιο εύκολα μπορεί να σου έλεγα κάτι άλλο που τα πράγματα είναι πιο χαλαρά. Τώρα στην Αργαλαστή , 63-64 μαθητές είναι Αλβανάκια.

Εγω : Αα! Είναι πολλά παιδιά.

Σ4: Ναι! Είναι το μισό σχολείο. Οπότε είναι αρκετά παιδιά, είχα δουλειά.

Εγώ: Μμ...Αρκετά για ΖΕΠ

Σ4: Εντάξει αρκετά έχουν αποφοιτήσει, δεν παρακολουθούν όλα το ΖΕΠ. Κάποια έρχονται και φεύγουν και αυτό είναι μια άλλη δυσκολία. Τα παιδιά που είναι από Αλβανία αν δεν έχουν γεννηθεί στην Ελλάδα να έχουν τα χαρτιά, έρχονται και φεύγουν. Είχα δύο μαθητές τέτοιους. Δηλαδή κάνουν πρόσκληση εργασίας στη μητέρα , δεν μπορούν τα παιδιά να βρίσκονται στην Ελλάδα και η μαμά στην Αλβανία. Κάνουν πρόσκληση εργασίας 2-3 μηνών και μετά το παιδί πρέπει να γυρίσει στην Αλβανία. Είχα ένα παιδί που έλειπε από το σχολείο πεντέμισι μήνες , δευτέρα δημοτικού.

Εγώ : Ωω...κατάλαβα. Είναι αντίστοιχο με τη σχολική διαρροή κάπως. Και το παιδί μετά δεν μπορεί να μπει στη σχολική κουλτούρα, να συνηθίσει.

Σ4: Πόσες φορές θα κάνει επαναφοίτηση ένας μαθητής μετά ; Και αν χρειαστεί να ξαναφύγει επειδή η μαμά δεν έχει χαρτιά ;

Εγώ : Ναι είναι δύσκολο. Επομένως η επικοινωνία με τους/τις μαθητές/τριες πώς γίνεται, που είναι και τόσες διαφορετικές κουλτούρες και γλώσσες ;

Σ4: Κοίτα έχουμε χρησιμοποιήσει πολύ google translate και πολλή μη λεκτική επικοινωνία, πάρα πολλά αγγλικά, δηλαδή πολλά παιδιά χρησιμοποιούν το YouTube πολύ για να μάθουν και το βλέπω και απο τα δικά μου παιδιά. Μπορεί το παιδί στο σχολείο να μιλάει τη μια γλώσσα, και στο σπίτι μια άλλη και έτσι μια απο τις δύο θα πάει πίσω.

Εγώ: Ναι καταλαβαίνω και αν το παιδί δεν γνωρίζει και καλά αγγλικά θα είναι ακόμα πιο δύσκολη η επικοινωνία. Εε χρησιμοποιούνται άλλες γλώσσες στην τάξη εκτός από τα ελληνικά είτε γραπτώς είτε προφορικά ;

Σ4: Τα αγγλικά. Ειδικά με μια μαθήτρια συγκεκριμένη η οποία δεν θέλει να μάθει ελληνικά και μιλάει μόνο αγγλικά.

Εγω: Πρέπει να είναι και από τις λίγες περιπτώσεις αυτή.

Σ4: Ναι είναι και είχε μεγάλη άρνηση να μάθει ελληνικά, παρόλο που είχε φίλους και μιλούσαν δεν ήθελε να είναι εδώ, διαφωνούσε με την απόφαση των γονιών της. Τώρα άρχισε να στρώνει που κατάλαβε ότι θα πάει σε άλλη βαθμίδα και τα πράγματα εκεί θα είναι πιο δύσκολα, τα παιδιά είναι σκληρά και μπορεί να θυματοποιηθεί.

Εγω : Ποιές είναι οι μητρικές των παιδιών;

Σ4: οι μητρικές των παιδιών είναι τα αλβανικά και τα γερμανικά.

Εγω : τις χρησιμοποιούν τα παιδιά είτε εντός είτε εκτός τάξης ;

Σ4: Ναι πολύ. Τα αλβανάκια τα περισσότερα μιλάνε αλβανικά. Και το γερμανάκι μιλάνε στο σπίτι μόνο γερμανικά μας το έχουν ξεκαθαρίσει.

Εγω: Εε...πώς πιστεύεις ότι θα μπορούσε να ενισχυθεί η μητρική των παιδιών ;

Σ4: Να ενισχυθεί ε ; Εννοείς να ενισχύσεις λίγο και την αυτοπεποίθηση ; Γιατί πολλές φορές έχω ακούσει ότι είμαι στην Ελλάδα, αλλά δεν είμαι έλληνας. Και τους εξηγώ οτι ναι δεν είσαι έλληνας, είσαι κάτι άλλο και θα έπρεπε να χαίρεσαι για αυτό που είσαι. Θεωρώ ότι πρέπει να ενισχύεται και η ταυτότητα και η μητρική γλώσσα των παιδιών. Και πιστεύω το ότι μιλάνε στο σπίτι την μητρική αυτό το ενισχύει. Εγώ θα μπορούσα να τους εξηγώ κάτι στη μητρική τους αν είχα αυτή τη δυνατότητα, ωστόσο η αλήθεια είναι ότι χρησιμοποιούσα μόνο τα αγγλικά και ελάχιστες φορές το google translate. Θα μπορούσα ίσως καμια τέτοια προσέγγιση. Στην αρχή ξεκίνησα με πολύ ενθουσιασμό θα σας μαθαίνω θα μου μαθαίνετε , αλλά φάνηκα τελείως ανεπίδεκτη μαθήσεως.

Εγω : Αν σου έλεγαν ότι είναι σημαντικό να χρησιμοποιείς περισσότερες απο μια γλώσσες οταν διδάσκεις ελληνικά σε δίγλωσσα άτομα, πώς θα σου φαινόταν και ποια γλώσσα θα διάλεγες ;

Σ4: ……

Σ5, Βόλος, ΖΕΠ

εγω : Πώς θα ορίζατε ένα τμήμα ΖΕΠ και πώς αναλάβατε να διδάξετε σε αυτό;

Σ5: Λοιπόν μμ…Πώς ανέλαβα. Καταρχάς η τάξη του Ζεπ είναι πολύ ενδιαφέρουσα και προκλητική Την ανέλαβα γιατί φέτος με πήραν ως αναπληρώτρια Το Νοέμβριο και είχα τη χαρά να είμαι ως αναπληρώτρια εδώ στις Σέρρες Που είναι πάρα πολύ κοντά στο σπίτι μου αυτό ήταν πάρα πολύ χαρούμενο Και χαίρομαι που ήταν και σε ζεπ γιατί ήταν και είναι μία πολύ ωραία εμπειρία Ενδιαφέρουσα μου αρέσει πάρα πολύ που δουλεύω με Μεταναστευτικό και προσφυγικό πληθυσμό , βέβαια έχει και πάρα πολύ στεναχώρια γιατί τα παιδάκια μας φεύγουνε και αυτό είναι πολύ… χαιρόμαστε γιατί θέλουν να κάνουν τη ζωή τους και να στρώσουν τη ζωή τους Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι δεν δενόμαστε και δεν μας λείπουν.

εγω :ποιος είναι ο ρόλος του εκπαιδευτικού σε ένα τμήμα ΖΕΠ

Σ5:Ο ρόλος είναι πολύ τυπικός και πολυεπίπεδος γιατί Γιατί ο σκοπός Δεν είναι μόνο τα παιδιά να μάθουν τη γλώσσα κατά βάση κυρίως θα έλεγα είναι να νιώσουν όμορφα να νιώσουν οικεία τα περισσότερα είναι παιδιά που έχουν έρθει από μία ξένη χώρα μόνο τους με κάποιο μεγάλο αδερφό με κάποιο θείο χωρίς γονείς είναι φιλάκια σε πολύ δύσκολη ηλικία δηλαδή για τις καταστάσεις που βιώνουν έχουν πληρώσει άσχημες καταστάσεις στο παρελθόν από όσο ξέρω και και αυτό που πρέπει να κάνω εγώ και αυτό που νιώθω να κάνω και αυτό που προσπαθώ να κάνω είναι να τα κάνουμε να νιώσουν Οικία αποδεκτά και χαρούμενα. Αυτό είναι το πρώτο μου μέλημα και το δεύτερο μέλημά μου φυσικά είναι να ασχοληθούμε με γλώσσα να μάθουμε σιγά σιγά την ελληνική γλώσσα Αλλά από κει και πέρα να του δώσω και στοιχεία Αγγλικής γλώσσας δεν έχω κανένα τέτοιο πρόβλημα υπάρχει βέβαια στο πρόγραμμά τους αλλά μεταλλικά για τα αγγλικά γιατί αλλά ταυτόχρονα εμείς έχουμε κάνει μαζί με τα ελληνικά και αγγλικά γιατί είναι και γλώσσα μεταφοράς μας για να μπορούμε να συνεννοούμαστε πολλά από αυτά δεν μιλάνε καν άλλη γλώσσα Οπότε χρειάζονται κάποιες μεταβάσεις μέσω των αγγλικών και από κει και πέρα οποιαδήποτε είναι το ερέθισμα πάρουν δηλαδή θέατρο είναι εκπαιδευτική μία εκδήλωση είναι σημαντική για αυτά και προσπαθώ να συμμετέχουμε σε όλα

εγώ : Ποιες είναι οι προκλήσεις ενός τμήματος ΖΕΠ ;

Σ5: εμμμ…Είναι αυτό που είπα και ελαφρώς πριν το έχω απαντήσει εν μέρει είναι ότι τα περισσότερα από αυτά τα παιδιά δεν μιλούν τα περισσότερα από αυτά τα παιδιά είναι κουρουδακια άρα τα περισσότερα μιλούν κουρδικά και κάποια αραβικά δεν γνωρίζουν Αγγλικά ή γνωρίζουν ελάχιστα Αγγλικά και από κει και πέρα προσπαθούμε να κάνουμε μία μετάφραση μέσω της Αγγλικής μέσω Google translate στα ελληνικά Οπότε αυτό είναι μία διαδικασία δύσκολη Γιατί όταν δεν έχεις κάποιον διερμηνέα χρειάζεται πολυσύνθετη διαδικασία για να περάσουμε από το ένα κομμάτι το άλλο Επίσης το άλλο ζήτημα είναι ότι κάποιο από αυτά τα παιδιά είναι πολλά χρόνια μακριά από τα σχολεία λόγω της προσφυγικής τους ή της μεταναστευτικής τους ιδιότητας ας πούμε Παράδειγμα ήταν ένα παιδάκι που είχε οκτώ χρόνια να πάει στο σχολείο Άρα των πραγμάτων δυσκολεύονται και μέσα στη διαδικασία του σχολείου Δηλαδή δεν γνώριζε πώς να γράφει πώς να πιάνει το μολύβι Μιλάμε για παιδιά που έχουν βιώσει πολλές δυσκολίες είναι και δεδομένο και το κομμάτι του σχολίου Δεν είναι και δεδομένου ας πούμε είχα είχα ένα μαθητή τον Ισμαήλ ο οποίος θεωρώ ότι ήταν στα πρόβατα φαίνεται ότι θέλω αναλφάβητος αν δεν ήταν οργανικά να φαγητό σίγουρα ήταν λειτουργικά αναλφάβητος στη γλώσσα.Κύριο μέλημά είναι τα παιδιά να νιώσουν οικειότητα να μου δώσουν οικειότητα και αποδοχή μετά όλα τα άλλα είναι πολύ πιο απλά γιατί θέλουν υπάρχει το έναυσμα και να έρθουν και να συμμετέχουν Άρα από κει και πέρα η καλή θέληση μετράει από κει Αυτό είναι το πιο βασικό να τα κερδίσεις.

Εγώ: Με ποιον τρόπο ανταποκρίνεστε σε αυτές τις προκλήσεις ;

Σ5: Χρησιμοποιώ πολύ το βίντεο χρησιμοποιώ βιντεάκια από το σολινταριτι ναού υπάρχουν και κάποια άλλα βιντεάκια για δήλωση πληθυσμών τα οποία έχουν από κάτω μετάφραση στα αραβικά πολύ ωραίες δουλειές οι οποίες πραγματικά βοηθάνε ειδικά στο Α1 εξαιρετικές και πολύ εικόνα πολύ φυλλάδιο με εικόνα Γιατί υπάρχει το εγχειρίδιο το σχολικό αλλά αλλά το άλλο το εγχειρίδιο το σχολικό είναι μέχρι το επίπεδο Α1 ενώ το άλλο αφορά όλους τους μαθητές δηλαδή είναι πιο πολύ για δημοτικό η άσκηση μέσα είναι πιο πολύ για δημοτικό ας πούμε όποτε

βασιζόμαστε μένει σε κάποια πράγματα αλλά από κει και πέρα δουλεύουμε και με δικό μας υλικό Και Χρησιμοποιώ την κάρτες αυτές τις κάρτες που είναι για παιδιά με μαθησιακές δυσκολίες βοηθούν πάρα πολύ γιατί έχουν εικόνες και χρησιμοποιώ ήχου εικόνα διαδραστικών και πολλή γλώσσα του σώματος ΠΟΛΛΗ γλώσσα του σώματος (γέλιο)

Εγώ: Με ποιον τρόπο γίνεται η επικοινωνία με τους/τις μαθητές/τριες σας ;

Σ5: Με ποιον τρόπο γίνεται ; Εμμμ… Νομίζω ότι για να μπορέσεις να επικοινωνήσεις με έναν άνθρωπο που δεν μιλάς Την ίδια γλώσσα υπάρχουν πάρα πολλοί τρόποι εντελώς Άχρηστη Και δεν είναι απαραίτητο να μιλάς Την ίδια γλώσσα πολλές φορές μιλάς Την ίδια γλώσσα με ορισμένους ανθρώπους και δεν καταλαβαίνετε Δηλαδή δηλαδή είναι καλή διάθεση είναι η στάση είναι η οπτική επαφή είναι ίδια θέση λειτουργίας και πολλές φορές Εμ… Ακόμη και να λες Ένα πράγμα θέλω να πω στην ίδια γλώσσα ορισμένα πράγματα μπορείς να συνεννοηθείς τουλάχιστον για τα δασικά ξαναλέω γλώσσα του σώματος πολύ Google translate σε περίπτωση που δεν γίνεται κάτι άλλο Γιατί γενικά δεν το θέλω πολύ δεν είναι και πάντα πολύ καλή μετάφραση ούτως ή άλλως Και δεν έχω εποπτεία της αραβικής γλώσσας Ποτέ δεν ξέρω και να μεταφράζω Είναι και αυτό ένα ζήτημα εεε Πολύ διαδραστικό πίνακα βιντεάκια Ότι μπορώ να έχω σε οπτικοακουστικό υλικό

Εγώ : Ποιες είναι οι μητρικές τους, τις χρησιμοποιούν τα παιδιά μέσα στην τάξη ;

Σ5: Αγγλικά και τα παιδιά μας λένε τα δικά τους τα..τα..αραβικά ας πούμε Δηλαδή κάποια παιδιά Τα οποία είναι τα παιδιά οδηγοί Δηλαδή έτσι τα ονομάζω εγώ με την έννοια ότι μιλάνε καλύτερα αγγλικά Δηλαδή μπορείς κάποια πράγματα να τα πεις και να συνεννοηθείς Οπότε εκεί καταλαβαίνουν τι τους λες κάνουν τη μετάφραση Και τα σηκώνει ψηλά και γράφουν και στα αραβικά τη μετάφραση Για να μπορούμε οριστικά από τη μία γλώσσα να μεταβαίνουν στην άλλη. Τα παιδιά είναι οι πρωταγωνιστές της τάξης Και αυτό είναι και το ζήτημα Γιατί αν είναι πρωταγωνιστές εντάξεις έχουν και ένα ερέθισμα να έρχονται Διότι τώρα κακά τα ψέματα Τα περισσότερα από αυτά τα παιδιά δεν θα μείνουν εδώ Θέλουν να φύγουν Εδώ η περίπτωση είναι ως Camp Transit Μεταβατική περίοδο και μεταβατικό χώρο Δεν σε ενδιαφέρει τόσο πολύ να

μάθουν τα ελληνικά Τους ενδιαφέρουν κάποια βασικά πράγματα εεε..Όπως πώς θα πάνε στο σούπερ μάρκετ Όπως το πώς θα πάνε να ζητήσουν ένα εισιτήριο εμμΠολλά χρησιμοποιούν και τα αγγλικά μέσω Google Translate Για αυτό υπάρχουν τα κινητά πια Και από κει και πέρα εε..Ίσως κάποια λόγια φλερτ ενδεχομένως Παίξαμε πολύ με τις γιορτές με τα φαγητά Είχε ενδιαφέρον Αυτό πολύ.

Εγώ: Μπορείτε να μου περιγράψετε σύντομα το προφίλ των παιδιών ;

Σ5: Ναι λοιπόν είναι έφηβοι είναι παιδιά 15 Μέχρι 18 χρονών εμμ Δηλαδή ηλικιακό επίπεδο Αγόρια και κορίτσια Είναι οολοι Η δική μου Κούρδοι Γιαζίντιοι Οι περισσότεροι είναι από το βόρειο Ιράκ Κούρδοι της Φυλής των γιαζιντι Μιλούν μία διάλεκτο κουρδική Τα κουρμά τζι Γιατί υπάρχουν και τα ουρντού ας πούμε Υπάρχουν πολλές διάλεκτοι κουρδικές εεε Τα περισσότερα παιδιά Είναι από το Σιγκάλ Δηλαδή μία περιοχή στο βόρειο Ιράκ

Εγώ: Τα παιδιά χρησιμοποιούν τις μητρικές εντός ή εκτός τάξης ;

Σ5: Πάρα πολύ Μα πάνω στις μητρικές τους βασιζόμαστε για να δουλέψουμε Δεν γίνεται διαφορετικά Έχουμε τη μητρική κάνουμε τη μετάβαση στα αγγλικά και από τα αγγλικά στα ελληνικά Αυτή είναι η κίνηση Αυτή είναι η κίνηση ΚΑΙ με βάση τη θεωρία Δηλαδή τα Αγγλικά είναι γλώσσα μετάβασης Δηλαδή εγώ ΔΕΝ ξέρω κουρδικά, Ούτε αραβικά εεΚαι αυτά δεν ξέρουν κάποια άλλη γλώσσα Είναι και κάποια που έχουν κάποιες βασικές γνώσεις αγγλικής Είτε με τη βοήθεια του Google Translate Για τη μεταφορά από από τα ελληνικά στα κουρδικά ή στα αραβικά είναι ατυχής Δεν γίνεται δεν υπάρχει μετάφραση τις περισσότερες φορές δεν βγάζεις άκρη.

Εγώ: Πώς πιστεύετε ότι θα μπορούσε να ενισχυθεί η μητρική τους γλώσσα ;

Σ5: η μητρική τους γλώσσα ; Να ενισχυθεί η μητρική τους γλώσσα όντας εδώ στην Ελλάδα ας πούμε Θα μπορούσε κάλλιστα να υπάρχει κάποιος διερμηνέας Που να είναι εκπαιδευτικός από τη δική τους πλευρά Και συνεργατικά να κάνουμε το μάθημα με τέτοιο τρόπο ώστε να συνυπάρξει ημετάβαση και η αντιστοιχία και στις δύο γλώσσες Νομίζω Αυτό θα ήταν το καλύτερο δυνατό Και για μένα Θα λειτουργούσε πιο εύκολα Εντάξει βέβαια θα χάναμε πολλά

και από τα πολύ αστεία πράγματα που έχουν γίνει μέσα στην τάξη Έχουμε διασκέδαση και εγώ και τα παιδιά Και αυτό ήταν και αφορμή για να συν αναπτυχθεί μία πολύ ωραία σχέση Γιατί άμα δεν κάνεις έτσι και κάποιες κινήσεις Αστείες δεν θα γίνεις και κατανοητός Οπότε δημιουργείται η απόσταση που δεν θες Όπως και να χει αλλά και για αυτά θα ήταν πολύ πιο γρήγορα και εύκολα τα πράγματα. Με βάση την κοινή υποκείμενη γλωσσική ικανότητα Δηλαδή την θεωρία για τη διγλωσσία Αυτό είναι ένα κομμάτι που λειτουργεί δηλαδή Μεταβατική διγλωσσία Από τη μία γλώσσα στην άλλη Και ταυτόχρονα χωρίς η μία να ακυρώνει την άλλη Το ζητούμενο δεν είναι τα παιδιά να χάσουν την ταυτότητά τους Αλλά να ενισχύσουν την ταυτότητά τους

Σ5: Θεωρώ ότι είναι απαραίτητο δεν είναι υποχρεωτικό για μένα το βρίσκω πολύ σημαντικό. Σε ένα πολύγλωσσο τμήμα δεν μπορεί να μιλάς για μία γλώσσα θεωρείται παλαιό και έχει ξεπεραστεί χρόνια τώρα, δεν πάμε για να ακυρώσουμε τη γλώσσα των αλλοεθνών πάμε να τους δώσουμε μία μετάβαση στη νέα γλώσσα, στη δική μας γλώσσα. Μόνο έτσι θα μπορέσει να γίνει αυτό με ευτυχισμένο τρόπο. Υπάρχει απόλυτο δίκιο σε αυτό και το θεωρώ απαιτούμενο δεδομένο. Η αγγλική γλώσσα είναι πολύ πιο περιορισμένη σε σχέση με τα ελληνικά εντάξει βασικά πράγματα όσο προχωράμε σε επίπεδα γλωσσομάθειας έχουν τα παιδιά μου μέσα στην τάξη και να τα πω τώρα αλλά κάτι θα ήταν. Επομένως έχω τώρα εδώ και μία εβδομάδα μετά το Πάσχα που έχει πολύ ενδιαφέρον στην τάξη με τους μαθητές . Είχε πάρα πολύ πλάκα, οι γλώσσες είναι απαραίτητες γιατί γλωσσομάθεια.

Εγώ: Τι θα ορίζατε ως ένταξη, όπως τη βιώνετε στο σχολείο και όπως την οραματίζεστε εσείς προσωπικά ;

Σ5:τι είναι ένταξη ; είναι συνεργασία,είναι αγκάλιασμα, είναι πλουραλισμός , είναι πλούτος. Εγώ είμαι Λαρισαία, μένω στις Σέρρες τα τελευταία χρόνια και έχω πάρα πολύ καλές επαφές με την Αθηνά, είμαι εσωτερική μετανάστριαμ όλοι είμαστε μετανάστες. ακόμη και στην Ελληνική γλώσσα υπάρχουν λέξεις που εγω δεν τις καταλαβαίνω ή λένε πολλές λέξεις που χρησιμοποιούνται στην περιοχή ας πούμε που είναι τούρκικες τουρκικής καταγωγής εγώ δεν τις ξέρω τις έμαθα εδώ πολλές λέξεις χρησιμοποιώ εγώ στη Λάρισα δεν τις ξέρουνε εδώ οι ντόπιοι γηγενείς πληθυσμοί αλλά και εγώ είμαι μία εσωτερική μετανάστρια.Σου δίνει τη δυνατότητα δημιουργίας δεσμών ανάμεσα σε ανθρώπους που είναι ούτως ή άλλως όλοι διαφορετικοί.Την προηγούμενη παρασκευή κάναμε μια πολύ ωραία εκδήλωση για τα ανθρώπινα δικαιώματα με σημαντικά κέρδη χρήματα από παιδιά της πρώτης λυκείου της Γ Λυκείου μέσα και ημέρα για τα

δικαιώματα είναι πάρα πολύ ωραία η Ξένια πάρα πολύ ωραία δράση που έδειξε ότι μπορεί να γίνει και είναι και αυτό που θέλουμε όλοι

Σ6, ΖΕΠ, Σέρρες

(1η χρονιά ως αναπληρωτής, 20 χρόνια εκπαιδευτικός, πρόσφυγες Κούρδοι, ένας Ουκρανός, Αγγλικά & σεμινάρια διαπολιτισμικότητας)

-Εγώ : Πώς θα ορίζεται εσείς ένα τμήμα ΖΕΠ & και πως αναλάβατε να διδάξετε σε αυτό;

Σ6:Ωραία… Πώς ανέλαβα, βασικά μου το ανέθεσαν δεν ήταν επιλογή. Από κει και πέρα όμως εμένα μου άρεσε πολύ. Γιατί τελικά με τέτοια συστήματα προσφύγων και μεταναστών έχω μία ευαισθησία και μία αντιρατσιστική ιδεολογία και δράση αν θέλεις οπότε αυτό ήταν πολύ θετικό με χαροποίησε που θα δούλευα σε τέτοιο τμήμα, ήμουν από την αρχή απόλυτα θετικός.

Τώρα όσο αφορά την τάξη τους μαθητές σίγουρα ειναι μία πρόκληση το να διδάσκεις εννοώ σε μαθητές που έχουνε πολλές ιδιαιτερότητες και όταν λέω ιδιαιτερότητες εννοώ ότι δεν ξέρουν ότι η γλώσσα σου εννοώ τα ελληνικά δεν ξέρουνε τα περισσότερα παιδιά Αγγλικά υπάρχει ζήτημα επικοινωνίας είναι παιδιά που σίγουρα δεν έχουν έρθει για να κάνουν εκδρομή δηλαδή κυνηγήθηκαν εδώ πολλά παιδιά από αυτά μπορεί να μην είναι με τους γονείς τους με τα αδέρφια τους μπορεί να έχασαν κάποιον άνθρωπο εκεί πού από όπου προήλθαν είναι παιδιά που δεν έχουν πάει ποτέ στο σχολείο ή έχουνε πάει πολύ λίγο οπότε όλες αυτές οι ιδιαιτερότητες είναι μία πρόκληση.

Εγώ: ποιος θεωρείται ότι είναι ο ρόλος ενός εκπαιδευτικού που εργάζεται σε ένα τμήμα ζεπ;

Σ6: Μάλιστα. Ο ρόλος ποιος είναι. Δεν μπορώ να απαντήσω έτσι μονολεκτικά, είναι οι ρόλοι. Για μένα το πρώτο και κυρίαρχο ειδικά τουλάχιστον για την τάξη στην οποία διδάσκω και με το συγκεκριμένο κουτί για μαθητές που έχουν περάσει μία τραυματική κατάσταση, το κυριότερο είναι να αισθανθούν ότι υπάρχουν άνθρωποι που τους αγκαλιάζουν και εν πάση περιπτώσει προσπαθούμε όσο μπορούμε να τους δώσουμε μία δεύτερη ευκαιρία, για μένα αυτό είναι το πιο σημαντικό. Από κει και πέρα σίγουρα η εκμάθηση της γλώσσας της Ελληνικής, για έναν πρόσφυγα μία γλώσσα είναι ένα σημαντικό εργαλείο για να μπορέσει να προσαρμοστεί σε μία κοινωνία. Να μπορέσει να είναι λειτουργικός. Βέβαια αυτό σαν ιδιαιτερότητα δεν ισχύει πολύ

για τα δικά μας παιδιά γιατί είναι όλοι Γιαζηντη είναι μία συγκεκριμένη ομάδα ας πούμε κούρδων προσφύγων που προστατεύεται πάρα πολύ δυνατά από το διεθνές θεσμικό καθεστώς και σίγουρα όλοι θα φύγουνε σε άλλες χώρες εδώ στις στέγες παραμένουν για λίγους μήνες. Τώρα θέλω να πω, γιατί το λέω αυτό γιατί στην πραγματικότητα τα ελληνικά δεν θα τους πολύ χρειαστούν η αλήθεια είναι δηλαδή ότι θα πρέπει να αρχίσουν αυτά τα παιδιά η συγκεκριμένη ομάδα να μαθαίνουν αγγλικά παρά ελληνικά. Βέβαια δεν ισχύει αυτό για άλλες τάξεις φιλοξενούμενων για την ίδια δομή προσφύγων αλλά με άλλο μεταναστευτικό η προσφυγικό υπόβαθρο εννοώ δηλαδή που αναγκαστικά θα παραμείνουν περισσότερο καιρό στη χώρα μας ή δεν θα φύγουν ποτέ, αλλά οι συγκεκριμένοι σίγουρα θα φύγουν.

Για αυτό θεωρώ το πρώτο πιο σημαντικό που είπα το να αισθάνεται καλά ψυχολογικά αυτά τα παιδιά και επίσης να εξοικειωθούν λίγο με αυτό που λέμε, πώς να το πω, σχολική κουλτούρα. Πολλά από αυτά τα παιδιά δεν δεν πήγαν σχολείο ή πήγαν για λίγο. Οπότε να μπουν σε μία διαδικασία, τι σημαίνει πάω σχολείο. Πρέπει να είναι μία συγκεκριμένη ώρα, να τηρώ κάποιους κανόνες δεν μπορώ να κάνω ότι μου αρέσει, έχω κάποιες υποχρεώσεις κάποιες εργασίες τα τετράδια μου και σε μία διαδικασία να μαθαίνουν. Το οποίο Αν πάνε ακόμα και σε μία άλλη χώρα η εξοικείωση με αυτή τη σχολική κουλτούρα Θα τους φανεί χρήσιμη γιατί θα μπορέσουν να ενταχθούν πιο γρήγορα εκεί και πιο εύκολα σε μία άλλη τάξη.

Εγώ: πολύ ενδιαφέρον και αυτό με τα αγγλικά που είπατε και πρώτη φορά μου το ανέφεραν σε συνέντευξη.

Σ6 :αυτό ισχύει για τα δικά μας παιδιά γιατί σε κάποιες άλλες περιπτώσεις θα παραμείνουν για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα στην Ελλάδα και δεν τους δίνεται η δυνατότητα να φύγουν πότε.Πιστεύω όμως βέβαια, χωρίς να έχω τη γνώση δεν έχω έρθει σε επαφή με τέτοια άτομα νομίζω ότι αρκετές περιπτώσεις είναι παροδικές δηλαδή τα παιδιά μένουν για λίγο εδώ με στόχο να περάσουν σε άλλες χώρες.

Εγώ : ναι ναι σωστά.

Εγώ: κάνατε μία αναφορά σύντομη στις προκλήσεις, θα θέλατε να αναφερθείτε λίγο περισσότερο, ποιες είναι οι προκλήσεις τοσο από την μεριά του εκπαιδευτικού όσο και από την μεριά των παιδιών στο τμήμα

Σ6 :ναι οι προκλήσεις είναι μία σειρά πραγμάτων που ήδη ανέφερα, αλλά θα επικεντρωθώ. Καταρχάς είναι η επικοινωνία, όπως δεν γνωρίζουν ελληνικά τουλάχιστον οι δικοί μας οι μαθητές, ξέρουνε τα πολύ βασικά Καλημέρα Καλησπέρα. Η συντριπτική πλειοψηφία δεν ξέρει ούτε αγγλικά οπότε υπάρχει θέμα επικοινωνίας γιατί όταν διδάσκεις ότι πόρους και να χρησιμοποιείς και πήγες το βασικό εργαλείο διδασκαλίας παραμένει η γλώσσα ο λόγος οπότε εκεί υπάρχει ένα ζήτημα.

Αν θέλεις να σου πω πως προσπαθούμε να το ξεπεράσουμε...

Εγώ: ναι είναι ακριβώς η επόμενη ερώτηση.

Σ6 : ναι μία δεύτερη πρόκληση είναι αυτό να μπορέσεις αυτά τα παιδιά να τα εξοικείωσης με την κουλτούρα του σχολείου δηλαδή ποιες είναι οι υποχρεώσεις ποια είναι τα δικαιώματά μου όταν βρίσκομαι μέσα σε μία τάξη επίσης μία άλλη πρόκληση που ίσως να είναι στην επόμενη ερώτηση ήτανε αυτά τα παιδιά να τα φέρουμε σε επαφή και να αλληλεπιδράσουν λίγο όσο μπορούν με τα λοιπά παιδιά του σχολείου και αυτό είναι πολύ σημαντικό. Επίσης η πρόκληση να τα κάνουμε να αισθανθούν καλύτερα, δηλαδή αυτήν την πραγματικότητα Αν θέλεις κάπως τη μονοδιάστατη, δηλαδή ζω την καθημερινότητά μου σχεδόν το σύνολο της ημέρας μέσα σε ένα camp να έχω και μία διέξοδο να πάω σε ένα άλλο χώρο όπου εκεί όμως αισθάνομαι προστατευμένος αισθάνομαι ασφαλής αισθάνομαι ότι θα συναντήσω κάποιους ανθρώπους που με αγαπάνε με σέβονται και θα με βοηθήσουν.

Εγώ: ναι μάλιστα. Οπότε κάνετε μία αναφορά στο πως ανταποκρίνεστε εσείς σε αυτές τις προκλήσεις.

Εγώ: :Η επικοινωνία πώς γίνεται με τους μαθητές τις μαθήτριες σας;

Σ6: Εε η επικοινωνία όταν μέσα στην τάξη βρίσκονται παιδιά που μιλάνε αγγλικά, και λέω όταν, γιατί ένα ζήτημα ένα πρόβλημα που θέλω να απευθύνω είναι ότι αυτά τα παιδιά δεν είναι συνεπή στην καθημερινή τους παρουσία και αυτό δημιουργεί η και άλλα προβλήματα εννοώ δηλαδή ένας μαθητής μπορεί να ρθει μία μέρα ή δύο μέρες την άλλη μέρα νά λείψει μετά να έρθει μία εβδομάδα συνεχόμενη μετά νά λείψει μία εβδομάδα και υπάρχουν πολλές εναλλαγές, όταν λοιπόν είμαστε εκεί και υπάρχει ένας μαθητής και γνωρίζει αγγλικά συνήθως παίζει το ρόλο του διερμηνέα. Δηλαδή εμείς λέμε κάτι στα αγγλικά και αυτός το μεταφράζει στη γλώσσα τους στους άλλους μαθητές, επίσης πολλές φορές αυτό δηλαδή η αξιοποίηση μαθητών που ξέρουν αγγλικά

συνδυαστικά ας πούμε είναι το google translate αυτά είναι τα δύο βασικά εργαλεία από κει και πέρα οποιοδήποτε μέσο μπορούμε να αξιοποιήσουμε το αρχαίο πιούμε. Δηλαδή για παράδειγμα τη γλώσσα του σώματος όταν θέλουμε να τους μάθουμε ένα αντικείμενο μπορούμε να το περιγράψουμε ή να το δείξουμε στην τάξη παράδειγμα το τραπέζι την καρέκλα τη λάμπα αυτοί βασικά είναι οι τρόποι επικοινωνίας.

Εγώ: μάλιστα κατάλαβα. Χρησιμοποιούνται άλλες γλώσσες στην τάξη είτε προφορικά είτε γραπτά εκτός από τα ελληνικά;

Σ6:χρησιμοποιούμε ναι. Χρησιμοποιούμε τα αγγλικά φροντίζουμε επειδή ακριβώς ξέρουμε ότι τα αγγλικά θα τους χρειαστούν φροντίζουμε αυτά που γράφουμε εμείς στα Ελληνικά να τα μεταφράζουμε και στα αγγλικά τουλάχιστον τα περισσότερα αλλά πολλές φορές το συζητάμε μία λέξη μία φράση να τη γράψουν στη δική τους γλώσσα, αυτό το κάνουμε και γιατί έχουμε μερικές φορές και εμείς περιέργεια αλλά και θεωρούμε ότι είναι καλό να δίνουμε τη δυνατότητα στους πρόσφυγες να εκφράσουν την γνωστή τους ταυτότητα. Αυτό νομίζω ότι τους κάνει να αισθάνονται ότι υπάρχει σεβασμός απέναντι στη γλώσσα τους και εδώ να λέμε ότι τώρα υπάρχουν μόνο ελληνικά και τίποτα άλλο.

Εγώ: χρησιμοποιούν τα παιδιά τις μητρικές τους είτε εντός είτε εκτός τάξης;

Σ6:…

Εγώ: Πώς θα ορίζατε την ένταξη όπως τη βιώνετε στην τάξη και όπως την οραματίζεστε εσείς προσωπικά ;

Σ6: Η ένταξη στο σχολείο έτσι ;

Εγώ: Σωστή η παρατήρηση ναι.

Σ6: Την ένταξη εγώ την οραματίζομαι ως η τάξη των προσφύγων να μη λειτουργεί ως μια παρέκκλιση μέσα στο σχολείο.

Σ10, Σέρρες, ΔΥΕΠ (γυμνάσιο) – ελεύθερη συνέντευξη, αρκετές ερωτήσεις από τον οδηγό συνέντευξης δεν χρησιμοποιήθηκαν.

(μουσικός πρώτη χρονιά σε ΔΥΕΠ, πρόσφυγες Γεζίντοι & Ουκρανοί, 20 χρόνια εκπαιδευτικός, μουσικοκινητικές γνώσεις, διδάσκει πιάνο. «μηδαμινές γνώσεις των παιδιών στα αγγλικά, άρνηση να μάθουν την ελληνική, αρκετή χρήση της νοηματικής».)

Σ10:Αυτό που πρέπει να καταλαβει ο οποιοσδήποτε εκπαιδευτικος είναι ότι δεν μπορούμε να δείχνουμε μόνο τα δικά μας γιαυτό πρέπει να υπάρχει τεχνολογία. Πρέπει να ρωτήσουμε για τα δικά τους και να ακούσουμε για τα δικά τους και να διαβάσουμε για τα δικά τους. Σήμερα αν σου στείλω βιντεακι στο δημοτικό σχολείο εε η δασκάλα η Χρύσα που είναι γυμνάστρια στο ΔΥΕΠ έκανα χορό μιραν λέγεται εε όπου σε πρώτη φάση την 25η Μαρτίου ανεβάσαμε τα δικά μας παιδιά και το χορέψανε. Και σήμερα το χορεψαν μαζί με την έκτη με τα δικά μας παιδιά. Όπου τα δικά μας παιδιά είναι μόνο 4. Τα καινούργια παιδιά που ήρθαν εγκλιματίστηκαν πιο γρήγορα τα βοήθησαν τα άλλα παιδιά. Βοηθάνε πάρα πολύ δηλαδή την Αβίν την έχουμε μεταφράστρια δηλαδή λέω κάποια πράγματα στα Αγγλικά και τα μεταφράζει στα Κουρμάτζι. Προχωράει δηλαδή δεν είναι ότι πάμε ξανά από την αρχή. Και έγινε δουλίτσα.

Εγώ: το μάθημα εσάς δηλαδή γίνεται στα ελληνικά κυρίως ή χρησιμοποιείτε και άλλη γλώσσα?

Σ10: χρησιμοποιείς και τα αγγλικά. Γιατί τα παιδιά μετά από 2-3 μήνες και στο σχολείο κάνουν αγγλικά. Όσες ώρες έχουν μουσική τόσες ώρες έχουν αγγλικά, γυμναστική. Και επίσης υπάρχει και κοπέλα πληροφορικήςΔεν ήξεραν τίποτα από έναν υπολογιστή πάρα μόνο από κινητό. Κανονικά προγραμματακια με ασκήσεις με ζωγραφική με παιχνίδια. Έμαθαν τα πάντα και στη πληροφορική. Γιατί τώρα στη φάση που είμαστε έχουμε από 2-3 παιδάκια και είμαστε 3 άτομα εκεί τι θα κάνουμε θα πάρουμε από ένα η καθεμία? Απλά από την πρώτη στιγμή μίλησαν αγγλικά, έκαναν μάθημα αγγλικών και έκαναν και μέσα στη δομή αγγλικά γιατί σου λέω αυτή την ασφάλεια που θέλουν να νιωσουν δεν πρέπει να είσαι κολλημενος ότι α είσαι στη Γερμανια γερμανικά και άμα σου αρέσουν. Έκαναν και αγγλικά μέσα στη δομή.(τονίζει το μέσα) γιατί εκεί από ότι ξέρουν κάνουν και λίγο αγγλικά και γυμναστική. Βγαίνει το πρόγραμμα και πηγαίνουν και εκεί και παρακολουθούν. Έτσι λοιπόν το μάθημα είναι στη νοηματική, στη γλώσσα του σώματος που αφορά και τη μουσική ήταν πιο εύκολο. Δηλαδή παράδειγμα

ξεκινήσαμε και η δασκάλα μάθαινε στα παιδιά το κεφάλι, τα πόδια , έκανα και εγώ λοιπόν κεφάλι ώμοι γόνατα και πόδια ματιά μύτη μάγουλα και στόμα. Εννοείται ότι υπήρχε συμμετοχή από όλα τα παιδιά 100% και δείχνοντάς τα ήρθαν μετά από 2-3 μήνες και μου είπαν "Κυρία αυτό υπάρχει και στα αγγλικά ". Εγώ δεν τους το είχα κάνει στα αγγλικά, τους το είχε βάλει η κυρία στη Δομή. Άρα φαντάζομαι ότι τους έβαλε και εκείνη ένα αντίστοιχο τραγούδι γιατί μέσα από το τραγούδι τα παιδιά μαθαίνουν πιο εύκολα.

Εγώ: οπότε το μάθημα της μουσικής με ποιον τρόπο γίνεται?

Σ10: Εγώ έχω μουσικά παιχνίδια τα οποία είναι από κοπέλα η οποία είναι Σερραία, είναι γνωστή στην Ελλάδα την γνωρίζουν πολλοί μουσικοί, απλά εγώ έχω την οικειότητα. Είναι επιτραπέζια τα οποία έχουν να κάνουν με τις αξίες της μουσικής, έχουν νότες, το άλλο έχει το κλειδί του σολ, το κλειδί του φα. Τους έμαθα τι είναι το πεντάγραμμο, να γράφουν νότες σε ένα πεντάγραμμο, αλλά η ουσία είναι να μάθεις ότι υπάρχουν δύο διαφορετικά κλειδιά, πως διαβαζονται οι νότες στα κλειδιά αυτά. Μένοντας στα βασικά έμαθαν και στα δημοτικά και στα γυμνάσια να λένε " ντο ρε μι φα σολ λα σι " τα σύμβολα. Καθόμουν έψαχνα φωτοτυπίες που να υπάρχουν οι νότες σε διάφορα σχήματα, μεγέθη, να τα βαψουμε, να τα κόψουμε να τα κολλήσουμε να κάνουμε κολλάζ. Και άλλα αντίστοιχα παιχνίδια. Κάποιος τους πήγε το uno λίγο το ήξεραν σαν παιχνίδι, εγώ τους είχα το αντίστοιχο "μουσικό φιναλε " άλλο επιτραπέζιο.

Αυτό που ήθελα να προσπαθήσω και δεν το κατάφερα γιατί τύχαινε και φορές που τα είχαμε όλα μαζί ένας ήταν το μεταλλοφωνο το οποίο το είχα αγοράσει πέρσι. Και ένα παιδί πήρε ένα ψαλίδι και κρακ κρακ το μεταλλοφωνο. Έκανε γραμμές επάνω. Υπήρχαν κάποια παιδακια που δεν μπορούσαν να καταλάβουν ότι είναι κάτι που κοστιζει 30-50 ευρώ οπότε έτσι στην αρχή που που είχα πει να ξεκινήσω με το μεταλλοφωνο όπως θα έκανα σε ένα ελληνικό σχολείο, το έκανα τώρα στο τέλος. Εε μουσικά παιχνίδια άλλο επιτραπέζιο, δείχνοντάς τους παιδακια να παίζουν στο πιάνο, σε τι επίπεδο μπορούν να φτάσουν να παιζουν στο πιάνο, από ποσό μικρή ηλικία και πως είναι τα πλήκτρα. Το οποίο είναι σαν μουσικό μονοπάτι. Επίσης έγιναν χειροτεχνίες. Και θέλαμε να κάνουμε στεφανακια, με αυγουλακια τα οποία ένα μήνα μετά από το Πάσχα εκείνοι τα έχουν αντίστοιχα στα έθιμά τους αυτοί τα έχουν για Πρωτοχρονια. Κάναμε καλαθακια, κερακια, φαναρακια. Υπήρχαν πολλά κοινά πάνω στη θρησκεία τα οποία εμείς τα λέμε Πάσχα.

Τα αυγουλακια είχαν πάνω νότες οπότε έμαθαν μέσα από τη κατασκευή. Φτιαξαμε μαρακες με ρυζια, άλλο έτρωγε τα ρυζια.

(Γελιο εγω)

Έψαχνα να έχουν πάνω νότες και το ονομαζαμε μουσικη κατασκευή. Δεν τα είχαν δει πάλι τώρα μαρακα στη Συρία που ?

Κάναμε πέρσι μέχρι και μαγειρική μέσα στο σχολείο. Σκεφτόμασταν να κάνουμε βαφλες με φρούτα με σοκολάτα. Νταξει έχουν πάθει σοκ με τα φρούτα μας ,έπαιρναν ρόδια. Υπήρχαν ωραίες στιγμές αλλά Υπήρχαν και πολύ δύσκολες στιγμές.

Τωρα νταξει αν δεν το δεις δεν μπορείς να το κάνεις εικόνα.

Εγώ: πως θα οριζατε ένα τμήμα ΔΥΕΠ ?

Σ10: το ΔΥΕΠ είναι ένα σχολείο με προσφυγοπουλα, τα οποία έρχονται σε μια τάξη εε που δεν γνωρίζουν ,χωρίς να γνωρίζουν τίποτα για την χώρα που έρχονται. Ενώ τα ΖΕΠ...Να σου πω την αλήθεια δεν ξέρω τη διαφορά. Αυτό που γνωρίζω είναι η απασχόληση που γίνεται στη πρωτοβάθμια και δευτεροβαθια. Εγώ πρώτη φορά το δήλωσα.

Ξέρω ότι θα πάω σε ένα σχολείο που έχω αντιμετωπίσω παιδιά που είναι προσφυγοπουλα χωρίς να γνωρίζουν τίποτα για την Ελλάδα. Από την αρχή υπήρξε ευαισθητοποιηση ,θεωρώ ότι φέτος έχει πάει πάρα πολύ καλά. Όταν ας πούμε εγώ πήγα και είδα πως ήταν τα παιδιά πρώτα από όλα αν δεν σου αρέσει αυτό το πράγμα...σκεψου ότι στο δημοτικό η δασκάλα παραιτήθηκε όταν έμαθε που θα είναι. Δεν μπορώ να σου περιγράψω τώρα τι να σου πω για τη μυρωδιά. Εμένα με ενοχλεί πολύ έχω πρόβλημα. Μετά το συνηθίσαμε. Εγκλιματιστηκαν και αυτοί πολύ όταν εμείς το επικοινωνησαμε με τους πιο πάνω υπεύθυνους. Να τους πλένουν τα ρούχα. Αυτά τα παιδιά περπατησαν κιόλας δεν ήρθαν με αεροπλάνα και λεωφορεία. Υπήρχε φόβος υπήρχε αγωνία, όχι από εμάς από τα παιδιά και το καταλάβαινες. Και όλο λειτούργησε καλύτερα στο δημοτικό. Πηγαίναμε μια φορά την εβδομάδα σε ένα γυμνασιο την άλλη φορά σε άλλο γυμνάσιο και 3 φορές στο δημοτικό. Καμία σχέση στο δημοτικό όλο λειτούργησε καλύτερα.

Δεν ξέρω αν φταίει ότι τα μικρά μαθαίνουν καλύτερα. Τα μεγάλα έχουν και άλλα βιωματα. Υπήρχε ένα παιδί που ήρθε και ήξερε ότι θα βρεθούν τον Μάιο με τους γονείς στη Γερμανία και οι γονείς μετά τα Χριστούγεννα σφαχτηκαν.

Εγώ: πωπω ακραίο!

Σ10: οι Τούρκοι γενικά προσπαθούν να τους αφανισουν να τους εξαφανίσουν. Τους θεωρούν από ότι έχουμε καταλάβει ότι είναι σαν τους σατανιστες του μουσουλμανισμου. Κάπως έτσι το έχουμε καταλάβει εμείς. Γιαυτό γίνονται αυτά που γίνονται. Αυτό δεν το κάνουν στα παιδιά γιατί σου λέει θα τους αλλάξουμε πίστη.

Βοήθησε κυρίως η τεχνολογία πάντως αλλά για να το κάνεις αυτό το πράγμα θέλει δύναμη θέλει ψυχή.Πάντως το έκανα εις γνώση μου. Και φαντασου δεν ήξερα ούτε πως το έλεγαν πέρσι δεν ήξερα τι είναι ΔΥΕΠ.

Εγώ: τα παιδιά έχουν έρθει σε επαφή με κάποιο μουσικό όργανο, έχουν παίξει μουσική?

Σ10: είχαμε κάποια παιδακια τα οποία προχώρησαν πολύ, εκεί τώρα χάθηκε λίγο το πράγμα. Αλλιώς θα μπορούσαμε να κάνουμε πολύ γκραντ φιναλε αλλά μας τη χάλασαν οι ανώτεροι

Εγώ: θα κάνατε κάποια γιορτή ας πούμε?

Σ10: εμείς είχαμε και άλλα παιδακια που είχαν μάθει και αρκετά καλά ελληνικά και υπήρχε πολλή καλή συνεργασία. Αλλά έκαναν πολλή φασαρία στη τάξη. Εφόσον κατάλαβαν ότι εδώ δεν έχει ξύλο έκαναν φασαρία. Ο φόβος μας ήταν να μη βγουν από το σχολείο ή να μη φύγουν γιατί θα σε βρει η αστυνομία. Ήταν πολύ δύσκολα διαχειρισιμο ότι έχει να κάνει με τη φασαρία

του παιδιού σε ποια γλώσσα να το μαλωσω? Το μαλωνα και φυσικά καταλαβαινε. Αυτοί γενικότερα με το παραμικρο ξύλο. Μια μέρα έγινε ένα σκηνικό δεν μπορουσαμε να τις χωρισουμε τα μαλλιά της μιας έμειναν στο χέρι της άλλης. Οπότε πήραν αυτά τα παιδιά και τα έβαλαν σε άλλο σχολείο.

Οπότε εγώ τώρα έχω 5 παιδακια οπότε έμεινε μόνο το ένα. Δεν μπορούσαμε να κάνουμε κάτι. Το οποίο έφτασε και σε σημείο να μας αντιμιλησει κιόλας στα ελληνικά! Δεν μπορούσαμε για τελείωμα να κάνουμε κάτι. Πιασαμε λίγο το αγγλικό όπου τραγούδησαν το "imagine " .

Εγώ: εκειναν ήρθαν σε επαφή με τα μουσικά όργανα, καταλαβαιναν εν τέλει τι είναι μουσική?

Σ10: Εγώ πιστεύω ότι πολλά πράγματα κατάλαβαν ναι. Στην αρχή ήταν πολύ δεκτικά και μας έλεγαν να ακουσουμε τραγούδια τους. Δεν μπορούσα να τους τα διδάξω. Μου έλεγαν να χορεψουμε χορούς τους. Πιαστηκαμε με τα παιδιά και χορεψαμε χορούς τους. Ήταν τόση καλή η επαφή τόσο ανοιχτή και φτάνεις σε ένα σημείο που δεν βάζεις στόχο γλωσσικό μουσικό είναι όλο ένα σύνολο.

Εγώ: εσείς πώς πιστεύετε ότι θα μπορούσε να ενισχυθεί η γλώσσα των παιδιών μέσα από τη μουσική?

Σ10: εεε βασικά εάν τα παιδιά έρχονται τακτικά. Δεν είναι υποχρεωτικό βέβαια να έρχονται στο σχολείο. Οπότε όταν ένα παιδί είναι τακτικό και μπορεί κάπως τη γλώσσα να μάθει. Να υπάρχει συμμετοχή για να μπορείς να ξεκινήσεις κάτι και να το φτάσεις μέχρι το τέλος. Εγώ δεν ξεχώριζα το προσφυγοπουλο από ένα ελληνοπουλο. Θα προσπαθήσω να του εξηγήσω τι λέει τι είναι αυτό που λέει. Θα πρέπει να είναι ένα πολύ απλό τραγούδι. Πολλές φορές φτάσαμε σε στόχο με αγγλικό τραγούδι και όχι με ελληνικο.

Εγώ: αν σας έλεγαν να χρησιμοποιήσετε περισσότερες από μία γλώσσες όταν διδάσκετε στα παιδιά πώς θα σας φαινόταν και τι θα επιλέγατε?

Σ10: εε σύμφωνα με αυτό που έζησα και θεωρωντας ότι 2η γλώσσα που μαθαίνουμε ειναι τα αγγλικά. Και να ξέρεις το θελουνε όλοι νιώθουν μεγάλη ασφάλεια γιαυτό μπήκε και μέσα στο πρόγραμμα. Μέσα στη δομή. Που μπορεί να μη μιλήσουν αγγλικά. Ποιος θα τους μιλήσει αγγλικά ο Γερμανός? Μακάρι να τα χρησιμοποιήσουν για να έρθουν σε επαφή πιο γρήγορα εκεί

που θα πάνε. Υπήρξε σύγκρουση με τα δικά μας παιδιά και τους δικούς μας γονείς επειδή χρησιμοποιουσαν τα κινητά μέσα στη τάξη για τη δική τους ασφαλεια. Και έλεγαν διωξτε τα και τραβάνε τα παιδιά μας με το κινητό. Τραβηξαν βίντεο στη παρέλαση και το τι έγινε άστο πως δεν μας έβαλαν φυλακη. Εγώ έπρεπε μετά να παίρνω τα κινητά να τα βάζω σε ένα κουτί και μετά πολλά παιδιά σταμάτησαν. Επίσης στο ένα χωριό που ήμασταν στο Σκουταρι ήταν χρυσαυγιτες και τον έναν τον πλακωσαν στο ξύλο. Μετά ήμουν συνέχεια επιτηρήσεις. Δηλαδή γίνονται και αυτά μετά πως να έχεις κάποιον στοχο.

Άλλο ένα περιστατικό ήταν ότι μαλωναν δυο παιδιά μεταξύ τους και μου είπε ο ένας ότι θα τον πλακωσω στο ξύλο. Και του είπα ότι δεν μπορείς να ξέρεις τι πέρασαν αυτά τα παιδιά. Πρέπει να εξηγήσεις και στα δικά μας τα παιδιά για να μπορέσεις να τα ενσωματωσεις. Είναι και πολλά άλλα πράγματα μαζί.

Παράρτημα 1 (Οδηγός συνέντευξης εκπαιδευτικών)

Ερώτηση 1η : Τι είναι ένα τμήμα ένταξης και πώς αναλάβατε να διδάξετε σε αυτό ;

Ερώτηση 2η : Ποιος θεωρείτε ότι είναι ο ρόλος ενός/μιας εκπαιδευτικού που δουλεύει σε ένα τμήμα ΖΕΠ/ΔΥΕΠ ;

Ερώτηση 3η : Ποιες πιστεύετε ότι είναι οι προκλήσεις ενός τμήματος ΖΕΠ/ΔΥΕΠ ;

Ερώτηση 4η : Με ποιον τρόπο ανταποκρίνεστε σε αυτές τις προκλήσεις ;

Ερώτηση 5η : **α)** Με ποιον τρόπο επικοινωνείτε με τους/τις μαθητές/τριες ;

β) Χρησιμοποιούνται άλλες γλώσσες στην τάξη εκτός από τα ελληνικά γραπτά ή προφορικά ;

Ερώτηση 6η : Θα μπορούσατε σύντομα να μας περιγράψετε το προφίλ των παιδιών της τάξης σας ;

Ερώτηση 7η : Ποιες είναι οι μητρικές τους γλώσσες ; Τις χρησιμοποιούν τα παιδιά εντός και εκτός τάξης ;

Ερώτηση 8η : Πώς πιστεύετε ότι θα μπορούσε να ενισχυθεί η μητρική γλώσσα των παιδιών ;

Ερώτηση 9η : Αν σας έλεγαν ότι είναι σημαντικό να χρησιμοποιείτε περισσότερες από μια γλώσσες όταν διδάσκετε ελληνικά σε δίγλωσσα άτομα, πώς θα σας φαινόταν ; Τι θα απαντούσατε και ποιες γλώσσες θα επιλέγατε ;

Ερώτηση 10η : Τι θα λέγατε ότι είναι η ένταξη για εσάς, όπως τη βιώνετε στο σχολείο σας και όπως την οραματίζεστε εσείς προσωπικά.